

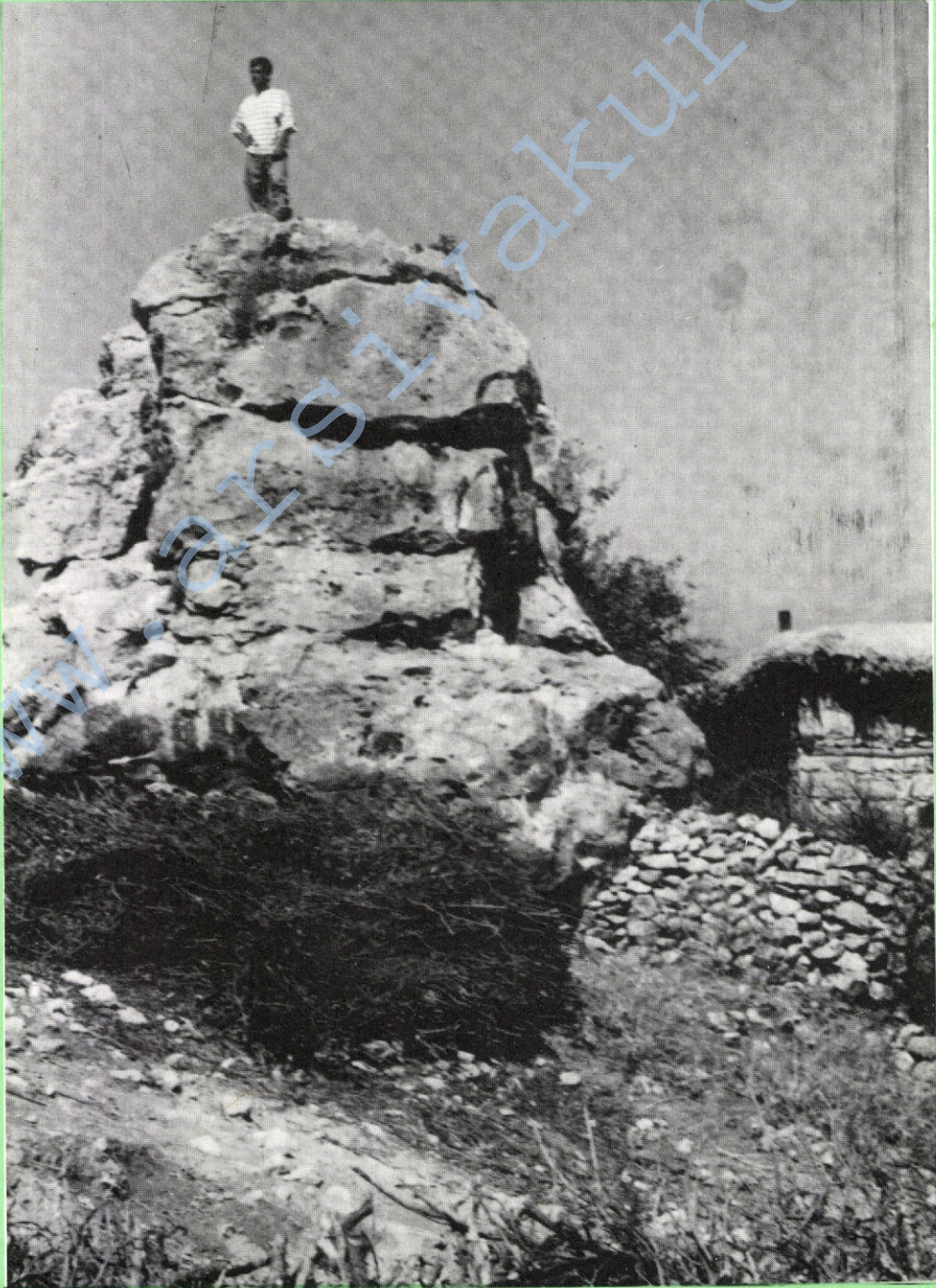
KORMIŞKAN BÜLTENİ

Amor: 4

Ziwan u kùltürê Zazayan

1996

Journal of Zaza language and culture

www.arsivakurd.org

KORMIŞKAN

Ziwan u Kulture
Zazayan

Wihêrê cî
Chief Editor

Koyo Berz

Redaksiyon:

Sureya Zaza
Gerger Polat
Dewran Dewij
Cewher Asin
C.Rayvan

Mesulê Almanya
Zerweş Serhed
C.Rayvan

Mesulê Holanda

H. Doshmkyan
Gagan Çar

ADRES Kormişkan:
Cuma Arslan

Stenhagsv. 233
752 66 Uppsala-Sweden

PostGiro:

Cuma ASLAN

39 38 12 3

Aboneteya ê sere
40.-DM

Na amor bi yaremetey a
Faruk Yakup ameyo vîrastis.
Bexûdar bo.

TEYESTEY

Weçinayenda Hadepl ser.....	Koyo Berz	1
No' fin Ellay bîvinê.....	Cewher Asin	6
Roşnber u Roşnbercy.....	Gerger Polat	7
Raya Dimlistani.....	Mudo Sukaj	9
Dîr-Pergem Pergem.....	Mudo Sukaj	10
Seminerê Halley't Ser.....	Eziz Pak	11
Kormişkan'î rê.....	Eziz Pak	12
Seminerê Mainz Hagen.....	Eziz Pak	14
Talano, kê kî şa xo rê-bero.....	Lacê Baboy	16
Roj do Biro.....	Koyo Berz	19
Vîjyayena Kormişkan'î.....	Atê	20
Bêesiley.....	Dewran Dewij	22
Kar u Zenatî.....	Koyo Berz	24
Koşey Kayan.....	Koyo Berz	27
Koşey Kûltûrî.....	Koyo Berz	30
Virardena E.Pamukçu.....	Embazê cî	33
Xoserbiyayeney.....	Sêwregîj	35
Şirînê Welatê Ma.....	Atê	37
Koşey Qeçkan.....	Zozan Arslan	38
Arîyîz u Hûnerê Xû.....	Mustefa Düzgün	41
Bilerzanê.....	Koyo Berz	50
Dihay u Qisey şardê ma.....	Koyo Berz	51
Kormişkan.....	C.Rayvan	54
Mektubê (Namey) Wendoxan.....		56
Faşistan Pê Meclis dî zi dî.....	Qetmîj	57
Şima jew do.....	Cewher Asin	60
Çend Fiqrey.....	Mudo Sukaj	61

www.arsivakurd.org

Weçinayenda HADEPİ ser

Koyo Berz

Verê weçinayenda Meclisdê Tirkîyeyê 24-12-1995 an, tay Hadep'yan u siyasetvananê Kürdan va ma en kemi serra % 10-15 pirosent rey gênê u kewnê meclis. Zey hergı finan bı qısana gemiya Rızı awı sera nêşına. Ju ju finı beno bı fiyaskoyana qedêna. No fin zi eyni wini bı u mesela weçinayeni bı fiyaskoya qediyê. Çımkı fina zey herwexti bı ê inan a nêbi. Qandê kı rayê kı nay bı xo ver, pirogramê kı vıraştıbi pê nêtepişt. Madem do wına biyayê qandê çiçi xo heydayê kerd şemk u ercana rot. Kani P.K.K e u Hadepi i vatê Kürdistan dı serra % 90-95 pirosent ma yê u ma heme cay rê hakimiyê. Ka na hakimey u o pirosent koti dı mend? Esto se P.K.K u Hadepi heme nêweşey, ray u sistemi nêgiroti hesab yan zi hemeyê inan xo ser hesıbnay. Tay çi u meseley estê kı, tay-tay merdımı nêwetanê inan eşkera bıkerê, zelal kerê, awı ser finê u akerde akerde vajê, ka ê çiçiyê? Qandê çiçi pirosentê Hadepi hendayê nızım ame, qandê çiçi metropolan dı rey nêgiroti? Kani Stanbol dı hirê milyon vêşeri Kürd etbi u vatê en kemi ma hewtsey, heştsey hezar rey gênê. Ka ê rey koti dı mendi. Qandê çiçi tay Dımili-Zazayan reyê xo nêday Hadepi? Çı rê Hadepi nêşa bendi ravêrno u şıro meclis kewo? Semed, semedê nê çıyan qe çiçiyoy? Wexto kı kes bigeyro nê sebebın u şopta inan kewo, kes bol çıyan tey vınenoy u zelal kenoy. Wexto kı kes rey

grotena Hadepi ya Sukandê Dımili-Zazayan,ê Elewiyan u ê metropoli bigiro çıman ver, kes cı ra bol dersı vejeno. Vanê kes nay rınd bızano, no hewna serê meselano, hewna meseley nêşiyê kokdê xo ser u zelali nêbiyê. Dımili-Zaza, Elewi u Kürdanê metropoli ra serra % 50 si reyê xo nêday Hadepi u P.K.K'i. Peki çırê?

Qandê kı gerantiyê inan zey ê partiyandê binan, a parti miyan dı zi çinêbi. Çımkı heta ewro kesi qalê Dımili-Zazayan nêkerdo, meseley inan niyardê zıwan. Qıse u pirogramandê dı, ne weedayenê, ne sozdayenê u ne zi destdayenandê, desttepiştene yda inan dı, qandê ninan çiçiyê do zelalkerde esto u ne zi kes o inan gêno piyase. Wazenê wa ninan Kürd bıhesıbnê, wazenê wa şarna bıhesıbnê, mesele niyo. Mesele no yo kı, ê zi wahêrê heq u hüqukdê xo bê. Wexto kı Kırdasi yeno qısey kerdını u heme çi bı Kırdasiya yeno şırovekerdını, vanê Dımili-Zazaki zi biro kerdını. Hete ewro mı nêdi kı jew zanaye, roşnber, verkewte yan zi siyasetvanandê Kırdasan werişt u wardê raştay dı heq da Dımili-Zazayan, yan zi hewl da xo, zıwanê inan mısa u pa qısey kerdı. Tım Dımili-Zazayan inan sero amey hesıbnayeni. Heta ewro kesi nêgiroti piyase. Tım ma Dımili-Zazayan peyra mendi u bimı maşa.

P.K.K li vanê ma serhewadayo, bê ma kes çiniyo u Dımili-Zazayan hiç vınenê. Bı nê qısana hereketê Şêx Seid u Seyid Rızay rê hekaret kenê. Neyay zi nêmaneno, vanê: Ê

çiçiyê, heme çi bî ma ya dest peykerdo. Ma ê kerdê wahêrê şexsiyeti u şexsiyet dayo inan. Zeki verê inan kes wertedî çinê bî u kes dawada xo rê wahêr nêvijiyayê u heme bêşexsiyet bi. Bî naya zi nêmanenê. Serok'ê P.K.K'i vano, qandê Sêwregî xûsusi pîlanê mî estê, ez do Sêwregî dî si siyerî sero nêverda u hemîni bîkîşa. Hewna P.K.K piyasedî çinêbî Sêwregî bî seyana xoverdayey resnay bî u lejê dahwada xo kerdê. Ewro zi bî seyana Sêwregîjî estê kî hewna rihê xo danê meselada xo ser. Ma P.K.K nêzano kî na mesela bî tehditkerdena, bî kıştena, merdîman wertera hewadayena safî nêbena. Jew bîmîro jewna werzeno. Eger P.K.K e ameyo no medxele, o mirasê serrehewadayenandê verênano, Ê Şêx Seid, Seyid Rîzay u herwîna ê binano. Eger dîşmeneyêda cî çend merdîm yan zi eşîrandê Sêwregî rê bîbo, no nîno no hesab kî kes hemîni jew kero, wîşk u ternî têtewr bîveşno u hemîni xo rê dîşmen kero. Tarîxêdê Sêwregî esto, şehîdê Sêwregî estê, roşnber u zanayey Sêwregî estê, dewlemend u neçarê Sêwregî estê, verşîyayey u lejkerê Sêwregî estê, xoverdayey u her wîna, her babet insanê Sêwregî esto. Nêbeno kî kes inan hemîni jew kero u jew adîr dî bîveşno. Heme çi vanê çerxdê hewldayenî, nîqaş u müşewrekerdenî, vatenî u izahkerdenî dî bîbo. Vanê kes meselan pê ra abîrno u zelal kero. hedef Dîmîli-Zazaybê nêbeno. Kirdas u Dîmîliyana bîrayê pê yê u wîrna piya destan bîndîrê. Qederê wîrnan pêya gîrêdayeyo. Na

raştêya ma ya, kes nêşeno eksê nay vajo. Dîmîli Kirdasan xo ra qebul bîkero, Kirdasî Dîmîliyan xo ra qebul bîkero yan zi wîrna zi qebul nêkerê zi, nêşenê nê meselan cêra vejê. Vanê wîrna piya zey bîrayana destan bîdê pê u wardê hewldayenî u raştêy dî piya bîgîrweyê. Vanê wîrna heqanê pê, zey pê bîsînasnê u mehmelê cî jew bo. Neki kes Dîmîliyan yan zi zîwanê cî pey ra verdo u bîwazo kî wîni bo. Ma nay qet qebul nêkenê. Ê dîdîmî, mesela ne mesela boleya. Dîmîli nêbê Kirdasî nêşenê, Kirdasî nêbê Dîmîli nêşenê destandê dîşmenan bîna ra bîvijiyê, bîreyê u ser kewê. Wazenê wa Kirdasî semîlyon bo, wexto kî Dîmîli inan hetî yan zi ê Dîmîliyan hetî cay xo nêgîrê, yan zi dîşmeneya pê bîkerê, reyayena wîrnan zi hewnê şewano. qandê coy jewbîyayenî u heq pê dayenî lazîm a u vanê bîbo zi. Dîşmenê ma wîrnan, hedefê ma wîrnan jew o.

Zeki Kürdî bîser kewtê u reyayê. No fin sîre ameyo otorîte ronayenî u şarandê binan. No fin dest eşto eşîran, parçeyandê binan, Dîmîli-Zazayan, Asurî, Ermenîyan u Lazan u herwîna. Partîya en gîrsî P.K.K xo temsîlkarê nê heme şaran vînenî u ê kî bahsê dawada xo kenê, eger P.K.K' i mîyan dî cayê xo nêgîroto se inan hemîni xayîn îlan kenî. Wexto kî Kirdas vano Kürmanc cî rê çiyê çîniyo, wexto kî Dîmîli-Zaza vano ez Dîmîli-Zazaya çîmî abiyênê u vanê çî rê tî wîni vanê u dest bî tehditkerdenî kenê. heqê inan zi çîniyo vajê ma nêyê? Ê wazenê kî ma bî inan a lejbîkerê, bîmîrê, şehîd bîkewê u wexto kî serkewê u bîreyê, heme çi ê inan bo. Resmîyete dî ê bîrê temsîlkerdenî u zîwanî resmî ê inan bo. Ma wîna beno?

Bewnirê İsviçre. Tey çihar zıwanê resmi estê. Veri vanê kes nê mese-lanê xo pê miyan dı hal bikero kî, meştı xetayê nêbo u nêweşeyê ma miyan dı peyda nêbo. Wexto kî bibo verni girotena cı u halkerde-na cı bol zahmeta. Vanê kes veri şarê xo bireyno, bahdo yarmetey bido şarna u dest berzo mese-landê inan. Labirê vanê ney rê zi, na juwerı rê zi qüwetê kesi bibo u destê kesi cı reso. Hewna werte dı çiyê çiniyo, ma yê xo rê benê waşte u waşti. Ma na İmparatoriya Osmaniyana kenê virazê u nê heme şaran bigirê xo miyan. Ewro demê imparatoray, diktatorey, zordestey ravêrdo. Bı qise u nutiqana dewrê şaran xapeynayenı ravêrdo. Viradê wa ê şari bı xo dahwa xo bigirê xo dest u şopta dozda xo kewê. Şıma şenê paşti bidê inan, labirê destê xo niyerzê miyandê meselandê inan ê şarbiyayenı. Jew xo seni vineno o yo. Eger jew vano ez Dımiliya, wa vajo. Heqê kesi çiniyo ey rê vajo tı çirê vanê ez Dımiliya, tı nêvanê ez Kırdasa. Qerarê şarbiyayeney, şar bı xo dano. Ez çend xo bitewna, ecız kera u bidedizna, o bin çend bıqahriyo, tehditi bıvarno u vajo nê, ilam tı do zey mı bê u zey mı vajo, nafiyeo, vengo u serey xo nêgêno. Misal u ispatê nê çıyan Urısı miyan dı çıman veroyê. Ewro nê meştı virênê u şekılna gênê. bewnirê, ewro jew bı jewo Urısı miyan ra abirêno u dahwa xoserbiyayeney keno. Şarê bewniro kî çirê neheqeyê benê, zıwan u kûltürê çıyo keno vını bo u keso cı nêgêno piyase u nêsinasnenı, tabı kî o do asıbo, isyan bikero, cayê dı biteqo u dahwa xoserbiyayeney bıvino. Heqê kesi çiniyo şaran u şaran cadê cı ra bılıno, bıqlayno,

macir u sirgun kero. Na ju karê dışmenandê koledarana. Ê nay kenê. Ewro Sukê welat u şardê ma biyê veng u şarê ma biyo macir u kewto xeribey. Ê kî remenê u şınê şardê Tırkan miyan zi, asimile benê u vjênê. vanê kes nê çıyan bigiro çıman ver u tahlilê xo virazo, qandê çıçı Hadep'i nêşa bendi ravêrno u dekewo meclis. Ma qe şıma yê nêvinenê Hadepi sukandê Dımilizazayan u ê Elewiyan dı çend rey giroti. Vanê ney a tepey a kes nay sero, nê çıyan sero bıfıkırıyo, bigırweyê u gorey cı aqılê xo arêdê xo sere. Ma heme nay rınd zanê kî, partiyê bı pırogram u kerdendê xo ya yena sınısnayenı u qebul kerdenı. Bı reng u zelalbiyayenda xo ya şarê xo, xo çorşmey dı arêdana pêser. Qandê çıçı tay benê partiya A, tay benê B u tay zi benê herwına. Çımkı herkes gorey xet u menfeetê xo cay xo gêno. Eger Hadep xo zelal kero, merdımê cı heqê Dımiliyan vejê verni u inan zi name bikere, do dıha vêşi şari çorşmey xo kom kerê. Eger pırogramê partiyê rınd nêbo, çıyo kî kerdo erciyaye nêbo, desta nıro tepıştenı u çıman vera niyaso, a parti nêşena ver u ser kewo. Partiyê wexto kî virazêna, vajo ez merdımınê xo çorşmey xo kom kera, ê kî zey mı vanê inan bigira kadrodê xo, çerçewedê xo ra nêvijiya u meydanê xo hera nêkera, jewi berza jewi tepêşa, bı zıwandê jewiya qısey bikera ê bini nêgira hesab, a nêşena ser kewo yan zi cay xo şari miyan dı bigiro u gırs kero. Partıcılıxey dı kıştê tepıştenı, kıştê viradayenı nêbena. Hadep çend Kırdasiyan rê wahêr vıjyayê, hend zi qalê Dımilizazayan bikerdê u inan rê wahêr bıvijiyayê, ez texmin kena kî, a do ser kewtê u bend ravêrnayê.

Vanê kes rayan şardê binan vero

nêgiro, ê şaran serbest verdo. Na ju zi şertê merdîmandê ravey şiyayan u zanayana. Qederê çaredê xo kes bî destê xo ya tayin keno. Qedero kî jêwina kesî rê tayin bikero, o qeder qederê çaredê ey niyo. O qeder şeno wextê do bol kilm dî fina siya bo u gonî cî çarî ser fino. Ne Hadeş u ne zî P.K.K şeno na juwerî bikero u qederê çaredê şarnay tayin bikero. Ey ra vanê kes tahlilê nê çîyan rind bikero u gorey ey nê meselan rafino çîman ver. Teniya çimboyax kerdena, fikrê dîmerdîma girotena na mesela zelal nêbena, sernêkewna u ray nêşîna. Ewro şîna, labîrê meştî fosê cî vîjêno meydan u kewna ray bîn. Bî dî nuştana, bî dî dêrana, bî dî nutîqana, bî dî qîsana Med Tv dî pîrogram vîraştêna Dîmilî-Zazayî nînê xapeynayenî. Ê kî ê pîrograman vîrazenê, belkî şarê xo weş nêşînasnenê. Xebera cî ê şardê cî ra, kûltûr u edetandê cî ra çîniya. Pîrogramê kî vîrazenê zî meydan dî rê. Ê kî vetê pîrogram înan ra jew vanê zaza, o kî pîrogram vîrazeno cî rê vano bîvajî Zaza. Ma Kîrdê, Kîrdmancê. Labîrê nêzano kî, o qîse Dîmilîyandê kîştî Sêwrega u ê cayandê binan dî zahf eybo u yeno maneyê do nêweş. Xebera cî dînya ra, şardê Dîmilî-Zazayan ra çîniya. Kîrd leqabêno na yo pa. U en bolkî kîştî Dersîmî dî yeno vatênî. Labîrê wexto kî vano mevajî zaza, binê qoldê çend şûwenîstan maseno. Ewro ê şûwenîstîyê vengê xo nêkenê, labîrê meştî ê do hêriş bîyarê ma ser u payê ma ro dê. Qandê coy vanê hesabê nê çîyan weş birêkerdenî kî, meştî ma zî pê qîrî nêperê u dişmenê pê nêbê.

Wextê xo dî tî do werzê nê

şaran rê rote, xayîn, bêbext u herwîna vajê, ewro zî şîrê înan ra rey bîwazê. Kotîdê dînyay dî na vîneyay-a. Şar verî raya verdê şardê xo akeno, raya cî ra şîyayenî keno zelal, îtibarê înan gêno, eger hemver înan xetayê kerdo, ey bî înan a dano efkerdenî, ê xetay xo serra keno pak u hewna şîno înan ra, çîçî bîwazo, ey wazeno. Bêwînay bê nêhesaban nêbeno, meseley kesî ser nêkewnê u nêşînê sere. Vanê kes çend heq xo dî bîvîno, hend zî bîdo ê hemverdê xo u heqanê ey zî bîşînasno. Wexto kî jew bî kîrdasîya çî nuşneno, vejeno yan zî vano ez Kîrdasa kes vengê xo nêkeno, wexto kî jew do Dîmilî-Zaza vano ez Dîmilî-Zazaya, yan zî bî nê zîwanîya çî nuşneno, qîsey keno qeyamî qîlaynenê u cî rê vanê qandê çîçî tî nêvanê ez Kîrda. Hendîkî tî înan rê u partîyandê înan dî girweyênê, tî tacê serîyê, wexto kî tî qalê Dîmilînî kenê tî xayînê. Wîna nêbeno u kes na juwerî qebul nêkeno. Wexto kî tî teng kewê u bahsê Dîmilî-Zazayan bîkerê u wexto hera dî birê payê pîrodê u bîwazê heqê cî cî desr ra bigîrê, îşte o wext bomba teqêna u însanî zî pa teqênê.

Wexto kî serokê P.K.K 'î vajo ez do Sêwregî bî erda jew kera u Dîmilîyan xo rê hedef bigîro, vanê ez zî yan o bîn zî biteqo u hemver nê çîyan bîvîjîyo. Çîmkî ê kî ê bîkîşê, suka kî ê bî erda jew kerê way u bîrayê ma, may u piyê ma, xal u xal-zay ma, ded u dezay ma, xal u xal-keyney ma, niyaz u dedkeyney ma u heme dost, enbaz u enbazbendê ma dî a sukîdirê. Ez nêşena nê çîyan rê çîmanê xo bigîra u amin vaja. Çîmkî na juwerî cayêdê dînyay dî rî nêdayo u nêbîya. Kes meselanê xo yê şexsî vanê nêkero tewrdê meselandê binan u meselan pê nêşano. Sêwregî bî hezarana Zaney, Roşnberî, Xover-

dayey, Nuştoxi, Roşnifikiri, lejkeri u herwina resnayê u bolê inan biyê şehidê şardê xo. Ewro ti werzê pay sifredê inan ro dê, şehidanê inan nêhesibnê u inan rê heqaret bikerê, ê qeçê inan ê xoverdayey do qandê na mesela i-syan bikerê. O wext ti çend şenê vaji, çend wazenê bîwazî, kes ne reyê dano u ne zi beno tewrdê meselada to. Vanê kes na juwerî zi rind bızano, demdê ewroy dî kes kesi ra nêterseno u kes kesi rê mil nêronano. Bî dewê veşnayena, çend merdîman kıştena, çend tenan bêveng verdayena, çend tenan kışta xo antena, çend tenan tersanayena na mesela nêşîna sere u serey xo nêgêna. Netice dî tay do biteqê, bigeyrê heq u hüquqdê xo u birê meydan kewê. Boley, Diktatorey, kıştenî, tehdit u qüwetê bini nêşenê bî zora şarê yan zi kesê biyarê ray. Eger biyardê ray no hezar sero Osmanîyan u rametêyê inan, ê Tırkanê Barbaranê binan do ma biyardê ray. Wini aseno kî inan nêşa ma biyarê ray u Tırk kerê. Ewro jewna zi nêşeno ma biyaro ray u çîna kero.

Heta ewro Dımılıyan xo serra kesna qebug nêkerdo, ewro ra tepay a zi qebug nêkenê. Çimki Dımili-Zazayan tim xo dî Tarix dî dayo ispatkerdenî u cay xo giroto, xoverdayenan dî. Tarixê serehewadayenandê welatê ma Kırdas u Dımılıyan bî ma wrnana destpeykerdo. Wexto kî partiyê yan zi tay merdîmî werzê u vajê ma şexsiyet dayo inan, na ju raşt niya u bî no hesaba nêşenê cayê resê u serkewê. Ê kî vanê ma şexsiyet dayo inan, ê hewna niyamey bî dinya, şarî şexsiyetê xo girot bî u lejê dahwada xo kerdê. Vano kes nê çiyar bigiro xo çîman ver u ray

kewo. Qandê hesabandê xo wa kes kesi serra siyaset u politika nêkero. Politika gonî serra nina kerdenî. O dewrê her keyera jew biro kıştenî, yan zi şehid bikewo kî, may u piyê inan, way u birayê inan, merdîm u qewmê inan werzê xoser, şopta heyf girotenî kewê u birê refandê ma dî cay xo bigirê ravêrdo. İşte na gonî serra politika nêbena. Ma hemîni wextê xo dî şehidî dayê. Heyf wina nino girotenî. vanê kes bî zanayena şîro meselandê xo ser. Eger Hadepi yan zi ê kî kewti weçinayenî, inan veri çiyê bîdayê şardê xo u xo bî inan a bîdayê qebug kerdenî, ewro bî fiyaskoya nêqediyayê. Tabî xo qebugkerdenî zi bî tay çiyana, bî heq dayena bena. Ez nêvana ê merdîman xover nêdayo yan zi nêzanayeyê. Inan serey xo dayo dahwada xo. Labirê çiyê nêdayo Dımili-Zaza u E-lewîyan. Pirogramandê xo dî akerde nêdayo eşkera kerdenî kî, ka ê do qandê ma Dımili-Zazayan se bikerê u çî heqan bîdê ma. Na mesela rê şüphê ma esto, meştî çiyê bîbo yan zi lazîmeyê bîbo do jewdê Kırdasî bîrişê suk u dewandê ma u ma mecburê goştareyda Kırdasîda ey bikerê. Na zi qandê ma neheqeyêna u tim biya. Kamê inan yeno ma hetî wa biro jew nêvano me kî ez zey inan a qisey bikera. vanê ma tim zey inan qisey bikerê. Vanê ê nay rind bızanê o dewr ameyo u ravêrdo. Vanê ma zi wahêrê zîwan u kûltürdê xo bê u şarê xo dî na alî bîni dî komê pêser kerê. Ewro ma na juwerî nêkerê, meştî ma bol berey kewnê u heme çî ma ma dest ra şîno u ma vîran werdedî manenê.

Ê kî goştarey a Med Tv'i kenê ê vînenê. Wexto kî jew meselok, estanîk yan zi fiqreyêda Dımili-Zazakî vano, heme fekê xo akenê u matmat. ecêb-ecêb, şaş-şaş winênê ey

ra. tay zi xo pize dı cı rê nengi çinenê u vanê nê koti ra bi belay seredê ma. Çımki cı ra çiyê fahm nêkenê. Eger zey Kırdasi u Sorani fahm bikerê ê do zi bîhüwê u ê çı ra neşe u kilo bigirê. Wexto kı ma bı Dımili jewdê Kırdasi ra çı pers kenê, feké xo akeno u winêno ma ra. Ney ra fahm beno kı inan çend ma xo miyan dı asimile kerdê u heleynayê. Nê pê ro nişanê nê çıyanê. kes nêşeno werzo u ninan inkar bıkero. Ma vanê, dıha nê çıyan rê beso u vanê ma şırê rayda xo ser. Raya ma şardê ma miyan ra ravêrena. Ma nêverdanê zıwanê şardê ma asimile bibo u wertera werzo. No çıci rê mal beno wa bibo, vanê ma xo na mesela ver şanê u şırê na dahwada xo ser...

Heme miletî bi
ziwanê xu ya yenê
naskerdeni. Şar ü
ziwan ze parçeyêno pêra
nê cibenê ü lete zî nêbenê.
Ziwanê ma di zî pêhüwatey,

istaniki, şıiri estê ü no ma
rê, sera hezarana verî ra
resayo. KORMIŞKAN
édetanê ma rê wêhêr
vicêno.

Şarê ma! Şıma zi,
KORMIŞKAN î rê wêhêr bi-
viciyê. Ey büwanê, bidê
wendeni, vela kerê ü bi-
roşê. Şar, bi ziwanê xu ya,
KORMIŞKAN zî, bi şımaya
esto.

NO FIN ELLAY BIVINÊ

Cewher Asın

Jewdê dindar u Bektaşiyêna dost u enbıryanê pê benê. No dindar rojê nê Bektaşî rê vano:

-Çı rê tı ninê xo rê Nımaz nêkenê kı, tı günayandê xo ra pak bê u şırê Cenet.

Bektaşî vano: -Ez xo ra veri ra günayandê xo ra bıya pak. Ê mı günay mı çınıyo, ez Nımaz bıkera. Ê şıma, ê to günay to esto, qandê coy tı yê şınê xo günayandê xo ra pak kerê, veyndê Homa (Ella) u Pêxemberdê xo kı, inan bıvinê.

Dindar Bektaşî rê vano: -Ma to ê diyê tı yê vanê günay mı çınıyê?

Bektaşî vano: -Seni, hergı roj ez inan vinena u hergı şewı ê yenê hewndê mı u mı rê vanê.

Dindar vano: -Seni tı inan vinenê?

Bektaşî vano: -Bol rehato, zey mı bıki tı do zi bıvinê.

Dindar vano: -Yanê seni?

Bektaşî vano: - Tı ewro sınetanê Nımazdê xo mekı, bewni ewşo seni birê hewndê to u tı bıvinê.

O merdımı dindar a roji Sınetanê Nımazdê xo nêkeno. Labırê a şewı Pêxemberi hewndê xo dı vınenê. Ê meştêri no dano pıro yeno Bektaşî hetı u cı rê vano: - Mı emşo hewndê xo dı Pêxember di.

Bektaşî vano: - Mı to rê nêva. Eger tı ferzanê Nımazı zi vıradê, no fin tı do hewndê xo dı Homay xo zi bıvinê.

Roşnber u roşnberey

Gerger Polat

Roşnber yan zi Roşnfikir o kî fikrê xo akerde akerde vano, fikir u ê vatenanê xo bêters, bêxem u bêtesir pize u zerida xo ra keno teber u ano zıwan o yo. Roşnber o kî diyayen u vatenanê xo keno zelal, raya şardê xo yan zi ê çorşmedê xo keno roşn, roşnayî u inan rê rayberey keno o yo. Roşnber o kî şino meselandê xo ser u qandê inan xo feda keno o yo. Roşnber o kî heme çî gêno xo çıman ver u kewno şardê xo miyan o yo.

Roşnber vanê tesirdê kesi bın dî nêmano, rayda xo ya raştî ra niyabiriyo u nêşiro rayda şaşî ser. Roşnber vanê ê zere u zerida xo, ê sere u mezgdê xo eşkere bikero u rafino çımandê şardê xo u ê binan ver. Roşnber vanê bizano kamci ray ra şino, a raya cî tum zelalî bo. Fıkranê şaşan berzo ê newan bigiro. Linga xo umişê fıkrandê weşanê dınyay bikero u xo ê ê meselan dî newe kero. Roşnber vanê bewnî ro haldê dınyay ra u gorey ey xo rê ray bivino, icad kero u rayanê weşanê rastan şardê xo ver fino. Zey Aşmida pancêsi inan serra akewo u çorşmey inan roşnayî kero kî, lingê inan kırt, kort u çalandê vengın nêkewê u çiyê niro inan sere dî.

Vanê, qet zor u zordesteyê, zılım u zordareyê nêşo Roşnberî rayda ey ra abirno u rayna ser fino. Ganê ey bedenê ey, tenê ey letele, tike-tike bo zi tawiz nêdo u fikrê seredê ey rê çiyê nêbo, tum bımano. Yanê wexto kî fizikî wertera werzo zi fikrê cî ebedî bımano

u nêwerzo. Roşnber vanê tum vernida şardê xo kewo, raya raştî zelalî inan mısno, inan rê rayberey bikero. Roşnber vanê bifikirandê xo ya, bî zanayenda xo ya, bî panušta (qelem), bî hûnerandê xo ya, bî roşnbereyda xo ya, bî zelaleyda xo ya, bî diyayenandê xo ya, bî mezgdê xo ya xover bîdo u inan ra qet tawiz nêdo.

Roşnber o yo kî bî fıkrandê seredê xo ya roşnayî dano şardê xo, ray inan ver akeno u beno wertaxê meselandê inan. Roşnberanê xeylê welat u ê xeylê şaran, bî zanayenda xo ya, panušta xo ya, itibar grotenda xo ya, poşanayış (Ümit) dayenda xo ya ray serhewadayenî, xoverdayenî, dahwada xo rê wahêrvijyayenî, xo zanayenî u xo rê wahêr vijyayenî akerdê u ê biyê semedê serkewtenda şar u welatê xo.

Roşnber o yo kî bî diyayenî, fikir u panušta xo ya derd u kül, jan u jandarey, neçarey u belengazey, derb u dirbetan, qahr u qotıkan, tew u veşatan, bindestey u pelçiqnayena şar u ê welatê xo, heta-heta ê şardê çorşmandê xo ano zıwan u hemver zılım u zordarey, tahda u diktatorey, neheqey u bêheqey vındeno u xover dano. Heqıqetan u raştayan rafıneno çımandê dınyay ver u balê dınyay u ê insanan anceno a kıştî.

Roşnber bî kar u bardê xo ya, bigırweynayenî u xebıtiyayenda xo ya, hewldayenî u fedakareyda xo ya, eserandê xo ya, nuştandê xo ya, kıtabandê xo ya, fıkrandê xo yê weş u hewldayana, hereketandê xo ya, heskerdenda xo ya, qımet şardê xo dayena, qedır u qımetê şardê xo

girotena, vatenandê xo yê ca girotana u bı zıwan ardenda diy-ayenandê xo ya şardê xo miyan di yeno sinasnayeni, cay xo gêno u kewno zeriyaandê inan.

Wexto kî kes nuşttoxêdê Roşnberi bifikiriyoye. Eger eserê ê nuştoxi çiyê nêdê şardê xo, derd, kül u jananê inan niyarê zıwan, inan ra duribê, raya raştazelalî şardê xo ver di niyakerê, nuştex cî nîrê wendeyan zi bêmaney bê, demo kî waneyênê şarê cî pa kêfweş nêbo yan zi zeriyanê inan nêdegîrê, mahney nêdê şardê xo, rayberoy a inan nêkerê, janê inan, şewatê inan, adîrê zeriyaandê inan, pelçiqnayena inan, tahda diyayena inan, talan u sirguneya inan, lîngan bîn di paybiyayena inan u herwîna heme çiyê inan ê weş u nêweşî niyarê zıwan u nêrafînê çîman ver, roşnbereya ê nuştoxi koti di manena. A bena çitil Roşnberey? Roşnber vanê bî herhawaya xover bîdo u çiyê rê mîl nêrono. Roşnber vanê çiyê ra nêremo, çîyanê nêweşan niyerzo xo goşan pey u inan tîm biyaro zıwan u rafîno çîman ver. Namey cî seroyo Roşnber. Dayeni, Roşnkerdeni, veteni u villakerdeni ra yeno u fikrê ey tîm fikrê zeliyê. Qandê coy vanê çî u insanan tari ra vejo roşnayı u verniya inan akero.

Eger jew Roşnberi, fikir akardi, fikir villakerdi qandê şardê xo rayberoy nêkerda, çiyê inan nênuşnayo u villa nêkerdo, nêweşiy u weşeya inan niyarda zıwan, çend Roşnber beno wa bîbo, o nêşeno ê bardê, ê tombetê mesuletay bîn ra werzo u bîbo Roşnberê şardê xo. Çîmkî a Roşnbereyda ey ra çiyê, faydeyê nêresayo şardê ey. Bilakis zerarê

cî biyo ê şardê cî. Xeylê Roşnberi estê kî, fayde u xîzmetê inan şardê inan rê nê, şaro kî mîleta ey vista destandê xo bîn inan rê biya. O Roşnberê şardê xo nê, ê şardê dîşmenandê şardê ey o. Xeylê Roşnberanê ma, ma berdê u dîşkinayê poçda jewna şarana u ma kerdê şarê inan. Ma do seni u çî hesabî inan rê vajê Roşnberê şardê ma. Nê, nê, na ju nerasta ma inan seni Roşnber, Zane, Nuştox, Roşnfikîrê şardê xo qebul bikerê u qîmet bîdê cî. Vanê şarê ma nê merdîmanê wînasinan ra hesab perskero, inan ceza bîkero u xo miyan di ca u qîmet nêdo inan. Roşnberoy kî qandê menfeetê xo, qandê qoltix u cadê xo, qandê tunikanê xo pîrrkerdeni u namey xo bifikiriyoye, yan zi rûwen banco u şarê xo biroşo şarnay u inan bero şarnay sero bîdo hesabnayeni, o roşnberê şardê xo nê, bilakis xayînê şardê xo yo. Çîmkî o çiyoy kî ê vanê u o çiyoy kî ê nuşnenê roj yeno beno belay seredê şardê ey. zekî ewro ameyo ma sere di, wîni. Ê ma zi tay Roşnberan ma berdê u şarnaya girêdayê. Ewro ma yê se kenê, se nêkenê nêşenê xo nê hall ver bireynê. Ewro ma rê biyê belay seri. İşte kesê kî wîna kenê, kes Roşnbereyda inan ra şûphe keno. Vanê şar cezay inan bîdo, inan mahkum kero kî ê nêşê namey ê şardê xo kar biyarê u birê ê şardê xo miyan.

Raya DIMILİSTANI

Mudo Sukij

-İdolojijê Zazaizmı-

Mı idolojijê heme şaran (milletan) wendo. Her şar idolojijêdê cı esto. Ez vana qey beso, heta ewro ma fikrandê şarnay dımı şiyê. Beso ma idolojidê şarnayan dımı şirê. Ez vana; İdolojijê ma zi esto, nameyê cı zi Zazaizm o. Yew, bı raştay eybo ma namanê şarnayan gênê xo fek u vanê nêzan Na Qominizma, na marksizma, na Leninizma u herwina. Ez vana ninan rê beso. Çımkı ê şareya ma, şarbiyayeneya ma nêdanê ma. Ê kî mı cordı amordi ê qandê şardê xo, qandê herda xo, qandê welatê xo girweyayê u lec kerdo. İnan welatê xo reynayo u viraştı. Ê idolojî ne ma reynenê u ne zi ma rê benê daruy çıman. Daruy ma reyayena şardê ma ya. Ez vana qandê reyayenda şardê xo kes fikranê xo çekero worte (xopane) u bê ters fikrê xo şardê bini rê vajo. Fikrê xo worte eştenı ra kes nêterso. Qandê dahwada xo ya namşarey (Milli) çiçi lazım o u cı dest ra çiçi yeno bikero. Ma zi qandê na dahwada xo ya namşarey çiçi lazım biyo se ma bı kısada xo ya sıfıteyêna vato. Wexto kî ma na kısa xo u idolojijê xo eşt worte. Ey a tepey a gerek o kî idolojijê ma yê Zazaizmi gird bo u villa bo. Gerek kes cêrê wehêr bivijıyo, gan u qüwet bido cı. İdolojijê Zazaizmi bı girêdayenda kesi ya bışo biro fıkrayenı u şardê ma miyan dı toximê do xori birijno (birişno). Wexto kî no toxim kiho bı tepey a

kes nêşo ey bıqılayno, bıqedino. O toxım vanê ê kokdê xo sero hergı serı birijıyo u tim şıro gür u şên bo.

İdolojijê Zazaizmi rê ez şena ney vaca: Qandê reyayışı eger şarê weriştı lıngan ser (weriştı xo ser) u sere hewadayo, qandê siyasiyey u namşarey (Milli) kewtê hepıs (Zindan; tepişrxane) yan zi esir biyê, zılm, zordarey u tahdaya kî inan rê bena a milleta kî weriştı xo ser vanê hemver cı vındero u cı rê vaco bes. Heme qandê coy sere hewadê u vero vındere. Verê heme çi vanê kes lecê idolojidê xo bikero u lazım o ê lecidı zi serkewo (Ê leci qezenc bikero). Wini nêbo kes nêşeno destan bı ra bireyo. Qandê na dahwa, nê çıyan kes ancax bı qüwet biyayena, jewbiyayena, pêrê wahêr vijayena, destpêdayena şeno qüwetê do gird teşkil bikero u bı ê qüwetiya xover bido. Qandê siyaset u namşareyda xo vanê kes fikrê xo berzo worte, vaco ez zi no lecdê şarey dı, şarbiyayeneya şardê xo dı esta u dest bı dahwada xo kero. Fikrê xo worte eştenı ra nêterso. Bı tersa çiyê nêşino sere u hal nêbeno.

Lazım o ma nê toximê şarbiyayeneyda xo berê welatê xo dı herda xo sero bıkarê, wa kiho bo. Lazımeya şardê ma nê çirê esta u çıhar çımana ê yê raya na rojı, nê toximi pawenê. hergı roja kî ravêrena zerar dana ma ro u lecê dahwada ma peydı fêna. Qandê coy vanê ma wext vini nêkerê u vazdê dahwada şarbiyayeneyda xo ser u tewrdê lecdê dahwada şardê xo bê. Kes kesi rê bı fekmelêseya şareya kesi nêdano. Kes bı destandê xo ya,

bı qüwethıyayeneyda xo ya şareya
xo fêno xo dest. Bêrê ma qandê
xo, qandê şareyda xo toxımanê xo
bışanê erdê bawkalandê xo ra.

*Hesretey mi di mendi,
ez vaca suk u dewa mi.
Hesretey mi di mendi,
ez vaca war u wargeyê mi.
Hesretey mi di mendi,
Ez vaca erd, xopan u hêgayê mi.
Hesretey mi di mendi,
Ez vaca dar u ber u bostanê mi.
Hesretey mi di mendi,
ez vaca şar u welatê mi.
Hesretey mi di mendi,
ez vaca Dimuli-Zazay, şarê ma.
Hesretey mi di mendi,
ez zi vaca ez şara, şarê do xosera.
Hesretey mi pize di mendi,
ez zi şarandê dinyay miyan di
şar bira sinasnayeni...*

DIR

Mudo Suki

Aşmiya ma ya pancêsi
Şewq dayo verdê dêsi
Pey bandê ma korto
Camêrdan qor giroto.

Reseno bani ser o
Rıweno nani ser o
Verg biro çiyê ber o
Maya xo do se ker o

Bıra, bıra, bıra;
Ez kewta nê kepıra
Suki mi ra duriya
Viradı mi ez o şıra...

Pergem-pergem

Koyo Berz

Ewro jewo bı qelemda xo ya
xover dano.

O bino herr,
war u welatê xo paweno.
Jewnayo
qerşunandê dışmenana mireno.
Hergı jewo
bibabetêna raya xo rameno.

Tay kewtê a gemı,
gemı di xover danê.
Taydê cı zi xo rê war
u welat ra remenê.
Hergı jew kıştê ra
pergem-pergem biyo.
Qey esto se, no qederê ma yo xıрабо.

Tay biyê qaşqunê serdê
Koy u keran.
Taydê cı zi biyê
Pizaciyê Awrûpiyan.
Tay biyê
hedefê tıfing, gule u qerşunan.
Taydê cı zi
xo rê remayê sukandê gırdan.

Zani no şarê ma yo
pergem-pergem biyo.
Hard, war u welatê xo ra
keko teber biyo.
Taynanê cı Awrupa di
nefes u solx giroto.
Taynandê cı zi
welatı xü u şerefê xo roto...

Seminerê Halle yi

Eziz Pak

Ûniversitey Martin Lutheri 24-25-26-05-1996 an dı zıwani sero seminerê kerd bı hadre. Wendoxa delalı Safiya Pak wendewana zıwandê xo yê ê Ûniversitiya, o seminer hadre u organize kerd bı. Kes şeno na juweri vajo ki, posanayışê (Ûmidê) do zahf gird dana şardê xo. Kes vînenê ki xanımêda 23 serêya xatuni xo qandê zıwan u şardê xo, qandê amyayenda zıwandê şardê xo, xo edıznena u betilnena. Serkewtena ay serkewtena sereberzeyaya ma ya. Qandê nê semineri xanım a delalı xo weş organî ze kerd bı, weş kendeni zıwan u edebiyatê xo ser viraştıbi. Bı ê vatenan u kendenandê xo ya ay posanayışê do bol gird da amyayenda zıwan u edebiyatê Dimili.

24 enbazi qandê ê semineri amey bı pê ser. Zıwan u tarixdê ma Dimiliyan ser Dr. Zilfi Selcan'i qısey kerdı. Zıwan, nuşnayışê hadre kerdenda zıwandê Dimili, lehçey cêri seni qısey kenê. Heta nîke lehçedê cori sero girweyabi, ma kami yê, kotira ameyê, nê tarixdê ma sero zi weş vinderd, ard zıwan u heme çi kerd zelal. Ma Dimili wîni bêşansê kî, hergî finî jew newe yeno ma miyan Kürdo, miyan dî girweyêno. Wexto kî yenê semineran zi xeylê kesan ecız kenê, edıznenê u nêweşî fênê miyan. Heta ewro ma a nêweşeyda Kürdan ra pak nêbi. No fin zi zey hergî finan embaz Zilfi fina xo edızna. Posanayışê ma o bı kî bı ikna. M. Jacobsen Frankfurt ra amebî weş o yo xo edıznenê kî, Dimiliya cêri zi bimışê. Realita ma

Dimiliyan sero qısey amey kerdênî. Tay enbazan xû qeyd kerd bı, labirê niyameybi. Zeri waştê kî ê enbazan qısey xo tepıştê, wahêrê pîrensîpi biyayê u biyameyê. 26-05-1996 an peyniya semineri wîna amê girêdayênî kî, ravey dî seminerîna vîraziyo u ey dimî şewê hadrebo. Dî o semir u a şewî dî dinayışê Dimiliyan tespit bo (Yanê siyasi hedefê cî biro tespitkerdenî). Enbazê kî newe-newe yenê ma miyan, zeri wazena kî xû gerdê Tirk u Kürdan ra pak kerê, hewna birê ma miyan. Ma qet nêwazenê kî mahlukandê wîni gerînanax wextê xo vîni kerê. Vêşîvêşî şardê ma Dimiliyanax kay ameyê kaykerdenî. Şardê binî rê girweynayênî dî, xîzmet dayênî, kar u bar dî qısur nêkenê. Labirê wexto kî amey şardê cî ser, meselandê cî ser, ne şardê xo rê u ne zi meselandê xo rê estê. Wa enbazî dî nê meselan seo vînayış u dinayışê xo akerde, akerde vajê u Kormişkani, wari rê, Tîja Sodiri rê rê binuşnê. Nê müşewre, vînayênî u dinayênan sera hêdi-hêdi ma do pê bîşinasnê, pê fahm bîkerê u piya qandê şar u welatê xo bigirweyê. Bê jewbiyayênay, bê pê fahmkerdeney, paştî pê dayênay, pê rê wahêr vîjyayênay kar u bar ray nêşîno u kes nêşeno meselandê xo yê millî dî serkewo. Halê şardê ma ewro no yo. Ma posenê kî zey şarandê binan şarê ma zi biro pêser u meselandê xo rê wahêr bîvijîyo u qandê jewnay nê, qandê şardê xo bigirweyo. Heta ewro şarê ma kar u barê şardê xo nêkerdo. Ney a tepey a vanê birê rayda şardê xo ser. Seni heqê şarandê binan es-

to, hend zi heqê ma yê şarbiyayeney esto. Qandê nê meselandê şardê ma wezifeyo en gird kewno mildê roşnber, zane u roşnfikrandê şardê ma ser. vanê ê qelema xo ewro ra tepey a qandê şardê xo kar biyarê u bigirweyê. Vanê çewteya kî inan veri kerda ê ay ra fek viradê, xetayanê xo qe-bul bikerê, şardê xo ra efê xo biwazê u birê rayda şardê xo ser u dahwada şardê xo miyan. Bê şardê ma kes ma rê u şardê ma rê derman nêbeno. Eger nenguy kesi bibê kes şeno serey xo bîwirino. Jewbi kesna kesi rê çiniyo.

KORMIŞKANI RÊ

Eziz Pak

Menga Gülan a 1996 an dî, Almanya dî sukda Mannheim dî veyvê kitabandê Dimili-Zazaki viraziya. Nezdî 400 sey merdimî amebî nê veyvedê kitabân. Sifte ziwan zanan ra Prof. Dr. J. Gipert (Üniversita Franfurti)'i eslê Dimiliyan, kotira amyayenda inan ser u ewro çî hal u mertebedî rê qisey kerdî. Ey dimî C.M.Jacobson'i u M.sandonato heqê qisekerdenî girot. Inan zi ziwandê ma ser u ewro kamci merdîwanî sero yo, şaro kî wazeno ziwandê cî vîni nêbo vanê se bikero u bî çî hesaba ey verfino u bero tewrdê ziwandê dinyayê binan miyan kero. Qandê vîni nêbyayemî u vervistenî vanê kes qeçandê xo ra dest peykero u inan dî bî ziwandê xo ya qisey bikero, bîdo u bigiro. Yanê külfetê xo dî bî ziwandê xo ya qisey bikero kî vîni nêbo. Inan dimî Dr. K.

Gündüzkanatî karê xû, halê dezule-ta Tırkan, mîletê kî Anadolu dî halê inan çiçiyô, seni kerdo u haldê şardê Dimiliyan ser, terkerdena inan a we-latê xo u herwîna senîna bahskerd. Dr.Gülsün Fırat'î zi teniya xo qandê Dersimî kerd bî hadre u Dersimî ser qisey kerdî. Zeri waştê kî ay zi xo zey ê binan qandê heme şardê Dimili-Zazayan hadrekerdê u ay zi bahsê tarix u şardê Dimiliyan bikerdê. Bahdê qisekerdenda nê hememî ê kî goştarey kerdê inan ra taynan dinayîşê xo va. Ninan miyan dî tay tersinokî u nêweşê şardê ma zi hadrebi. Sifte vajiya va wa ê nêweşî nirê şardê Dimiliyan miyan. Nêweş u wahêrê kompleksî u zurkeran ra wîni biya mîrd. Inan sifte waşt kî kitabandê xo biroşo. Dimiliyan ard cî virî va nêbeno. Reça kerdî va mîn u cîniyerda xo ya ma 300 kilometre rayda durî ra ameyê, viradê ma zi bîmî zere dî bêhes roşimî u goştarey bikemî. No merdimî nêweşo tersinok Kemal Estare bî. Verda zere, labîrê fina zi ey qîsa xû zukîşt perskerdî u va wa Prof. Dr. Gilpert cewab bîdo. Ey xû kerd hadre kî cewab bîdo. Vatiş pêro Almanî bî. Safiya Pak goştarey kerdemî ra ju cewabên do weş va: Prof. Gîpert xû ra kemal Astare u şardê Dimiliyana pêra fahm nêkenê. Ma nê merdimî rewnayo sinasnenê, no kam o. Ey sera profesori cewabê Kemal astarî nêda. Şewî xeylê weş ravêrdî. Namedê Kormişkanî ser enbazan waştena Kormişkanî wendî. Bîra gagan Çarî ziwani ser tay vatişê xû wendî. Zertiya şardê Dimiliyan a şewî rê grêneyayê u zahf bibî weşî.

safiya Pak'î tarixdê xo sero bî Almanî ziwandê Dimiliya sero vînderdî. Peyniya cî bî müzik u folk-lordê ma ya domkerd, ramît. Ap M. Çapanî bî o vengdê xo yê weş u dela-

liya zeriya şardê ma kerdı homki u pasê cı berd. Ma bol pa kêfweşi bimi. Kela zerida ma weriştı u bi sur. Xeylê enbazan perskerd u va: Çirê zıwan zanayandê ma ra Zilfi Selcan niyameyo, lazım o o zi biyameyê u diyayışê xo bivatê. Qandê şardê ma a kemey asayê, labirê fina zi zerweşey bo. Ma posenêki ravey dı, şewanê binan dı heme zıwanzan, nuşttox, zane u roşfikirê şardê ma Dimiliyan hadrebê u birê şewandê winasinan. Kes şeno na juwerı zi vajo ki, veyvey kitabandê Dimiliyan, dur u derg şeno bıbo abinê xeylê çiyandê şardê Dimiliyan. Dı nê veyvan dı kes şeno kemeya xo zi bivino u hêdi-hêdi ê kemeyanê xo raşt u tamam kero. Bı vinayena, kar u girweya kemey vijênê meydan. Wexto kı kes bivino u vejo meydan, raştkerdena cı bena gengazı. Kemeya şardê ma Dimiliyan a ju zi naya kı, qandê şewandê Kürd u Tırkan !000 kilometre rayda duri ra şinê, labirê qandê şewandê xo cı qeni vero bo zi nêşinê. Mihaqaa ê do vazdê şewandê şarandê binan u cirê tırşıkçını bikerê. Labirê ê xo rê çiniyê. Eger şarê cı dı şexsiyet nêviraziyo kemeyê cı şenê bibê günayê cı. Günayê inan inan vêşeriyo çımki xo rê nê şarnarê girweyênê. Kes finê bışo Dimilini zanaye kero, xeyrdê cı xeylê do bibê ri sipe. Labirê ewro hewna riyê inan siyayo. Çımki xo rê nê, jewnay rê kar kenê. Eger hergı enbaz xo ra pers kero u vajo mı qandê şardê xo, qandê Dimilini sekerdo, ez o çiçi wazena. Wexto kı kesi qandê xü çiyê nêkerdo se heqê ey zi çiniyo kı, hendi çiyô vêşi bıwazo. Ê nêweşê kı Kürd u Tırkan miyan dı girweyênê, şarê

Dimiliyan inan qebul nêkeno u cay inan şardê ma miyan dı çiniyo. Rojdo biro no şarê ma do ê zey Munzur Çemi, Haydar Işık'ı, Malmısanıj'ı (Mehmet Tayfun), Mehmet aksoy, Osman Aytar, Mehmet Tanrıverdi, Sertaç u Serhat Bucak u herwına. Zeydê Êlı Beltiriya nê asimilasyon biyayışirê kêf kenê. Şari rê kolebiyayeni rê iftixar kenê Kürda. tay şexsiyet u nêweşê winasini şenê bibê koley şarnay. Şenê qandê menfeetê xo şarê xo yê Dimiliyan berê berzê bazar u panc (5) qürüşiya biroşê. Wini aseno kı tay do zey kütikandê harana diha vêşi harbê u hêriş biyarê ma ser. Wexto kı ma qalê şardê xo yê Dimiliyan bikerê ê do har bê, ger do dekewo ganandê cı u do qandê Dimilini irı vejê. Qıseyêda pılan esta, vanê: "karwan rayda xo ra şino, kütik cı dımı laweno. Ê ma zi biyo o hesab. Ma yê rayda xo ra şinê tayê ma dımı lawenê. Ma zanê kı kütikê ma do zi ma dımı bilawê. Labirê ma do rayda xo ra şirê, raya xo biramê, çend lawenê wa bilawê. Dışmenê şardê Dimiliyanê sistema dezuleta Tırkan kar anê. Tırkan wini kerd ma. Şarê ma war u welatê cı ra kerd teber u vist xeribey. Şarê ma kerdo xeribê rih u gandê xü, dışmenê her u welatê xü. Kes winêno u sero fikirêno kı, na rezileya kı Tırkan arda ma ser dı kes seni bikerô u seni vinderô. Kes seni tay bo zi heyfê xo inan ra bigıro. Lazım o kı ma tay çiyay qebul bikerê. Xeylê Dimiliyê kı Kürdan rê girweyênê, bı zerida weşa Kürdan rê ajaney kenê. Çeptê Tırkan rê zi bı o hesaba ajaney u peyeteş kenê. Feqet kes winêno ê kı Kürdan miyan dı diha vêşi ca giroto Dimiliyê ma yê. Ê kı inan u warê inan kenê şên fina ê ma yê. Şari rê estê, şardê xo rê çiniyê. Ma rê benê şer, benê şemşer,

benê kardiya nu u wazenê ma cikerê. Labirê şardê bini rê, dişmenê ma Tırkan rê u ê kî ma rê vanê xayini inan rê çiniyê. Veri ê ma rê vanê xayini. Çimki ma qalê şar u welatê xo, qalê Dimilini kenê. Tî vanê qey dişmeniya piya ajaney kenê, ey ra zanê ma xayinê. O kî şardê xo rê nêbo, şarna rê qet nêbeno. Aqibetê rayberi do biro inan sere di.

SEMİNERÊ MAINZ HAGEN'Î

Eziz Pak

17,18,19-05-1996 an di tay enbazan sukda Mainz hageni di seminerê viraşt. Hendê 32 merduman ameybi o seminer. Seminer Zıwandê Dimili ser bi. Zıwanê Dimili do seni biro nuştini u wendini. Enbazanê Tija Sodiri, Ware u zıwan zane Dr. Zilfi Selcani kemaneya nuşnayena zıwandê ma ser müşewre kerd, seni bo u seni biro nuşnayeni. Zilfi Selcani weş, weş heme çi izah kerd u kerd zelal, qa seni bibo. Enbazê kî İsweç ra ameybi inan zi diyayenê xo bi Tırki wend u ard zıwan. C. M. Jacobson u M. sandonato zi nuşnayenda zıwandê Dimili ser xü weş kerd bi hadre. Enbazanê Tija Sodiri waşt kî dinayişê xo weş kerê, qandê şardê Dimiliyan. Kes şeno na juweri vajo, roj bi roj zanayeni u nuşnayena zıwandê Dimiliya ravey şina u xü kena newe. Bê tay nêweşiyani. Ê nêweşiyani rê zi wext lazim o kî, ê wertera werzê. Hirê rojê cî bol weş ravêrdi. Roja peyniyêni di olvanê Tija Sodiri taslako kî kerd bi

hadre, waşt kî olvazi ê taslaxi sero vinayeni u diyayena xo vajê. Ê kî qe-bul kenê kenê, ê kî nêkenê nêkenê. Tay enbazan diyayenê xo akerde va u va: Taslaxdê şima di kemey estê, taynan va; ma rind nêviniyê u taynan zi va kes şeno sero qise u müşewre (Niqaş, Mûnaqaşa) bikero. Enbazan hewna tay kemeyê xü zi raşt u zelal nêkerdê. Seminer qandê Kültürdê Dimiliyan do gamê ravey berzo u rind bo. Dima olvazan va ma do 24,25,26-05-1996 an Halle di pê bivinê u fina birê pê hetî u sero müşewre bikerê. Embazanê Tija Sodiri wexto kî taslax seminervani (Seminer goştayoxan) miyan ra kerd villa, taynan waştênê xo çarnay termoloji ser. Veri zekî sero qisey bibê. Kes do mesela termoloji na gami nêleqno. Kam kî xo rê seni vano wa vajo. Tay embazan zi va kî; Hetan kî nê embazi vajê ma Kırmanciyê, ma nêşenê jewbiyayeneya xo virazê. Tay vajê ma zazayê, tay vajê ma Kırmancê nêbeno. No çiyê wina sersi fêno jewbiyayeneyda ma ser. Ma tay xü rê vajim ma Zazayê u welatê ma zi zazaistano. Tabi taynan zi bi hêrsa vatişê xü ard zıwan. Tay embazan zi di na meseladi dinayenê xo akerde ardi zıwan u va ma Kırmancu, Zazay nim. Ma xo rê vanim ma Dimiliyê. Zekî aseno no çihar seriyo enbazan hewna dersê nêveta u xü rê erbetê nêgıroto. Zıwan zane Dr. Zilfi Selcani xü vêşî nê meselan rê ediznabi kî, embazi birê pê ser, pê ra fahm bikerê u piya bigırweyê, kar bikerê. Kam xü rê çici vano wa vajo, vanê ma bimi pê ser. Xeylê enbazan na diyayena Zilfi raşt di.

Enbazê kî no şeş-hewt seri yo meselada Dimilini sero aktif gırweyênê, kar kenê, nuşnenê u wanenê, ê embazi mesuletaya xü nêzanê. Tî vanê

qey locına, xo veng dı vinenê.

Wexto kî kes çihar destana u bî samimiyeta dest niyerzo meselada xû u meselandê xû ra nêpêşîyo, kes veng dı maneno u zekî kemer ra bikewo wîni kewno. Enbazê kî vanê ma do birê seminer u qeydê xo virazenê, vanê ê qısanê xo tepêşê u ê sozê xo biyarê ca u birê seminer. Vanê verê heme çî kes mesuleteya xo bızano. Çî niyerzo xû goşan pey u bê mesuliyetey nêmano. Heme şaranê binan bî girweynayena, mesuleteya xû zanayena, hewldayena, jewbiyayeneya, paştî pê dayena, destê pê tepîsteneya a, pê dı raştbiyayeneya dewletê xû ronayê. Kes pê dı raşt nêbo kes bol kewno şaşey u çewtey. Tırkan, Kürdan u şaranê binan serey şardê ma kerdo veng, mezgê inan şîto u ê zey robotana xo ya grêdayê. Vanê ma na robotey xo sera berzê, xo arêdê pê ser u birê dahwada xo ser. Bê ney ray u çarenadê ma çîniyo. Eger ma roboti nêbê ma do zey şarandê binan şareyda xo ya sereberzi bê u cî ra nêşermayê. Qereçî bî a qereçînda xû ya eslê xû inkar nêkenê, çîrê ma ê xû inkar kenê?

Taydê ma estê wexto kî qısey kenê zey bîlîlana wanenê u nobetî nêdanê jewnay. Wexto kî yeno kar u bari ser, zor u zahmetey ser kes xû vernêşaneno u niyerzeno ravey. Vanê kes xû, kar u barê xû piratikdî bîdo ispatkerdenî, jewbî heme zuro. Tay estê wesfê xû danê, xû şari miyan dı wesifnenê, labirê wexto kî hak yeno qenî fek yan zi meseley çatmış benê, zey pising u arwêşana remenê, kewnê duri u şînê xû nomnenê kî, kes cî nêvîno u cî rê çiyê vajo. Bî qısana, bî eştenana çiyê nêşîno sere. Ewro nê meştî puçê cî do bivijlyo mey-

dan u eşkere bo.

Bî zeri u pizera kes şeno vajo bê şardê ma Dımiliyan şarna wîna perişan, bêmesul, bêhîs, bêxonêşinasnaye, gewşeg, milçewt u barçewt çîniyo. Zey ma cahil u nêzanaye herda Homay sero nêmendo. Jew do nêzanaye biro goştarey a müşewrandê ma bikero, do hima herunî dı qerarê xû bîdo kî, çend ma bêhîs, bêkar u bar, bêrêz u bêqûwet u herwînayê. Hima do ma sero dînayena xû vajo.

Seminerê ma zi heta seati vist u dîdiyê (22) şewî ravêrna bî hewna ma pê nêkerdbî u müşewreyanê ma ramîtê. Tay enbazanê Sêwregî, Çermugî, Gerger u herwîna va; Ma xû Dımilî vinenê, ma u şîma ya zi ma pêra fahm nêkenê. Dîma enbazan reaksiyonê ê enbazan kerd nerm u va vanê ma pêra nêqahriyê. Gereko kî Dımilî heme cêr a cor, Sunî u Elewîyê cî pêro jewbê u pêra fahm bikerê. Ma mahkumê jewbîniyê Ma pêro vanê jew bê, piya ray kewê u piya ray şîrê u mabênan, mesafan qatkerê. Piya kerdenî u jewbiyayenî daruy heme çiyô.

Talano, kê ki şa xo rê bero

Lacê Babo'y

Tarixzanê Tırkan nuşnenê vanê Dımılı-Zazay ma ra yê, Farisî nuşnenê vanê ma ra yê, Erebi nuşnenê vanê ma ra yê, Ermeni nuşnenê vanê ma ra yê, Kürdi nuşnenê vanê ma ra yê. Tı vanê qey ma malê ê yê nêşenê ma pê ra bara kerê. Labirê heme zi na juweri bol rind zanê ki ma inan ra niyê. Ê ki ma ra en nezdiyê Kürdiyê. Bibê se birayê ma ê yê. Inan zi heta ewro biyayena ma qe-bul nêkerda. Eger bikerdê do qi-met bıdayê ma. Zıwanê ma peyra nêverdayê u ê xo miyan dı asimile nêkerdê u nêheleynayê. Heme qandê menfeetê xo, qandê faydedê xo, qandê meselandê xo, qandê qüwetbiyayeneyda xo, qandê bêwahêreyda ma, wazenê ma xo sero bîdê hesıbnayenı u xo rê kar biyarê. Hesabanê xo yê tarixınan wazenê ma sero bicerıbnê, hele seni beno u cı ra çiçi vjêno. Ma biyê qaxidê totoy, ê yê ma sero kay kaykenê. Kê ki şa tepêşo u talanê ma xo rê bero u buro. tepışt xo ra tepışt, nêtepışt zi zerarê cı tey çiniyo. O ki zarar keno tim ma yê. Ma yê winaya peynira manenê u cayê nêresenê. Ma biyê gozê u darda gozêrı sero mendê. Ê ki yenê siyêda xo çekenê ma. Kê ki xo rê vıstı. Eger talan niyo se, çırê keso qımet nêdano zıwan, kùltür, edet, tore u folklordê ma? Nê şaran ra çendê cı zıwanê ma zanê yan zi misayê? Ê hemını zi weş ferq kerdo u zanê ki wahêrê a dar-da gozêrı çiniyo ki cı rê wahêr bivijiyı. Qandê coy o ki yeno siya xo vırneno pıra. Eger wahêrê cı

bıbiyayê, jew dı bivijiyayê u bivatê, piyê mı şıma yê çiçi rê sı vırnanê a gozıra u peranê a darda gozêrê weşanenê? Eger inan zi bızanayê wahêrê a darda gozêrı esto, inan nêwetardê a darı sıyano piştê. Wa ewro çekerê. Çımkı bêwahêrı menda. Wexto ki malê bêwahêr bımano, her-kes do cı rê wahêr bivijiyı u bıwazo malê xo kero. Kam bı qüwet bo, kam xo cı resno u kam xo dest fino o do cı rê wahêr bivijiyı u malê xo kero. Kam resa o do xo rê talan u wêran kero. Ewro ma Dımılı_zazay wini biyê u kewtê herunda a darda gozêrı u a gozı. Wahêrê ma çiniyo u şarê ma yo zi xo rê wahêr nêvijêno. tabi no sucê ê şarandê binan niyo, no sucê ma yo u vanê ma cezayê xo bancê. Heme gewşegey, xo nêzanayey, xo rê wahêr nêvijiyayeney, xo çiçiyê nêhesıbnayeney, xo werdi vinayeney, xo poçoka şarnay kerdeney u herwına ma ra yeno. Ma yê xo rê u welatê xo rê wahêr nêvijênê. Ma yê tersenê u nêwetanê şırê doz u dah-wandê xo ser u dahwa xo ya serbes-tey bivinê. Suc u günay şarnay çiçiyı. Kes xo nêsinasno şarna do kesi seni u çi hesaba bısinasno. Bêrê verê heme çi ma xo rê, şardê xo rê, zıwandê xo rê, welatê xo rê wahêr bivijiyê ki, şarna ma bısinasno. Qandê coy kam o reseno ma talan keno. Mirasdê ma sero ronıştê, mal u mülkê ma, zıwan u kùltürê ma, tarix u biyayeney a ma talan kenê u xo rê benê. Wexto ki kes xo rê çinê bo hal do zi no hal bo. Wexto ki kes qandê xo u şardê xo xover nêdo, o ki biro payê pıro do, tabi ki kes do

lingan ver şıro. Ê ma, halê ma ewro wini biyo. Wexto teng di qandê xo rê karardeni ma sinasnenê. Labirê demo ki kewnê hera u lazımey a ci ma rê nêmanena kes ma nêgêno hesab u nêsinasneno. Tirk ma mecburê Tırki qisekerdeni, Kırdas ma mecburê Kırdası qisekerdeni u ê bini ma mecburê zıwandê xo ya qisekerdeni kenê.

Qısey mı inan rê tay xo nêzanayey Dimili-Zazayan weriştê namey nanê ma ya u vanê; nêza Kırd, Kırmanc u her wina. Qaşo xo zane zanê, kendoxê, zıwanzanê, tarixzanê, roşnber u nêza çiçi zanê? Labirê kes nêwerzeno u nêvano şıma xo roto şarandê binan u şıma yê ê şarandê binan rê beşkeş kenê, an-cenê. Kes nêvano şıma ma seni erzenê bazar u şardê biniya dayê bazarkerdeni u roşenê. Kırd yan zi Kırmanc namey ma niyo. Ê ki nê nami nanê ma ya ê na juweri bol weş zanê ki, o name qandê ki ma werdi bıvinê, çiyê nêhesıbnê, çiyê nêvinê neyayo ma ya u ameyo kar ardeni. Ma hetı wexto ki ti jewi rê heqaret kenê, vano "Ez Kırd, Kırmanc niya" Tiyê mı sero axalixey, camêrdey u çımsurey kenê. O name qandê dewijandê neçaran, bê paştıyan yeno kar ardeni, ma hetı. Qandê citêrandê axleran, qandê merdımandê nêzanayan kar anê ma hetı di. Heqê kesi çınıyo u kes ê heqi nêdano ê taytayınan ki, ê ê nami mayanê. Qısey mı inan rê, ê ki xo rê vanê roşnber, ê ki ê nami nanê ma ya inan rê. Rojê ci biro şarê ma do nê hesabı inan ra pers kero u ê do nê hesabı bîdê. Ê merdimê ki xo zane hesıbnenê u ê naman nanê ma ya, ê merdimê asalaqê u

şardê bini rê hemleyê. Qandê coy, qandê ca u qoltıxdê xo wina vanê. Tay qandê menfeeti u tay zi tersandê xo ver ma şardê binan rê beşkeş kenê u benê zeliqnenê şarnaya, yan zi kenê poçika inan. Labirê şarê ma do ney inan ra pers kero. Ê zanê verê ney çend seri kesi Kürdi zi nêsinasnayê u nêvatê şarê do bı xo sero. Labirê ewro dınyayo inan sinasneno. Meştı dınya do ma zi, Ma Dimili-Zazayan zi bısinasno. Ma no qederê ma yo ma tim şarnay sero birê hesıbnayeni. Wa ê ma sero birê hesıbnayeni, çırê ninê?

Eşirê Afrika zi jew bı jew bı dewleti, bı şar. Labirê hewna ma yê şarna sero yenê hesıbnayeni. Vanê ma nê perdeyê sıyay bıdırnê, xo ri vera bıdê kıştı u riyê xo yê Dimili-Zazakinê pa-ki u ê camêrdi vejê meydan. No çiçi rê mal beno wa bıbo, vanê ma na juweri bıkerê, xo vejê duz u şareya xo bıdê ilan kerdeni. Beso, beso poçika şarnay bıyayeni. Beso, beso şarnay sero hesıbnayeni. Kes bı no hesaba ma nêsinasneno u heqê ma nêdano. Bı na fekmelêseye ma bol destan bıdı nalenê u benê poça jewnay. Wina şıro do ma diha zi bıdê nalinayeni. Qederê nuştêdê çaredê xo kes bı xo vırneno. Vanê ma zi nê rêzılan (zincıran) bışıknê, qeydan akerê u miyan ra bıvıjiyê meydan. Ê ki mirasdê ma sero ronıştê u ewro ma çiyê nêhesıbnenê, vanê ê bızanê ma kamıyê. Veri serdari, hükümrani, serehewadayey, xoverdayey, lejker u bıdestey nêwaştıx ma Dimili-zazay bı. Labirê ewro ê biniyê na rota ma beli kenê u ma xo dımı kaş kenê. Ma organize kenê u danê xo destan vera. Ê ma kar anê ma zi inan rê peyete-y kenê.

Kazım Timurleng Med tv. pırogramê Zazaki vırazeno. Wexto ki jew vano ez Zazaya hima şıdet nişan

dano, inan tehdit keno u vano: "Mevajê ez Zazaya" Vajî "Ez Kırda, Kırmanca" Ey zi paştiya xo daya P.K.K. Qandê kî P.K.K e bî qüweto, o zi wazeno kî ê qüwetê cî ya şarê ma tehdit bikero. Ma kam qüwet bo do biro ma sero zalıney, diktatorey u zordestey bikero. Qe jew xo rê vano "Ez Dimili-Zazaya" Heqê kê neydi esto kî vajo wini mevajî. Ê kî na juwerî bikerê, ferqê inan u ê binan meneno?. Kazım Axa zi wazeno ma bî tehdit kerdena bitersano. Gano kî Homa dayo wa o biro bigiro, qe minetê xo çınıyo. Ê kî vijênê pirogramandê ey u o cî rê wini vano, ê qe çiyê niyê. Eger inan dî çıkı bîbo u ê fekmelêsi nêbê, ê do vajî tî çî rê xo rê vanê Kırmanc, çirê ez nêşa xo rê vaja Zaza. O zi bî ê aqıldê xo ya, paştiya xo qüwetê dayena wazeno ma asimile bikero. Çıyo kî o keno kardesti zi ey kenê u eslê xo kenê wini. Bî raştay Dimili-Zazakî zi weş nêzano. Qandê kî ma tehdit keno pirogramî ey a danê viraştênî. Labirê qandê asimile kerdenî çıçî cî dest ra yeno niyerzeno xo pey u keno. Bî zor u zordesteya, bî tehditkerdenî u tersanayena çiyê nêşino ser u kes ray nîno. Eger nê çıyanê wınasınan şar biyardê ray, ewro Tırkiye dî bê Tırkan şarna çınêbî. heme do ewro Tırki biyayê. Labirê zey inan nêbî u silêhê inan pey dî ame inan ro. Ma nê ma na fekmelêsey vıradê u bigeyrê heq u hükukdê xo. Heqê kesî çınıyo u kes ê heqî nêdano kesnay kî, biro ma rê vajo "Mevajî ez Dimili-Zazaya, vajî "Ez Kırda yan zi Kırmanca. Kırde çıçî Kırmancê çıçî? Ma Dimili-Zazayê. Jewna namêy ma çınıyo. Wa kes paştiya xo nêdo partî yan zi qüwetna u niro

ma sero diktatorey u camêrdey nêkero. Asuri vijênê vanê ma Asuriyê, Ermeni vijênê vanê ma Ermeniyê, Kırdasi vijênê vanê ma Kırdasê, Sorani vijênê vanê ma Soranê. Çırê ma nêşê vajê ma Dimili-Zazayê. Heqê kê esto ma bero poça jewnay kero. Ewro nê, meştî hesabê nê çıyan do biro perskerdenî. Merdimê wınasîni do ri siya ravêrê tarixdê ma u heta şardê Dimili-Zazayandê binan reso, qeçê cî do lanet bivarnê, bıwanê inan ser u lanet wendena birê vırlardenî. Wa kes niyaro Milliyan, Bedırxaniyan u serdaranê hereketê Alayıyandê Hemidiyan serdar u rayberê ma nêkero. Bewnirê tarixdê inan ra, inan tarix dî sekerdo. Ewro wazenê inan ma sero Homa (Ella) kerê u ma zi inan rê secde bikerê. Çı rew tarix vırêno u wini beno. Çı rew ê kî hêriş ardo eşirandê xo u ê ma ser benê welat-heskerdoxî. Çı wext ê kî peyeteya Osmanıyan kerda u inan a hereket kerdo, dew u sukê ma nayê pa benê serdarê ma. Demdê imparatorreyda Osmanıyan dî nê pêro paşay Osmanıyan bî. Herketê Koçgiri, ê Şêx Seidî, ê Agri u ê Dersimî bî destandê kê ya ame şıknayenî? Kê paştî dê ordıyandê Osmanıyan?

Ma heme rınd zanê kî ewro dem vıryayo. Demê alemê Homa kerdena inan niyo. Ma nêşenê alda inan yan zi ê torınandê Osmanıyan bın dî secde bikerê. Ma mecbur niyê inan dımî şırê. Wa kes niyaro nınan ma sero Homa nêkero, ma secde nêkenê.

Vanê ê kî qandê serbestey, azadiyey u xoserbiyayeney xover danê u lec kenê, ê wahêrê toleransi bê u tehamülê inan şarandê binan rê u ê kî xo şar vinenê inan rê bîbo. Eger wini nêbo ê zi nêşenê ser kewê. Nêbeno kes ê kî zayıfyê inan xo des-

tan bin dı bipelçiqno u zora vajo şıma ma ra yê. Piyo ewro nêşeno laci rê hüküm bikero. Jew keye dı jew sosyalisto, jew faşisto, jew lecker u xoverdayê dahwada xo yo, o bin qarmuşê çiyê nêbeno. Kes nêşeno bı zora rota u hedefê inan bıvırno. Rayê esta a zi müşewre kerdena kes şeno zahf çıyan serfıno u hal kero. Bı zor u tehditkerdenana çiyê ser nêkewno. Vanê herkes na juwerı rınd bızano. Dahwa herkesi rayda cı ra yena. Herkeso ewro dahwa serkewtenda xo keno. Ma yê zi dahwa serbestey u serkewteneyda xo vinenê. Vanê karê ewroy ma nêverdê meştirê. meştı Kırdasi ser kewê eceb do heqê mı bîdê ya nêdê. Tabi geranti nê çi beli niyo u çınıyo. Beno ê zi zey Tırkan bı ma bikerê. Xo rê Zıwanê do resmi ronê u ma mecburê wendemi u nuşnayenda ê zıwani bikerê. O wext do sebo? Tabi kı ma do newera ganandê pê kewê. Qandê coy, qandê rojandê verni ma ewro ra gaman çekerê u fikrê xo akerde vajê u zelal kerê, diha do rınd bo. Çımki rayê müşewre kerdeni u piya kerdeni abiyênê u kewnê ma ver. Wext beno hesabê keyi u ê çarşı pê nêmaneno. Qandê coy vanê hesab weş viraziyo u gorey ey hereket bibo. Çıyo bê pılan, bê pırogram, bê emeley u bê geranti neticey weşi nêdano u tim peynida cı dı nêweşey vijêna meydan. Qandê coy vanê ray zelali bê.

ROJ DO BİRO

Koyo Berz

Roj do biro.
E do zi zey ê binan,
hür u serbest ba.
Çı wext u çı seati,
ray u mecal bıvına,
ez do vırara xo pırrı,
Bı heskerdeneya ageyra,
Heskerdoxandê xo hetı.

Labırê, nêzana ?
Wexto kı ez ageyra,
şıma do zi zey veri,
Zey rojandê veri,
Zeri ra u bı vırara,
Weşey u heskerdeney a,
birê mı verni ?
Mı ra pêşiyê ?
U mı ra hesbikerê.

Seni,
Nêzana seni,
seni bıyara zıwan ?
Hisanê xo yê,
peydı amyayeni u ageyrayeni.
U xo şıma resnayeni ?
Bı rıstan u vatenana,
nêşena bıyara zıwan.

Şıma zanê,
Mı posanayışê xo nêbırnayo.
Roj do biro.
E, o roj do biro.
Vıranı pırrı,
Bı heskerdeney a ageyra.
Ageyra u bira.
Bıra,
Bı weşey u heskerdeney a,
Bıra, bira şıma hetı.
Wazena şıma zi,
Bı weşey u heskerdeney a,
Vırara xo akerê,
u birê mı vıranı kerê...

Vijyayena KORMIŞKANI

Atê

Gorey zanayenda mı, qandê şardê ma Dımili-Zazayan dı serda 1985 an dı Ayre, 1987 an dı Piya, 1991 an dı Desmala Surı, 1992 an dı Raştiye u Ware, 1995 an dı Kormişkan u Tija Sodiriya amey weşanayeni u vijiyay. Heta ewro hirê amorê Kormişkani ameyê weşanayeni. (Tabi nê weşanan miyan dı, o kî tamamê cı Dımili-zazakiyo Kormişkan u Tija Sodiriyayê. Kormişkan Weşanê Dımili-zazaki yê en sifteyêno kî tamamêcı bî Dımili-zazakiya yeno weşaynayeni)

Kormişkan kamey, kimlik, xosinasnayeni, jewbiyayeni u xo-verdayena şardê ma ya sınıfı u şêligi (cemiyet) ano rojew u ray şardê ma ver akeno u inan rê beno roşnayi. Kormişkan sembolê jewbiyayeney, pêrê wahêr vijyayeney, paşti pê dayeney u hrewinayo. Raya Kormişkani rayêda akerdê u zelala. Kormişkan ferq nêfêno mabêndê şardê ma yê suni u Elewiyan. Kormişkan zıwan, kûltür, edet, to-re u folklor u şardê ma rê wahêr vijêno u vejeno meydan.

Raya Kormişkani rayêda zelala. Kormişkan wardê şarbiyayeney dı tawiz nêdano. Wazeno kî şarê cı yê Dımili-zazayan zey şarandê binan, şarandê dinyay miyan dı cay xo bigiro u bî namedê şardê xo ya birî sinasnayeni u qebul kerdeni.

Weşan u pêserokê şardê Dımiliyan bî heme imkanandê xo ya, hemver hemê zor, zahmetey u tahdayan xover danê, vetena xo ramenê u vijênê. Vetenda inan ve-

ro bol engeli, bol bendi, bol nêweşey, çimbarnêdanayey, çimsurey kerdeney, cîrê dîşmen biyayeney estê u çend cı dest ra biro wazenê kî nêverdê bivijiyê u xo şardê xo dest resnê. Gorey nê şert u şurtan, na zor u zahmetey, ê biyayeneya xo, vetena xo ramenê u vijênê. Weşanê ma yê raştey u heqîqetey bin dı heyatê xo ramenê u wazenê kî xo şardê xo resnê. Labirê ê kî hemver ma cephe benê, heme imkananê xo yê liminan, qatraninan, nêweşan u neyaran kar anê, bî sextekarey u zurana vervijyayena xo bî heme imkan, hawa u rayana domnenê. Wazenê kî ma tasê awı dı bifetisnê. Wexto kî ma qalê xü u şardê xo kenê iri vejenê. Hemver vijyayeney u menkerdena wazenê kî ma namey xo niyarê xo zıwani ser u qalê xü nêkerê. Namey Dımili-Zazaki zordê cı şino u ê nami ma rê bol vinenê. Ê kî geyrenê heqdê xo yê şarbiyayeney u ê heqi xü dı vinenê u xü rê wazenê, vanê lazım o ê paşti bîdê şarnadê zey xü u inan rê zi paşti bivijiyê. Ê eksê cı kenê, ma vero vîndenê bend benê u wazenê kî ma tım şarnay sero birê hesıbnayeni. Nêwazenê ma xü rê vajê ma Dımili-zazayê. Qısey dımilini zey telidê sıyaya şino inan ri ra. Şüwenistey u risiyayeya xo nê wirna qısan dı danê ispat kerdeni u nişan dayeni.

Labirê ewro ra tepey a kes nêşeno ma Dımiliyan bî lorikana, bî ninikana, bî dêr u estanıkana, bî meselokandê zurkerana, bî wecdandê bêser u bêbinana, qısandê veng u serey xü nêgirotana bixapeyno u ray bin fino. Şarê ma zi

aya biyo. Ma do nê heme bendan, qeydan, qeytanan, qılıfan, rêzılan bıvısnê, hemver vijayena neqeb u sinoran bıdırnê, ravêrnê u xü berzê meydandê şardê xü. kes do nêşo verniya ma bigiro. Ma zey dahwada xo, dahwada şarandê bindestan rê wahêr vijênê, paşti danê wendox, karker, keddaye, xort, zanaye, welat heskerdoxan u heme şarandê paybiyayenan, peyramendan, pêserpiloznayan u cı rê tahda kerdenan. Bı heme imkandê xo ya ma inan hetı u hemver inkarcıyan, zordaran, zordestan, zülümkerdoxan u herwinayanê.

VEYNDAYENI

Atê

Ez veyndana heme şardê Dimilı-zazayan, dost, enbaz, merdım u niyetrından, heme zane, roşnber, roşnfikir, welatheskerdox, hisker, xo zane, dahwager, leckerê şardê xo u heme şardê ma yê bindestan! Bêrê ma dahwada xo rê, mese-landê xo rê, pêserok, rojname, mengname u herwına weşanandê xo rê wahêr bıvijiyê, paşti u qüwet bıdê inan u inan payra vındanê. Bı inan a bıdê u bigirê, dayımı u girotenı miyan kewê u mil bıdê cı. Qandê tarix, kùltür, edet, tore, folklor u herwinadê ma ê ma rê lazım ê. Seni kesi rê werdenı u şımtenı lazım a, ê zi wini lazım ê. Qandê jewbiyayeneyda kar u bardê siyasi, qandê qüwetbiyayeneyda ma lazımeya ma bı inan esta. Ê kı xo resnenê pê, bıheq benê qüwet ê tim qezenc kenê. Vanê ma zi xü pê resnê, qüwetbê u şardê xü miyan ra

villabê, qandê amyayenda xü, ê şardê xü u ê kı ma dimı yenê amyayenda ê nesildê xü. Qandê nê se-medi vanê ma na juwerı bıkerê, xü ravey finê u xü rê bıgirweyê. Vanê ma şexsiyetê xü rê, şehidandê xü rê, benlıxeyda xü rê, şınasnamedê xü rê, kameyda xü rê, kimlıxdê xü rê wahêr bıvijiyê. vanê ma emeleya xü bı xü pêrê bıyarê u pê emel bıkerê. Şıma zanê vayeya (Fiatê) pêserokandê ma, vayeya paketê cıxariya. Ma mengı dı dı paketi kemi bışımê ma pêserokanê xü kenê dew-lemend u lingan sero vındanênê. Bêrê, ma pêserokanê xü bıherinê, bıroşê, villakerê u piropaganda cı vırazê kı, bışê xü lingan sero vınderê u bıyayena xü bıramê u bıvijiyê.

Wa qahr bo koledarey!

Qahr bo faşizm!

Qahr bo şüwenizm!

Qahr bo bindestey!

Biro xoserbiyayeney!

Biro jewbiyayeney!

Biro serbestey!

Azadiyey u heqê bırayey!...

Bêesiley

Dewran Dewij

Ê kî eslê xo kenê vini, ê kî tah-deyê kî şardê cî rê benê, hemver inan bêveng manenê, inan niyanê zıwan, hesê xo nêkenê u nêvejenê, ê kî şarê xo roşenê şarna u dîşmenan, ê kî qandê menfeetê xo, qandê name u qoltixdê xo u qandê peran şarê xo roşenê şarnay yan zi benê şarnay sero hesabnenê ê bêesilê. Ê kî qandê pere qezenc kerdenî şarê xo benê roşenê şarnay u şarna rê mil ronanê, ê kî tersan ver Xezanê (Çitanê) cıniyan ancenê xo sere u vengê xo nêkenê, ê kî şarê xo şarnay sero hesabnenê u silogananê inan erzenê, gorey mi ê bêesilê, qe çiyê niyê. Ê kî, ê merdimê kî wini kenê, şarê inan kar anê u benê roşenê şarnay, inan rê çepiki cinenê ê zi bêesil u qe çiyê niyê. Ê kî yenê kayandê şarnay u şarê xo erzenê lingan bın, ê kî jew şardê cî rê heqaret keno, hemver ey bêveng manenê, hesê xo nêkenê u fina zi ey dimi şinê ê zi qe çiyê niyê, hiçê-hiç. Ê kî, ê yê kî, yan zi o yo kî inan kar ano ey rê çepiki cinenê, ê zi wa nêvajê ma camêrdiyê. Raştê cî o yo kî, o kî kok u asnasê xo vini keno o bêesilo.

Tay-tay werzenê ma xo rê kar anê, fina zi ma inan rê çepiki cinenê, qimet danê cî u cî dimi şinê. Tay-tay vijênê sifte ma rê heqaret kenê, vanê ma şexsiyet dayo inan, bahdo zi erzenê ma qolan bın, vanê ê ma ra yê, ê en heqiqiyê u ma xo rê kar anê, ma inan rê zi çepiki cinenê, birawo vanê u cî dimi şinê. İşte ma şarê do winayê.

Hewna kes o ma nêsinaseno ma kamiyê.

Şarê ma yo roj bî roj yeno kiştenî, talan u şirgunkerdenî, dew u sukê ma yê yenê veşnayenî u wêrankerdenî, şarê ma yo bol kiştan ra yeno tehditkerdenî, qeç u qulê ma yo beno hedefkerdenî, fina zi ma yê bêveng manenê u nêwetanê hesê xo bikerê. Ma na na eslê xo vinikerdenî, bêesiley u tersey a xo nayenî niya, çiçiya?

Tay-tay wazenê qeç u qulê ma hemini qerşunan ver şanê, kokê ma bikenê, ma wertera werzanê u cay xo hera kerê, hewna ma yê inan rê mil ronanê u çepiki cinenê. No wina nêbeno, birayêno nêbeno. Çî rê, çî rê ma yê na juwerî kenê, çî rê ma yê nêşinê raşteyda xo ser, çorşmey xo nêwinênê, çıyan bî çımandê xo ya nêvinênê, inan weş tahlil nêkenê u linganê xo niyerzenê. Ewro ray tay, meştî ma Dımılı-Zazayê fekdê qerşunidi rê, sire do meştî biro ma. Vanê ma na juwerî bızanê, roja kî fırsend bıvineyo hedef ma yê. Şüphey kesi wa na juwerî rê çinêbo. Na raşteya ma ya. Wextê xo dî Dêrsım zi wini bıbi. Çî rê, çî rê ma yê xo şarnay sero hesabnenê, eger bol lazım o wa şarna biro u xo ma sero bihesıbnı. Çî rê, çî rê ma yê xo hendayê kenê şenik u jewnay rê çepiki cinenê. Çî rê, çî rê no ters u na bêvengey. Nê birayêno nê. Wextê ters u remi niyo, bêveng mendenî tim zeraro. Çî rê, çî rê wexto kî ma rê neheqey yena, şarbiyayena ma Dımılı-Zazayan yena inkarkerdenî ma hesê xo nêkenê. Kam o kî werzeno ma rê neheqey u heqaretay keno.

fina ma yê bêveng manenê. Tırki barbar qirenê vanê ma Tırkiyê, Ermeni qirenê vanê ma Ermeniyê, Farisi qirenê vanê ma Farisê, Erebi qirenê vanê ma Erebê, Kırdasi qirenê vanê ma Kırdasiyê, Çeçeni qirenê vanê ma Çeçenê, çî rê ma tersenê vajê ma Dımiliyê, Zazayê.

Hereketê Şêx Seid u ê Seyid Rıza'yım xo rê kenê mal, hım zi pey qayıl nêbenê u vanê ma ê hereketi çıçibi. Mirasdê inan sero xeyma xo akerdı u ronışti, hewna zi ê hereketan rê heqaretey kenê. Wendewanê erciyayey hal no halo, hewna zi ma yê merdımandê wınasinan dımı şınê, inan xo rê kenê serdar u goş nanê a inan a. Bı naya zi nêmanenê, ê kî inan rê hekarê kenê, ma yê hemver inan zey putana vındenê u çepiki cınenê. Ma camêrdeya ma Dımili-Zazayan naya.

Kıştê ra vergê fekgonıniyê gonıya ma şımenê, bı hile u dolabana, bı zur u eştenana ma xapeynenê, ya xo sero hesabnenê yan zi kışenê. Kışta bina zi ê kî ma yê vanê ma bırayê pêyê, qederê ma pêya gırêdeyayo, ê yê ma xayın ilan-kenê u wazenê kî bıyayena ma Dımili-Zazayan inkar kerê u tim qandê xo kar bıyarê. Wexto kî ma qalê Dımili-zazayan kenê, hıma herunı dı tepki nişan danê u şüwenisteya xo vejenê meydan. Fına zi ma yê nıqara u zırna inan cınenê, tıfınga inan erzenê xo qol, inan dımı şınê u namedê inan sero lej kenê. Labırê kes o ma nêgêno piyase u nêhesıbneno. Ez vana, eger ma dı hendê mısqalê hisê şarbiyayeney bıbê, eger gonıya pılandê ma u şehıdandê ma ma dı esta u ma inan rê hürmet kenê, çıçî rê mal beno wa bıbo, vanê ma bêveng nêmanê. Vanê

ma serhewadê u şırê kokdê xo ser. Dımili-Zazayeyda xo ser. Namey ma no yo, jewna name vanê ma ya nêbo. Şarey u şarbiyayeney şerefo en berzo müqadeso, vanê ma ey xo dest ra nêviradê. Merdım o kî cı dı çıkı bıbo, zeri u pizedê ey dı hisê şarbiyayeney ayabê, ez texmin nêkena o bışo bêveng bımano u zew-nay rê mıl rono. Wını aseno hisê şarbiyayeney, xosınasnayeney, xo rê wahêrvıyayeney u xo qebulkerdeney hewna ma mıyan dı aya nêbiyê u adırê cı yo zeriyanê ma nêveşneno. Qandê nê semedi ma yê şareyda xo rê wahêr nêvijênê u şarnay dımı şınê. O kî nê hisi tey ayabê, bıgırênayê, kam beno wa bıbo, kam şardê cı rê heqaretey bıkeroy, şarê cı inkar kero, o nêşeno hemver ey bêveng bımano u xezı banco xo sere. Mıhaqaq o do cayê dı bıteqo, serhe-wado u vengê xo vejo. O bızano o do lete-lete, dilım-dilım, tıke-tıke bo zi, o do fina vengê xo vejo u hemver a neheqey u inkarkerdeneyda xo bıvıjiyo. Şarê ma yo kî, ma şarnay sero hesabınayenı rê kêfê cı yeno u hemver na juwerı bêveng manenê, ê bêgoni, bêesıl u bêzuriyetê. Eger wını nêbo, ê do zi zey şarandê binan şarbiyayeney umışê şardê xo kerê. Ê kî şarbiyayeney umışê şardê xo nêkerê, inan ra çıçı yeno pawıtenı. Kes nêşeno inan rê vajo ê filan şarê, yan zi rayda şardê xo seroyê u dah-wa şarbiyayeney vınenê. Ê kî dahwa şarbiyayeneyda şardê xo nêvınenê, çend şenê wa dahwa şarbiyayeneyda şarnay bıvinê, sernêkewnê. O şaro kî ê dahwa cı vınenê meştı do payê inan ro dê u inan berzê kıştê ser. Na qıse verênana u tim vıjiyaya kesı ver. "Ê kî şardê xo rê nêbê, şarna rê qet nêbenê".

Eger tabir cayız niyo se, wexto kî heywanê marda xo ra beno, demna

tepey a a maya xo nêsinaseno. Merdim o ki eslê xo inkar keno, gorey mi ferqê ey u ê heywani cê ra çiniyo. O ki bêmezgo, o ki bêaqilo, o ki, o ki qe çiyê niyo o eslê xo keno vini. Merdim o ki xo zano u ci di nefis esto, o kokê xo u eslê xo inkar nêkeno. Wexto ki kes bêkok, bêesil u bêşar bo, herkes do kesi rê heqaret bikero u kesi hendê mısqalê çiyê nêhesibno u qimet nêdo ci. Siya girani tim girana, herunda xo ra nêluwena. Labirê a şeniki herkes keno xo dest u kamcin kişta vajê, hetê a kişta çekeno. Ez texmin kena ê ki tey hisê şarbiyayeney estê, ê do nê nuştedê min ra bol çi vejê, labirê ê ki çinêbê, êdo har u hutikbê u mi xayin ilan kerê. Labirê tersê mi çiyê ra çiniyo, wa ê xo ra bitersê. Çimki ê ki şarbiyayeney fikirênê ê rayda raşti seroyê, ey ra tersê inan kesi ra çiniyo. Ê, ê şardê xo yê, malê inanê, heme çiyê inan o şarê inan o. Ê ki na dahwa diya darda biyê zi fina fikirandê xo ra niyameyê war u mil nêronayo. Şahidê ci tarixê ma yo, şehidê ma yê. Wexto ki ma zi rayda inan ra şirê u a ray di şehid bê, o wext rihê inan do şabo...

KAR U ZENATİ

Koyo Berz

AŞXANECİ (Loqantacı) : Merdim o ki şami virazeno u roşeno ey rê vanê aşxaneci. Cayo ki tey roşena ji ê cay rê vanê aşxane. Aşxaneci qandê şami viraştênî u rotenî xo rê cayê akeno u wiya di şami virazeno u roşeno. Aşxaneyê ê wexti zahfê ci rayan kişta, cadê qonaxkerdenda karwanan, xan u otêlan kişta, yan ji xanan miyan di viraziyayê. Bê nê cayan, merkezandê sukan di, cayo ki insan tey bolo, dukan mukani estê u cayê dayen u girotenî u alvêriyo ê cayan di zahf aşxaney estîbi. Zahf keyan u merdîman idareyê xo şami viraştênî u rotênî kerdê. Ewro o zenat ê demdê verênî vêşeri kar u perey keno. Ewro her koşê di aşxaneyê esto. Tabi aşxaneçilixey rê u şami viraştênî rê ji zanayenî u meharet lazim bî.

ÇILCİ (Cilvan) : Merdim o ki cilê her, bergir u ê qatiran viraştê, deştê ey rê vatê çilci. Çilci cil, qolan, wesar u herwina çiyê heywanandê çiniştênî u barwegrotenî viraştê u rotê. Ey ji nanê o o zenat u a ray ra vetê.

ZINCİ: Merdim o ki xûsusi zinê estoran viraştê ey rê vatê zincî. Zin viraştênî rê zi zanayenî u zenat lazim bî.

DEŞTOX (deştvan, terzi) : Merdimê ki çinay xoradayenî viraştê u deştê, ey rê vatê deşttox, deştvan yan ji terzi. Çiyê ki deşttoxan deştê inan ra taydê ci nêyê: Qolîki (işlîgi), çaket, pantoli, şali, pîrên, şilwali, şelwari, picema, fistan, êlegî, palto, çinayo bin u herwina. Deşttoxey rê ji zanayenî u zenat lazim bî. Deşttoxey karê do zor bari, nazik u titiz bî. To

birnayeni dı yan ji deşteni dı şaşey yan ji xetereyêda werdi bikerdê u çiyoyê ki to desti bı u to waştê biderzê o heme pede şiyê u xerpiyayê. Cayo ki tey çiyê derzêno ê cay rê ji vanê Terzixane yan ji deştoxxane.

BAQIRCÎ (Baqirvan) : Merdimê ki baqir ra çiyê viraştê ey rê vatê baqirci. Baqirciyan lên, sihani, tasi, sitil, sini, lengiri, tawa, irbiq, legani u herwina firaqê tey şami u çiyê werdeni u şimiteni, çiyoyê awin dekerdeni u teyberdeni viraştê. Baqircilixey rê zi zenat, hünere u zanayeni lazimi bi. Cayo ki tey çiyoyê baqirên viraştêno u roşêno ê cay rê ji vanê baqirxane.

QELAYCI (Qelayvan) : Merdimê ki firaqê tey şami viraştêni, werdeni, şimiteni, tey çiyoyê awin berdeni u dekerdeni, qandê pakey u newekerdeni qelay kerdê ey rê vatê qelayci. Qelayciyan firaqê kihani qelay kerdê. Her keyi vanê di-hirê seran ra finê çiyê keydê xo yê baqirin qelay kerdê. Cayo ki tey firaqi qelay benê, ê cay rê vanê qelayxane.

LEHIMCI : Merdimê ki çiyoyê baqirêno qulbiyaye, yan ji pêrakewte bi lehima pêya diskinayê ey rê vatê lehimci. Çeşitêdê pêya zamqerdeni bi. Cayo ki tey lehim beno, ê cay rê ji vanê lehimxane.

QAYNAXCI : Merdim o ki çiyoyê asinên diskinayê pêro u pêya zeliqnayê ey rê vatê qaynaxci. Çiyoyê asinên u aletê asinênê ki şikiyayê qaynaxciyan bi qaynaxa ê fina pêya qaynax kerdê. Cayo ki tey qaynax beno ê cay rê ji vanê qaynaxxane.

ARDWAN (Qeras, Ayreci) : Merdim o ki tenan, arîşan ayre di tahneno ey rê vanê qeras yan ji

ardwan, ayreci.

Ayreyê veri heme ayrey awi bi. Madem ki qise ayri ra abiyayo, ayreyêdê destan ji esto ci rê vanê distari. Vanê ma hebê ji tiya di bahsê ê ayredê xo yê werdêki destan ji bikerê.

DISTARÎ : Distari di siyan ra viraştêna. Herayey u loxeya ê wirna siyan zey pê ya. Wirna siyê distari ji zey tekerandê erebana roverdîkê. Wertedê sida binênî di asinê yeno ronîştêni. Hemver ey sida corênê werte di ji qulêda di qatê ê asinê sida binênî abiyêna. Koşedê cordê sida corêyini sero ji desteyê yeno ronîştêni, qandê desta tepîştêni u tadayeni (Çerxkerdeni). Asinê sida binênî qulda sida serênêra ravêreno u si nişenê pê. A qulda sida seri ra çiyoyê ki yeno tahnayeni viradeyêno. Desteyê seri yeno tepîştêni u siya seri yena tadayeni, çerxkerdeni. Bi no hesaba teneyo ki a qul ra yeno viradayeni, kewno wertedê ê wirna siyan u yeno werdikerdeni, tahnayeni. Distari him bi jew merdimi ya, him ji bi di merdimana yena tadayeni, karardeni.

Distari di qimelîx, bülxürlîx, küftelîx yeno tahniteni u viraştêni. Bê ninan nebi, qiznawi u çiyoyê wina ji tey yeno tahniteni. Distari bi qüwetê destiya yena tadayeni (Çerxkerdeni) u çiyoyê werdi tey tahnayêno. Distari ji ayreyê destanê ê wexti bi. Hewna ji newe dewandê ma di distari estê u yenê karardeni.

KOMIRVAN (Komirci) : Merdim o ki komir vetê yan ji komir rotê ey rê vatê komirci. Komiro en rindo xoverdaye darandê mazêri ra yan ji belwêr u şavlêri ra viraziyayê. Veri zey rewta derg mêşan miyan di koli kenê. Bahdo ê kolyan anê kenê kozigi u qandê veşnayeni qulê tey verdanê u serê ci herri ra gênê, Bah-

do a qûli ra a kozigî nanê pa u fekê a qûli ji gênê. Bê hawa girotenî a kozigî bî haldê xo ya veşena u ê koli benê komir. Ê komirî ji zimistani mangalan u soban miyan dî veşnenê u xo serdan ver kenê pa kenê germ. Ê komirî sero çay, qahwe u şami ji virazênê. Qahwe u çaya serdê komirî zahf deminî u bitam bena. Cayo kî komir robeno u tey yeno rotenî, ê cay rê vanê komirxane yan ji meydanê komir rotenî.

KEÇEVANEY (Keçeci) : Merdîm o kî keçey virazeno u saweno ey rê vanê keçeci yan ji keçevan. Zenatê keçecinî ji zenetê do zahf kihano. Keçe viraştênî u keçecinî rê ji zanayenî u qüwet lazîm bî. Çimkî keçeciyan hemaman (keraşo) dî keçey bî ling u pizedê xo ya sawitê. Ê kî keçey viraştê emrê cî zahf derg nêbiyê. Çimkî ê tozdê keci ra biyê werem yan ji nêweşiya zeri u pizi girotê.

Veri welatê ma dî keçey bî rengureng viraştê. Keyanê dewlemen-dan ê koşandê wedandê xo dî rakerdê u şar sero ronîştê. Ê kî hal u wextê cî weş bî wedey inan ê meymaney bî keçandê renginan a xemilyayê. Ewro ji hewna Sukda Sêwregî dî keçeci estê kî, keçey virazênê u idareyê keydê xo bî a keçecina kenê. Cayo kî tey keçey virazênê yan ji roşênê, ê cay rê ji vanê keçexane.

GOŞKAR (sewlwan, post-alviraştex): Merdîm o kî postali (sewli) viraştê, deştê yan ji tamirkerdê ey rê vatê goşkar u ê zenatî rê ji vatê goşkarey. Zenetê goşkarey ji zenetê do zahf kihano. Ewro ji hewna goşkarey u zenatê goşkarey welatê ma dî pere keno. Hewna zahf merdimî bî goşkarey kerdena idareyê keydê xo kenê u

qeçanê xo pa wari kenê. Tabî goşkarey rê ji zanayenî, hûner u meharet lazîm o.

TASTOX (Berber) : Merdîm o kî sere u erdişanê insanan taşeno, qesneno u virazeno ey rê vanê berber. Nê zeneatî veri ji perey kerdê, ewro ji heme cadê dinyay dî perey keno. Zenatê berberî rê ji zahf zanayenî, wüstalixey u meharet lazîm bî. zeneatê berberî zahf titizey wazeno. Vanê merdîm o kî berberî keno, ûlq u nefesê cî zahf herabo, rehet u bêsnîr bo. Tehamûlê cî heme çî rê estîbo. Wext beno serenêweş, wext beno merdimê keçeli yenê sero serey xo taşênê yan ji qesnenê. Vanê nê çiyandê winasinan rê tehamûlê cî bîbo. Cayo kî tey merdimî yenê taştênî ê cay rê ji vanê berberxane, yan jê taştexxane.

HELAWCI (Helawvan) : Merdîm o kî helawî viraştê, yan ji rotê ey rê vatê helawci. Şardê ma miyan dî helawî zahf yena werdenî. Çimkî ma Şarê Dîmilîyan mîsateyê zahf werdenda şiraniyo. Bî tenekana helawî herineyayê u zimistani ameyê werdenî. Tabî helawî en bolki zimistani yena werdenî. Amnani kes buro, german ver vêre güneno kesî ro. Qandê coy amnani zahf nina werdenî. Feqir-fiqaran zahf wext nanê xo bihelawa werdê. Helawî heruna şami girotê. Helawcîlixey veri ji perey kerdê, ewro ji hewna perey kena. Cayo kî tey helawî virazênâ yan ji roşênâ ê cay rê ji vanê helawxane.

Dom bikero

Koşey Kayan

Kovo Berz

ÇIMPİSTİK: Na kay en bol ki qeç (doman) u xortan miyan dı kay bena. Xort yan zi qeçê mahlayê, ê taxê yan zi ê dewê dı meydanê dı arêbenê pêser. Ninan ra ê jewi çımanê cı bı dısmalêda sıyaya yan zi çaputêna girêdanê kı verê xo u kesi nêvino. Ê bini çorşmey ney kom benê u pey ra destê xo danê külemek u qenda ney ro, çuştiki ancenê pıra u cı ver remenê. No zi bı ê çımandê pıştana çorşmey xo ninan fetılno kı tepêşo. O kı cı dest kewo, vanê bı dest vilênayena inan bıvlêno u bısnasno, o kı tepıšto ka kam o, kam niyo. Wexto kı tepêşo u ey bısnasno ka kam o kam niyo, o wext çımanê xo akeno. Hetan kı nêsnasno nêşeno çımanê xo akeru. Tay estê bı vilênayena, tay estê bı nefes girotena, tay estê bı qısekerdenı u hüwateya enbazê xo yo kı tepıšto sınasno. O kı tepıšto xo ra hetan kı ey nêsnasno ey xo dest ra nêvıradano. Tepışt u sınasna teppey a no fin o çımanê xo akeno, o kı tepıšto çımanê ey pêşenê, girêdanê. Bı no hesab a na kay kaybena u ramena. Qandê kı çımı yenê pıštenı, namey na kay zi çımpıstıkı yan zi çımpıštenı neyayo pa.

HAKÇIQ: Na kay en bol kı zimıstani wedan dı, key dost u enbazan dı, kıšta xort u resayana bı hakana yena kaykerdenı. Ê kı wazenê kay kerê hergı jew cemê, celebê haki keno selê yan zi çiyê miyan u şıno cadê kay. Tabi nê veri pê haydar kenê kı filan roji yan zi filan seati dı u filan cadı na

kay kaykerê.

Labirê vanê kes weş bısnasno u bızano kı kamcin hak metino u rew rewı nêşıkıyêno, ê haki hakan miyan ra weçino u biro pa kay kay bıkeru. Şêlğı hakê xo giroti, amey u arêbıyay teppey a dest bı kayda (Kaykerdenda) hakçıqı kenê. Na kay mabêndê dı merdım u dı hakan dı kay bena. Ê şêlğı ra jew zi mabêndê ninan dı ze hekem weçıneyêno u o kay dano idarekerdenı. Hekem weçıneyêno kı kes kesi rê, hile, dılavêre, neheqey nêkero yan zi nêbo. Qandê kı tay çımakerdey u şeytani estê kı serê hakdê xo nêdanê serdê hakdê ê bini ro. Danê kışt u kalekan ro kı rew bışıkıyo. Şıma zanê kışt u kaleki hendê ser u bini bıqüwet u metin niyê. Wexto kı ê kışt u kalekan ro do hak hıma şıkêno.

Bı no şekla na kay kaybena: Jew hakê xo, xo nuncıkı miyan dı seri ser yan zi bini ser tepşeno. O bı nı zi hakê xo dano hakdê ney ro. Hakê kê bışıkıyo, o kı hakê cı nêşıkıyayo o ê hakê şıkati gêno. Yanê hako kı nêşıkıyayo wêrê ê haki qezenc keno. Bı no hesaba jewbını ra hakan wenê. Wexto kı kenê na kay kaybıkerê, verê coy bazareya xo kenê, ka do teniya seri ser yan zi bı bıniya zi kay kerê ya nêkerê. Eger teniya seri ser kaykerê, seran teniya danê pê ro. Ê kı şıkıya o ey gêno.

Na kay zi bı nobeta, nobeta xo pawıtına kay bena. O kı ninan rê hekem weçıneyayo, o verê kaykerdenı nê kaywanan keno rêz, fêno nobeti, ka kam do kami dımı u kê dı kaykero. O kı hakê cı şıkıyêno, no fin o haknaya dano hakdê bini ro. Jew

hak hetan kî nêşikiyo kay miyan dî nino vîrnayenî. Hetan kî o hak bîşikiyo vanê ey a kaykero. Jew jew wext beno, jew mêrdım bı jew hakiya new-des haki weno. Çımki tay haki estê qabıx u qalîkê cı zahf metiniyê u rew rewî nêşikyênê. Metinbiyayena nê hakan zi, ê kî kaykenê ê bı dındandê xo ya fahm kenê. Ser yan zi binê (kıştı seri, kıştı qeni) haki danê dındandê xo yê çengedê cêriyê en verniyênî ro, ka çend metino çend niyo fahm kenê. Wexto kî dî haki deyênê pê ro, o kî şikêno ey ra çiqini vijêna. Qandê coy zi namey na kay hakçiq neyayo pa. Şıma zanê namey kayandê ma heme namey romışteyê u gorey a kay neyayê pa..

HAKMÊŞ: Na kay zi bı hakana yena kaykerdenî. Şêligê dewê yan zi ê mahlayê soz danê pê u cayê dî komê pêser benê u yenê pêser. Nê hendê herunêda şiqê yan zi cilê ca kenê pak u duz. Hergı jew beno cayêdê ê cay dî hakê xo ronano. Ronay tepey a ê kî kaykenê u şêligo bino temaşevan çorşmey nê hakan kom benê. Eger mêşa siya biro hakdê kê ya anışo, katwanê ê haki ê hakê binê kî qandê kaykerdenî o ca dî roneyayê ê hemını gêno. (Yanê ê hakan hemını wenê, qezenc keno). Wext beno şeştiheştay hak o cado duz dî qandê kaykerdenî roneyêno. Wexto kî mêşa siya yena ê hakan sera vızıvızı kena u perena, zeriya ninan küt-küt erzena, ka do ê kê ya anışo. Tabi mêşi zi şeytaniyê. Wexto kî nê hakan sera perenê, finê çorşmey ney, finê ey geyrenê u heyecan danê kaywanan. Wext beno seatê miyan dî zi mêşê nina u pa niyanışena. Tay çorşman ra mêşan fetilnenê u hetê cadê kaya

anê kî, hakêna anışo. Ê mêşê siyayê kî zeriya kesi cı ra qelibêna, qandê a kay benê melekê qezenkerdenî, risk akerdenî u şansardenî.

Wexto kî mêşi birê jew yan zi çend hakana anışê, ê xo miyan dî ê hakanê binan pê ra bara kenê.

Qandê kî mêşi yena hakana anışena, namey na kay zi biyo Hakmêş.

Tabi zey kayandê binan na kay dî zi hile u xürde esto u beno. Tay verê amyayenî qirtikê Rib yan zi qirtikê çiyı şirane (mesela zey hingimên, riçal, şeker u herwına) sawenê cayêdê hakdê xo kî mêşi biro u hakdê ey a anışo. Tabi ê kî hekem weçineyayê ê verê kaykerdenî, hakan jew bı jew kontrol kenê u hewna ronane.

ROVERDIKI: Na kay zi kıştı qeç, xort u resayan ra yena kaykerdenî. Bı hak, Gozi, Porteqal, Beluy, Güley u herwinaya yena kaykerdenî. Zimistani şêlig cayê dî yan zi wedeyê dî kom beno u na kay kaykenê. Şêlig verê kaykerdenî xo rê cayê do duzo veracêr qandê na kay keno hadre. Ê kî do kay kerê şinê cordê ê cadê veracêriya, cora veracêr hakanê xo jew bı jew viradanê, leyri kenê. O hak çend leyri bo u şiro duri, o kî kay keno, qandê ey hend rıno. Çımki wexto kî şiro duri rew rewî hakê binan nêgüno pıro.

Ê kî do na kay kaykerê pê pey dî benê rêz u kewnê nobetı. Jew hakê xo co ra veracêr viradano. Hakê ey leyri beno u veracêr şino. O bin nişanê ê haki gêno u cora veracêr hakê xo viradano. Bı no hesaba kaywani pê peya hakanê xo viradanê. O kî nobetı ameya cı u hakê xo viradano, hakê ey şiro hakdê kê ro güno, o ê hakê kî viradeyayê ê hakan hemını gêno, (Weno, qezenc keno).

Mesela ma vajê şeş merdimi kay kenê, jew ê xo viradano, o bin, o bin u bı no hesaba turê şeş hemını qedêno. No fin sere ra (jewi ra) dest peykenê, hakê xo yê didını viradanê u heta ê şeşını yenê. (Tabi wexto kî hakê jewi hakdê jewi ro nêgüno, tim turanê xo domnenê, kaya xo ramenê hetan kî hakê jewi hakê ro güno). Wext beno hergı jew çihar-panc haki viradano, labirê hewna zi jew jewi ro nêgüneneno u kes nêweno. Hetan kî hakê jewi jewi ro nêgüno a kay nêviradanê. Wexto kî hakê jewi güna ê jewi ro, a kay viradanê, no fin dest bı kayda didını kenê. Mesela heme günayena jew haki, jew hakdê bini ro. Güna piro tepey a mesela qedêna, hemını gêno. (Eger bı hakanaya kay kenê ê hakan, eger porteqal yan zi çidê biniya kay kenê inan gêne).

Hak güna piro u a kay qediye tepeya, kayda didını dı o kî en sifte hakê xo virada bı, o no fin beno ê en peyni. Yanê hemeni dimi o hakê xo viradano. Ê didını zi beno ê jewi. Bı no hesaba pê pey ra virênê, tur erzenê u hakanê xo viradanê.

Qandê kî co ra veracêr viradanê, nê leyri benê, leyri benê u bı roverdika vera cêr şinê, ey ra namey na kay Roverdiki neyaya pa. Gır benê, şinê u günenê pê ro u pê wenê. Na kay kayêda zahf weşa bı heyecana.

SALGOZ: Salê sero siyêda zey Gozana topı ronane u siyandê salênana erzenê cı. Qandê coy zi namey na kay salgozi neyayo pa. Na kay bı siyana kay bena. Çend enbazi benê wa bibê na kay kay bena. Ê kî wazenê na kay kaykerê, veri hergı jew xo rê siyêda

pihanına (siyêda salına) destana weşa duzi vinenê. Bahdo zi siyêda verdê ro (Firat) ya topa zey gozi, zey güli vinenê. Salê pihani u siya topını di tepey a, yenê meydanê do duzo hera dı, salê yan zi siyêda pihana kî erdi miyan dı sabita kî heruni ra nêlüwena u berzeyaya cı hima hima berzeyada erdi dı ra, erdiya jewa yan zi çend gişti erdi ra berza, a salı yan zi siyeri qandê kaykerdeni xo rê weçinenê. A siya xo ya topa zey gozi nanê a salı ser, şeş yan zi heta desmetroyan, yan zi desgaman a salı ra kewnê duri u xo rê nixta salandê destê xo eşteni virazenê. O nixteyo kî qandê si eşteni xo rê belikerd bı, o ca ra siya pihana destê xo erzenê a siya topa kî a salı sero ronêbi a siyeri. Kê dê a sida topa serdê salı ro u a si a salı sera vısti, o şino bı payda lıngda xo ya, mabênê cayê vısteni u a sida topı peymeno, hele çend pay qinti ra kewta duri. Çend pay şiya hendı qali keno ê enbazandê xo yê kaykerdeni ro. A si a sala pihani sera vısti tepeya, no fin dest bı turdê didını kenê. Turdê didını dı o kî en sifte sala destê xo eştibi a sida topına zey Gozi, no fin o şino en peyni, ê didını yeno en verni. Bı no hesaba, sireyêna pê pey ra virênê. Kes heqê kesi nêweno u kesi rê neheqey nêkeno. Bahdê qedyayenda kay, kê çend pay çekerde ê payan şanenê pê ver, pê ra (têmiyan ra) vejenê. Ê kê vêşi manenê, o qalanê xo fêno ê binan ser u a kay qezenc keno. Bı no hesaba çihar-panc seati wextê xo yê vengi bı na kaya pırr kenê u ravênenê.

Dom bikero

Koşey Kültürü

Koyo Berz

Dı şardê ma miyan dı xeylê roşani estê kî kışta şardê ma ra yenê bimbarek kerdenî. Ninan ra taydê cı nêyê: Roşanê Roci (Remezani, Şekeri), Roşanê Heciyân (Roşanê Qürbani), Roşanê Kormişkani, Roşanê serdê serî, Roşanê kerge kerdenî, Roşanê Bılxür viraştênî, Roşanê bahdê pali u ciwênan, Roşanê Eşuri, Roşanê sirik rijnayenî, peme cinayenî, xışikî vetenî u herwina.

Nê roşanan ra amorda sıfteyênî dı mı bahsê roşandê Kormişkani kerd bî. Qandê coy nêwazena dîfin kera.

ROŞANÊ ROCİ: No roşan bahdê tepıştenda Roci (Rojî) yeno bimbarek kerdenî. Şarê welatê ma yo Mûsulman (Mısilman) serê miyan dı ju mengî Roce tepşeno. Roja kî roce qedêno a rojî Roşanê Roci destpey keno. No Roşan hirê rojî (roci) rameno. Roja sıfteyênî şewra rewê şarê ma yo mısilman şîno Camî u Nîmacê (Nîmazê) roşandê roci keno. Zerqê tîjî erzeno u roj hebê berz beno, nêbeno dest bî Nemaz kerdenî beno. Nemazê xo kerd tepey a herkes sınasnayanê xo gêno u şînê keyandê xo dı şamiya Roşaniya şewray piya wenê. Sınasnayan ra kam Pilo, ravey ameyê eşiro, gird u bî emîro key ey dı şamiya Roşani virazêna, qandê meyman, sınasnayan, dost, merdım u enbıryanan. Pîlê ê keyî Camî ra vijêno nêvijêno, merdımânê xo, dost, enbaz, sınasnaye u enbıryanânê xo gêno şaneno xo dımî u yenê keye. Roşanê xo

bimbarek kenê u dest bî werdenda şamida xo ya Roşani kenê. Şamiya xo ya Roşani heme piya roşenê u wenê. Merdımê kî yenê nan wenê, vêşî nêroşenê. Qandê kî jew yeno jew werzeno. (Yanê tay yenê şamiya xo wenê u werzenê şînê. Qatna yenê roşanê ê keyî bimbarek kenê u şamiya xo wenê). A rojî şewra heta şan key raveyamyayan dı, Axa, Şêx, Sereşir, Pîl, Gird, Mıxtar u dewlemendan dı sırfey nan werdenî erd ra nêwerzeno. Jew yeno jew şîno. Ê kî yenê huma-huma hemeyê cı dı ê keyan dı nan u şamiya xo wenê. Qeçê sınasnayan, merdımândê cı u enbıryanan zi yenê ziyareteyda ê keyî. Qandê qeçkan (Domana) şeker u çerez herinenê u inan ra kenê villa. Ey ra nameyêdê ê Roşani zi Roşanê şekeri yeno vatenî. Bê villakerdenda şekeri Pîl yan zi girdê ê keyî qandê xerckerdenî perey zi danê qeç, xort u kesandê neçaran, mıhtacıyayan u sêkûran. Bênan u şami dayenî, kılncıy (kilorî) Roşani zi yenê viraştênî u villakerdenî.

Neçar u fıqarey, bêkes u sêkûri dı ê Roşanan dı şînê keyandê dewlemen-dan dı, Sereşir, Beg, Axler, Şêx u Mıxtaran dı nan u şami wenê. Çımki şamiyê Roşanan heme, şamiyê terwendey u goştıniyê. Neçar u bêkesiyê kî senî finê goşt nêvînenê u nêwenê, dı ê Roşanan dı mırdiya xo wenê. Qandê coy zi cayêdê ê Roşanano taybetiyo gird şardê ma miyan dı esto.

Tabî bê werdenî u villakerdenda nan u şami, parseci zi yenê xo rê parse kenê u perey arêkenê.

Hirê rojî pêsero o Roşan yeno

bimbarek kerdenî, dost, Enbaz, sinasnayey u merdimê pê ê hirê rojan miyan dî şinê u pê ziyaret kenê. Şandê ê rojan dî zi keyan dî yenê pêser, çixküfte virazenê, çerez çerez kenê, xo miyan dî şên u şahî virazenê, wenê u şimenê.

Jewna cayêdê ê Roşanano zahf girso taybeti esto kî, o zi noyo. Ê kî pê ra qahryayê, ê kî nabênê cî pê dî xirabo, ê dî nê Roşanan dî yenê pê hetî u pê dî yenê werey. (Tabî ê kî werdiyê ê şinê girdan hetî u cî ra efê xo wazenê. Ê kî bî xo nêşinê zi, inan dost, enbaz u sinasnayey gênê u benê pê dî anê werey). Bî no hesab a qahryayeya miyandê inan werzena.

Dî a bimbarek u ziyaretkerdena ê Roşanan dî veri ê kî emrê (temenê) cî werdiyo ê şinê girdanê xo ziyaret kenê u lew nanê Pîlandê xo desta. Bahdo zi, eger gird u pilê inan wext bîvinê, yan zi pabiresnê ê şinê werdiyanê xo ziyaret kenê u kêfanê inan kenê weş.

Tay merdimê xeyrwaştoci, dewlemend, Sereşir, Axay, Şêx u Begleri dî ê Roşanan dî feqîr u fiqaran rê, bêkes u bêwihêran rê, sêkür u seqetan rê xûsusî şamî virazenê, pîzanê inan kenê wîrd u serê inan kenê newe. (Yanê cî rê çîna herinenê u danê pîra) Qandê xeyr u xeyratkerdenî çiçi lazîm o kenê.

Çî çiyê werdî u xoradayeno terwende esto, dî ê Roşanan dî yeno werdenî u xoradayenî. Dî ê Roşanan dî çî çinayo newe, pak u nammîli esto, sandîqara vijêno yan zi herineyêno u deyêno xora. Gîrd u werdî, cîni u camêrd, xort u keyney, waştî u waştay, veyv u zamay dî ê Roşanan dî çinayo weş danê xo ra u zey villîkana xo xemîlînenê.

ROŞANÊ HEÇIYAN (Roşanê Qûrbani): Dî no Roşan dî şarê ma yo Mîsilmano kî hal u wextê cî weşo şîno u Hecî tewaf keno u qûrbani cîkeno. Qandê coy zi namey cî Roşanê Heciyan yan zi ê Qûrbani neyayo pa u vajiyêno.

No Roşan zi dîna mengî bahdê Roşandê Rocî (Remezani) dest pey keno u yeno. No Roşan çîhar rojî yeno bimbarek kerdenî u rameno. Zey Roşandê Rocî, dî nî Roşan dî zi şewra rewê şarê ma yo Mîsilman şîno Camî dî Nemazê roşani keno. No roşan zi eynî zey roşandê rocî şardê ma miyan dî yeno bimbarekkerdenî. Ferqê mabêndê nê Roşan u ê Roşandê Rocî no yo. Dî nê Roşani dî Qûrban yeno bîrnayenî, cîkerdenî. Şar Nemazdê Roşani ra vijêno, nêvijêno yeno keyandê xo dî dest bî cîkerdenîda Qûrbandê xo keno. Ê kî hal u wextê cî weşo, gorey şertandê İslamî vanê Qûrban cîkerê. Qûrban nê heywanan ra cîbeno. Deve, Ga, Manga, Viştura, Nalî, Camusî (Gamêşî), mî, Beran, Bîzî yan zi Tîşki ra Qûrban cîbeno.

Şêlig Camî ra vijêno tepey a, o kî qesab ano, o kî dost, merdim, enbaz u sinasnayanê xo yê kî zanê u şenê qûrban cîkerê inan ano, yan zi bî xo zano cîkero kardî u hacetanê xo yê cîkerdenî gêno u yeno qûrbanê xo cîkero. Qûrban cîbiya tepey a beno hîrî pay, hîrê beşî. (Vanê pay heme zey pê bê, ne ju goştîni ju esteyîni, ju vêşî ju kemî bo). Paya jewî keyeyo kî Qûrban cîkeno o keye qandê xo u külfetê xo hewadano, gêno. Paya didîni enbîryanandê xo ra keno villa. Paya hîrîni zi dost, enbaz u merdimandê xo ra keno villa. Bî no hesab a Qûrbani pê ra pay (beş) kenê. Qûrban cîbiya, beş bî u ame villakerdenî tepey a, pê ziyaretkerdeney destpey kena. (Tabî qeç u qulo

werdi cıkerdena Qürbani nêpaweno. Ê şewra rewê tewranê xo yê şeker, çerez, çiyê werdiyo werdi u perey arêkerdeni kenê xo dest u keydê xo ra vijênê u şinê keyandê enbıryanandê xo, dost, merdım u sınısnayandê xo u Roşanê inan bimbarek kenê u çiyê xo arêkenê)

Ê goştê Qürbaniya şami virazênê, külfetê keyi u meymani yenê wenê. Tay dewlemendê şar u welatê ma estê kî, ê Roşandê Qürbani dı geçandê neçar u sêküran rê şamiyê goştini virazênê u bı inan a danê werdeni. Zahf neçari estê, dı o Roşan dı keye bı keye geyrenê, parse kenê u goştê Qürbani arêkenê. Tay keyey dewlemendi estê kî, ê hirêçihar Qürbani cikenê u kenê villa. (Mesela camêrdê keyi Qürbanê qandê xo, jewi qandê cınıyerda xo, jewi qandê külfetê xo, eger estê se qandê may u pêrdê xo cikeno u goştê cı keno villa) Tay wêrê xeyr u xeyratkerdeni estê kî, dı o Roşan dı geçandê sêkür u neçaran rê çınayo newe herinenê yan zi danê deştini u gênê anê danê pıra u seranê inan kenê newe. Tay Şami virazênê u Memlud danê wendini. Ê kî hal u wextê cı weşo hergı jew babetêna xeyr u xeyrat keno. Mı dı Roşandê Roci dı bahs kerdbı kî, herkes çınayê xo yê newi dano xo ra u xo xemilneno. Feqirê kî perey cı çiniyê u nêşenê serı finê xo rê goşt biherinê u bı külfetê xo ya bide werdeni, dı ê roşanan dı taydê cı xeyrdê xeyrkerdoxan goşt vinenê u wenê. Tay feqiri zi estê kî, xo nêronanê, kewnê zerandê xo u kêberan xo sero gênê. Şıma zanê qabırxey şardê ma qalino, rew rewı kes xo kesi rê nêronano. Labirê

fina zi xeyrkerdoxi bı zora ê kî vinenê u xo resnenê cı danê cı. Xebera cı jewdê feqiri ra bıbo, jew nê o bin beno goşt dano cı. Tabi ewro wini niyo. Sukandê gırdan dı tay estê ne kes kesi ya alaqeder beno u ne zi kes kesi sınısneno. Tabi insani zahf vırayê.

Dı nê wirna Roşanan dı zi ca bı ca qandê kaykerdeni, qandê geç u xortan, keyne u veyvan cay kayan virazênê. Leyli u qelaqıziki, hêlik u cınıştiki virazênê, roneyênê u şar şino nişeno cı. Yanê cay Roşani, meydanê roşaniyo taybeti virazêno u tey kay benê. Dı ê cayan dı niqara u zirney cıneyênê u şar govendi aneno. Xort u keyney ezebi dı ê cayan dı, dı meydanandê roşanan dı, dı ê ziyaretkerdenandi pê vinenê, pê qayıl benê u pêranê xo rişenê qandê waştini. Xeylê merdım u sınısnayey pê estê kî, xebera kesi kesi ra çinêbena kî, ka keyna filan kesi esta. Ancax dı ê Roşanan dı yan zi veyvan dı pê vinenê u sınısnenê. (gırdê ninan zanê, labirê ê bı xo nêzanê)

Bê nê wirna roşanan serê serı esto kî, rojê cı belıyo u hergı serı serdê serı dı yeno bimbarek kerdeni. Ey dı zi a şewı heta şewra keyan dı, yan zi cayandê kêfkerdeni dı roşenê, wenê u şimenê. A şewı heta şewra şar nêrakewno. Ê kî şinê keyandê pê, ê kî şinê enbazandê xo hetı, xo rê kêf kenê u şewa xo ravêrnenê.

Bê nê Roşanan tay wexti zi ma hetı estê kî, hergı serı ê tekrar benê u zey Roşanana, zey veyvana bı şên u şêliga, bı kêf u kayana yenê bimbarek kerdeni. Nê tam roşani niyê. Nê teniya dewandê ma Dımılıyan miyan dı benê. Ez wazena hebê zi bahsê ê Roşanandê karkerdeni bıkerı, ka çıçiyê çıçı niyê.

Dom bıkerı

Virardena Ebubekir Pamukçu

Embazê cı

Ebubekir Pamukçu, 02.04.1946 - 18.04.1991

ENTELLEKTÜELEY (ROŞNAYOXEY)

"Dinya dı babet babet kari estê. Tayn kari estê kî, bahdê mekteban kewnê kesi dest. Tayn estê lazım o merdım qandê cı bigırweyo". Wexto kî ê kari di gırweya, beno wayêrê cı. Yanê bî kardena ê karê xo gêno xo dest. Wexto kî kes roşo u karê xo nêkero, jewna nino kesi rê ê karê kesi nêkeno. Verênanê ma bileheq nêvato; "Nenguy to estê serey xo bîwrêni" Tay kari zi estê kî, bê jewbiyayeney ser nêkewnê, yan zi kes nêşeno wahêrê cı bo. Vanê ê karan zi kes piya pêra bara kero u piya bikero. Yanê dest u doşıyan, mîl u paştıyan bîdo pê kî bîşo ray

fino u hal kero. Yanê merdım sıo mekteb zi, gırwedê xo dı zi bigırweyo yan zi zewnay hetî bixebetıyo zi peynidî kar karo.

"Ze kî ma cor dı va, kari babet babetiyê. Zaf kıştana merdım şeno tasvirê cı bikero. Mesela karê hewlı, xırabî, raştî, çewtî, weşî, nêweşî u herwina estê; Merdım dest peykerdenda xo dı, şeno karandê şenik u rihatan ra dest pey kero. Derece derece karandê çetinan reso u ê karan xo rê pirogram kero. O wext merdım bî o pirogramdê xo ya kewno ray". Ma dı pirogram viraştênî u ronayenda rehmetî Ebubekirî dı zi nê çıyan vineno. No kar u bar zi beno kar u barê roşnberey.

"Roşnberey, yan zi roşbereya raşt u dürüstî qandê çıçı çetına? Çım kî her merdım nêşeno ay bikero". Labirê rehmetî a kerdî. Ey rojê tawiz nêda u o nêbî teslimê teslimatçıyan u ey xo nêrot sistemande koledarey u bîndesteyda bîndestan. Merdımê kî na ju umişê ey kerdî u cı rê o çı va, esas ê bî xo wınıbi, qandê coy waşt kî ridê xo yê siyaya riyê ey zi siya kerê. Labirê o rayda şardê xo ra şî, ê biniyê hewna koledareya şarnay kenê u inan ver o destan villênênê. Ey ra roşnbereya şaran kerdenî, şardê xo rê bî a roşnbereyda xo ya wahêr vijyayenî bol zor u zahmeta.

Qısey ma inan rê, roşnbereya kî tay roşnberî kenê, fek erzenê taytaynan ê inan roşnberey niya, linci eştenî u qûlp diyayeney a. Roşnbero heqiqî vanê roşnberandê şarandê bînan rê zi hürmet bikero kî, bîşo roşnberandê dinyay miyan dı cay xo bigiro. E kî hürmetê cı nê çıyan rê

çiniyo u wexto kî jew vano ma Dımili-Zazayê, hıma tepki nişan dano u xo dirneno, kes nêşeno in-an rê vajo roşnber. Qandê kî kes bibo roşnber vanê kes fikrandê jewnay rê hürmet bikero. Seni ê wazenê fikranê xo şardê xo miyan ra villa kerê, ê şarandê binan zi wazenê zey inan ê xo villa kerê. Tay roşnberê welatandê rojakewti estê, roşnberê ra vêşî, tî vanê qey cengawerê. Şemsêrê xo anto u hêriş benê hemverde xo ser. Fek u qelemandê cî ra axu riyyêno. Ê axuyê xo zi viradanê roşnberandê şarnay ser. Hele ê roşnberî, roşnberê şardê ma bê qet reyayena cî çiniya. Çimki ê na juwê bol rınd zanê kî ma bêpaştiyê. Ey ra hêriş anê ma ser. Ê ancax qedê ma benê, qedê dişmenandê xo nêbenê.

Perspektifê Ebubekir raya ma roşn keno. Roşnayoxê Zazayan lazım o tay çıyan ra fahm bikero. Xo xapinayış kesi cayê nêresneno u kes nêşeno mesela xo ser fino u zelali kero. Netice di vanê xo bîsnasno u dahwada xo rê wahêr bivijiyoy. RAYA ROŞNBEREY Fedekarey, zanayey, camêrdey, xo hibekerdene y u qehremaney wazena. Kam nê çıyan, nê cesaretî xo di bîvino kewno rayda dahwada xo. Dahwa Zazayîni heme şardê Dımili-Zazayan rê akerdêya. Tabî karê hermerdîmi niyo meselandê xo rê wahêr bivijiyoy. Ma wazenê kî Dımili-Zazay hükümrani xo bê. Qandî kî kesi rê nêbê kole u xîzmet nêkerê, mecburê kî cay xo şardê xo miyan dî bigirê u qandê welatperweryda Dımili-Zazayan u Zazaistani bigirweyê, bixebitîyê. Bê na ray raynada reyayenda şardê cî çiniya. Diriyey, oportunistey kam bikero o xo

xapineno. Jewbî Kesnay nêşeno bixapeyno! Tarixê şaran tari dî nêmaneno. Roj do biro do bivijiyoy meydan. O wext riyê bol merdîmandê inkarciyan u şüwenistan do siya bo. Ebubekir semedo kî dahwada xo rê wahêr bivijiyoy, xo u heyatê xo da a ray u a rayda şardê xo ra zi şî heqeyda xo ser. Bî fikir u kerdenandê xo ya o bî roşnayıya şardê xo u roşnayoxandê şardê xo miyan dî cay xo girot. Homa rehma xo pey şa kero. Ey şardê xo miyan dî cay xo girot, Cenetî zi cay xo bigiro. O tim ma virî dî ro u ma ey xo vira nêkenê. Demê merdena serda cî dî, ma bî hürmeta ey anê xo virî u şardê cî rê, merdîmandê cî rê, külfetê cî rê, dost u olvazandê cî rê sereweşey wazenê. Raya ey raya reyayenyda şardê ey bî. O bî posanayena, bî cesareta, bêxem u bêxof şî dahwada xo ser. Ey waştê kî şarê ey zi zey şarandê binan destan bî ra bivijiyoy u serbest bo. Qandê coy lecê xo kerd. O hemverê sistemandê xırab u şaşan vıjıya u waşt kî şarê cî rêzilânê koledarey bışikno u miyan ra bivijiyoy. Serbestey u xoserbiyayeny wa ê şardê ey bo. Wa bîmiro koledarey, bîndestey, zülüm u zordestey. Wa bîramo serbestey u azadiyey. Tî virdê ma dî rê u ma to xo vira nêkenê...

**Enbazê cî yê Swêd
Almanya u
ê miyandê welatî.**

Xoserbiyayeney

Sêwregî

Xoserbiyayeney u azadiyey çend heqê şarandê binano, hend zi heqê şardê Dimîli u Kirdasano. Qandê coy wezîfe u hedefê ma yo en sifteyên u o en girso lez u bez peyni dayena Hükmatê Tırkan u xîlnayena împaratoreyda inana.

Verê heme çî vanê ma ege-menlîxeya kolonyalizma Tırkan bixîlnê, hard u welatê xo dî peyni bîdê zordestey, zalîmey, barbarey, bêbextey, zurkerey, talankerdeney u saltanatê inan ê berbat, limin u qirêcinî.

Qandê serbestey u xoserbiyayeney vanê ma dest bîdê destan, doşî bîdê doşîyan, mîl bîdê mîlan, pê kîştî u heme piya ray kewê u vengê xo berz kerê. Vanê ma harda (herda) xo sero, mal u mülkdê xo sero, war, warge u welatê xo dî koley şarna nêbê. O şar kam beno wa o bo. Na koletey u kolebiyayeney qederê ma niyo u vanê nêbo zi. Vanê ma nay rê, nê qederî rê mîl nêronê u xo çewt nêkerê. Vanê kesna yan zi şarê zi nêşo qandê mîl ronayenî, çewtbiyayenî zor bîdo ma u ma mecbur kero. Wexto kî nê çî kenê, kam beno wa bibo, heta wazenê wa pi u biray ma bo, vanê ma hemver bivîjîyê serehewadê u xover bîdê. Mîl ronayenî u kolebiyayeney ra se, ma heme finê ra piya birê kîştênî ey rîndêriyo. Çîmkî şan u şerefo, mertebey şehîdeyê en berzo. Rew-rewî qîsmetê her merdîmî nêbeno, çiyê do wîna. Eger na koletey qederê ma yo zi vanê ma ey bivîrnê, qederê xoserbiyayeney u azadiyey layîqê xo bivîrnê u xo dest finê.

Ê kî her koşê, her ca u her sîda welatê ma dî name u solîxanê xo nuşnayê, ê kî dest nayo mal, mülk, kûltür, edet, tore, folklor u zîwandê ma ser, vanê rojê raveyê ê destanê xo ma sera bancê, terkê hard u welatê ma bîkerê u şîrê. Ê kî bîrc, deye, ko kere, kemer u siyandê hard u welatê ma sero nuşnayo u vato: "Jew Tırk bedelê dinyayo", "Tırkiye ê Tırkana", "Çî bextiyarey o kî vano ez Tırka", "Mehmetçîk wahêrê nê welatiyo", "No welatê Tırkano", "Bê ma Tırkan kesna çîniyo", "Sinorê misaqî millî ninê vîrnayenî", "Kes nêşeno u nêwetano sinoranê ma bivîrno". "Ya qedênê, ya qedênê", "Ma nêverdanê kes bê Tırkey namena xo ya no", "Asya ra heta Awrûpa ma yê" u her wîna vanê, vanê ê bîzanê kî wahêrê nê welatî ê niyê. ma Dimîli, Kirdasî, Asurî, Ermenî u herwînwîyê. Tırkî Asiyada werteyênî ra ameyê welatê ma işqal kerdo u dest nayo heme çîdê ma ser. Na zu, nê solîxan, nê nuştey, nê kerdênî u nê vatenê nînan ma rê heqaretê do bol gîrdo. Ma rê nengî çînayenî, kûfri kerdênî u ma werdî vînayena. Ma ma layîqê nê çîyanê. Vanê wa kes tehamûl kerdena nê çîyan ma ra nêpawo. vanê ma zi xo nînan rê nêronê u teslim nêbê. Heta dalpada gonîya xo ya en peyniyênî, vanê ma xover bîdê, teslim nêbê u mîl nêronê. Beso, diha beso! Ma nêwazenê Zabîtê, Polisê, Cendîrmeyê, Çawîşê, Onbaşîyê, Generalê, Pawîtoxê, çeçelê Tırkanê bêesîlan rê, cîns nêbelîyan rê, bê kok u asnasan rê, leyrandê vergan rê, torînanê Moxolan rê mîl ronê. Beso, diha beso, ma yê çîzmandê

neinsanan, bêwijdanan, barbar u qatılan, zalım u xedaran bin dı pay benê, pelçiqneyênê u pılozneyênê pêser. Beso, diha beso, lingan verdı şıyayena ma. Ma nêwazenê geç yan zi torinê Kernaldê Xezeli bê u wini zi bimanê. Ma qeçê, torinê Şêx Seidan, Seyid Rızayan, Elişêran u herwinayê u vanê ma wini zi bimanê. vanê serrey ma ma ver nêcınayo, tim berz bo. Qandê coy, qandê nê semedan vanê çiçi lazım o ma bikerê, qüwet u vengê xo pê resnê, veng vejê u vengê xo berz kerê kı, ma bişê nê barbar u zalıman rê vajê de bes, defbê hard u welatê ma ra şırê. Vanê lecê ma yê xoserbiyayeney dı no çerçewe dı gür u berz bo. Adirê serbestey u xoserbiyayeney zeriandê ma dı acı kewo u ma bı zeri ra, zere ra biveşno kı, ma werzê xoser, xo lingan ser, lec bikerê u xover bîdê. Vanê vayê serbestey u xoserbiyayeney welatê ma sera vaydeyo kı, ma bişê dışmenanê xo ê vay ver şanê u xo ver berê. Lecê ma yê xoserbiyayeney u ê serbestey vanê zeriandê ma dı gür u berz bo kı, ma bêters u xem şırê refandê dışmenandê xo ser u inan zey luwan xo ver şanê. Vanê wardê jewbiyayeney, pê tepışteney u pê rê wahêr vijyayeney dı ma vayê lecdê xo yê serbestey u xoserbiyayeney vaydê. Vanê ma Dimili-zazay qandê serkewteni u serbesteyda welatê xo, intixar timanê xo ronê, vırazê u qandê şar u welatê xo, xo intixar bikerê. Her roja kı ravêrena u vini bena, goniya şehidandê ma dana nalını u şehidanê ma dana pawitenu. Vanê bes, ma diha vêşi goniya inan nêdê nalını u inan nêdê pawitenu. Leco kı Elişêran, Şêx Seidan, Seyid Rızayan u herwına kerdo u

nimçe verdayo, vanê ma ê, leci bîdomnê u bı serkewteney, serbestey u xoserbiyayeneya peyniya ê lecan biyarê u peyni bîdê cı. Vanê ma ê çekanê inan erdo nêverdê, hewadê u xeta inan biramê. Çiçi rê mal beno wa bıbo, vanê ma qandê serkewteney, serbestey u xoserbiyayeney lecê xo bikerê. Heme şarê xo ma dawetê nê leci, na xoverdayeni, na serehewadayeni kenê. Wextê vınderdeni u wext vınikerdeni rewnayo nêmendo, ameyo u ravêdo. Qederê ma yo kı bı destandê Kolonyalistana xet biyo u roneyayo, vanê ma ey bı destandê xo ya bıvırnê u bı destandê xo ya newe ra gorey xo xet kerê u ronê. Vanê qederê ma jewnayan destı nêmano. Qedinayenda ma hemınırê zi mal bo vanê ma ey destandê inan bin ra vejê.

Qandê kı ma bişê ney inan destan bin ra vejê u bigirê xo dest, vanê ma werzê lingandê xo ser, xo ra veng vejê u xover bîdê. Yanê qandê coy lec bikerê. Dı o lec dı vanê Dimili-Zaza intixar hereketi xo nişan bîdo.

Bı serana şarêDimiliyan, Kırdasan, asuriyan u ê Ermeniyan destandê kolonyalistandê Tırkanê barbaran bin dı ame nalını u qederê nê şaran tim bı destandê ê zalımana ame xet kerdeni. Ziwan, kùltür, edet, tore u folklorê cı kısta inan a ame men kerdem, talan kerdem u asimle biyayeni. Koledar, zalım u barbarê Tırkan nê şaran sero bı qijne u dıskıyay ganandê cı ro. Ninan doşıyan sera niyamey war u goniya cı tim antı. Vanê ma ê qijnan xo sero, mabêndê nenguyandê xo dı biteqnê, bıkişê u xo sera çekerê erd. Erdo zi vanê ma inan pay kerê kı, ê fina nêwerzê u nêdıskıyê gandê ma ya.

Tırkê barbari bı serana kewti hewnandê ma u hewna zi ê yê kewnê. Inan bı asırana hewnê ma remna.

Qeç u qulê ma bî tersdê inan a rakewt, tersdê inan a werişt. Vanê ma jewbê hemver nê barbar u zalıman kî, ma bişê ê çıyanê nêweşan xo sera çekerê u hemver inan xover bîdê. Heme ray u neqebê ma jewbiyayenî, xoserweriştênî, leckerdenî, xoverdayenî u pê tepîştênî ra ravêrenê. Jewbî çare u mecalna çiniyo.

Qiseyêda verênana peynî dana nuştêdê xo. "Çıçıyê jew destî esto, vengê dî destan esto" Bımanê weşey dî...

ŞİRINO WELATÊ MA

Atê

Demo kî şewî bena,
Aş mi azmîna akewna.
Estarey jew bî jew vijênê,
Zey çitiya pê vero cay xo gênê.
Demê amnani roj rew akewno.
Tijida cî ya erd u azmîn
germ beno.
Heme ca zey palaxa veş eno.
A tijida amnani bin dî u vero,
Kes nêşeno vîndero u xover bîdo.
Geyreno xo rê
cayê dî sersî vînenî,
Sersîda dar u berî bin dî
xo sîtar kenî.
Remeno
dol, la, ro u awan kışta roş eno,
Yan zî kewno awan
u xo homîk kenî.
Darê ma yê sersîkerdemî zahfîyê,
Şavlêr, mazêr, beluyêr, vamêr,
Teyêr,
sêzêr u herwîna nînan ra yê.
Bê nînan darê ma yê awî zî estê,
Sersîya cî homîkî meywey cî weşê.
Tîwêrî tuy, sayêrî say,
mîroyêrî mîroy,

Xewxêrî xewx, miş miş êrî miş miş î,
Gozêrî gozî, erugêrî erugî tepş ena.
Wertedê ê germêdê ê amnani dî,
A tijida veşatê u pıraynayê bin dî,
Fîna zî ma kar u barê xo kenê.
Paliya xo çinenê, tenî gıdış kenê.
Velg cînenê, gema dêzî kenê,
Engura xo çinenê pa kerge vîrazenê.
Dar u ber u zerzewatê xo awdanê,
Zerzewat u meywey xo çinenê.
Ê kar u bari bin u miyan dî,
Ma zahf betilênê u edizênê.
Dî a edizyayena xo dî,
Darandê xo bin dî roş enim,
Doy xo yê perzûnî şîmenim.
Nanê xelî peujenim,
Şamiya bülxûrî vîrazenim,
Cî kışta selatey xeyaran wenim.
Şorba doya homîkî cî kışta bo,
Do bîlqî-bîlqa kelda zerida ma bo.
Pîl u camêrdê ma heme palî kenê,
Cîni u veyvî cî rê şami vîrazenê.
Xort u keyney armeteya cî kenê,
Qeçeki dar u beran bin dî kay kenê.
Tahda, zahmetey u ezîyetê ma bolo,
İdarey welatê ma zahf çetîno.
Ray ma kert, kort u çalmê,
Kere u sıyan ra ray nêvîneyênê.
Awê ma dewî ra zahf durîyê,
Zimîstani germ, amnani serdînê.
Çî zahmeteya welatê ma
bena wa bibo,

Welatê ma,
welatandê şari ra bol şirino.
Welatê ma,
heme çî, gan u rihê ma yo,
Sebîr u solixê ma
ancax wîja dî yeno.
O ca cay bawkalandê ma yo,
Ma rê bedelê heme dînyayo,
Welato şirm welatê ma yo.

Fına lej nêkenê

Zozan Arslan

Wextê dı ju dewı dı, dı qeçeki pê dı lej kenê. Ê dı qeçkan ra jewdê cı, dı a lejkerdenı dı erd ra beno siyê ro u erzeno ê enbazedê xo. A si şına günena seredê ê enbazedê cı ro u serey cı şıknena. Seni goni seredê ê enbazedê cı ra kena teber u yena war, no xo pize dı vano: "Mı se kerd, çırê mı si eştı u serey enbazedê xo şıkit, ney a tebey a ma seni birê pê hetı u pê dı kay bikerê"

Tabi zahf poşmen beno kı, si eşta u serey enbazedê xo şıkito". Labirê finê beno u girwe girwi ra ravêreno. Vanê veror wını nêkerdê, si niyeştê u serey enbazedê xo nêşıkîtê.

Tabi bı na ya zi nêmaneno, terseno u vano: "Şandı ez do seni şıra keye, piyê mı do mı ra qahriyo, mirodo u mı kotekana bıkişo". Tersandê pêrdê xo ver dano piro remeno şıno rezdê xo miyan. Tabi seni beno şan, no terseno vano: "Nêbo kı cın u cınawır biro mi emşo nê rezi miyan dı buro"

Ê tersan ver wertedê rezi dı binê mewê aşaneno u dekewno miyan kı, xo tey binımno kı, cınawır cı nêvinê u nêwerê.

Tabi bı aya zi nêreyêno. Tersan ver, no fin veri ser kewno a çalığı, wexto kı cınawır biro cı buro, qenê bı çımandê xo ya ey nêvino.

Beno nimey şewı heywan-meywani, cınawır-mınawır qandê werd vınayeni qülandê xo ra vijênê u xo rê geyrenê werd. Wexto kı xüşiniya çiyê yena zeriya ney tersan ver küt-küt erzena u kena biteqo. No xo pize dı vano: "Ha a-

mey ez werda, ha werda" Çorşmey ê rezdê inan heme darê Miro u incıloran benê. Nezdı şewray Heşê yena ê daran bın kı, xo rê werd bivino u buro. Tabi dı o mabên dı ê daran bın dı bena billı-billa a Heşı. Seni no vengê a Heşı aşnaweno, tersan ver no cadê xo ra holbeno xo ser, qijeno u vano: "Heşê, Heşê, se beno meyı u mı mewı, ez do to rê meştı şeker u werd biyara ê daran bın dı rona, tı zi xo rê şewı bê u mirdiya xo burı". Seni na Heşı veng u qêriniya ney aşnawena kena billı-billı u tersan ver remena şına. Heşı zi vana qey jowo qijeno ay ser u keno biro ay bıkişo. No kıştê ra, Heşı kıştê ra tersena. Yanê wırna zi pê ra tersenê. Heşı remena şına tepey a no fina kewno a çalda xo, fikirêno u vano: "Mı serey ê enbazedê xo nêşıkîtê no girwe zi niyameyê mı sere dı"

Seni beno şewra, zerq erzeno niyerzeno no cadê xo ra vijêno u remeno şıno keydê xo. Keye dı pêrdê xo ra efkerdena xo wazeno u vano: "Tewbe bo, ez fina çiyê do wına nêkena" Piyê cı vano: "Ez nê, vanê o enbazê to to ef bıkero" Ney gêno u nê şınê key ê enbazedê xo. No key ê enbazedê xo dı, ê enbazedê xo ra efkerdenı u pêya wewey amyayena xo wazeno. O enbazê cı, cı ef keno u newe ra benê enbazê pê. O roj, no rojo, nê fina pê dı, lejnêkenê u xatirê xo pê ra nêverdanê. Benê zey bırayana u tim pê rê paştı vijênê u yarmetey a pê kenê.

Na meselada xo seraşehrê vejenê u wına vanê:

Ney a tepey a ma bırayê pê yê
Vanê ma fina pê dı lej nêkerê

Lejkerdem çiyê do qet weş niya
Bena semedê pê ra qahryayeni.
Qeşeki vanê tim enbazê pê bê
Pê di zey birayana kay bikerê
Lejkerdemı wertedê xo ra hewadê
Zey birayana pê di idare bikerê.

Qeçeko ki lejker u welzinyayo
Qet enbazê ey ra hes nêkeno
O ki, lejker u welzinya niyo
Heme enbaz ey ra hes keno...

Na mesela u na dêrda ninan ser
ra, qeçê a dewı dıha pê di lej
nêkenê, seranê pê nêşiknenê u pê
nêqahrinenê. Heme zey birayana
pê di kay kenê u pê di ravênenê.

WESAR AME

Qeçkêno wesar ame villiki abiyay
Çorşmedê xo ra boya weşı rijnay.
Qeçkêno hadrebê qandê kay.
Wesar ame gül u villiki abiyay.

Zey veyvekana sere hewada,

Erdi bin ra sere vet u xo luna.

Hemını têtewr sere vet u zil da

Wesar ame gül u villiki abiyay.

Wesar ame heme çi rê bı roşan,
Xo werd heywan, dewar u çarwan.
Kel, tışk, bız u mi kewti geman,
Vaş werd, tey çeray zey vergan.

Wesar ame

dewari xo verda mergan,

Estor, ga, nal, viştıra, golik
u mangan.

Pizey xo degrot,

pır kerd vaşê neflan

Heme dewar u çarwan rê bı roşan.
Hadrê qeçkêno
ma şirê serdê dikan,
Dar u beri bin ra arêkemi
esparikan.

Dıkandê kemerana

bıçinımı kardiyay,

Hadrê qeçkêno ma şirê
serdê gewan.

Çirê suriyê

Rojê jewi zereci rê vato:

-Zerec bira, çi rê lingê to suriyê?

Zereci vato: -Bira vewra cora suriyê.

Vato: Wexto ki vewrı çinêbi zi, mi di suribi.

Zereci vato: O wext mi rınd u pêt erd paykerd bı. Hüküm u qüwetê xo heme dabı ser, qandê coy bibi suri.

DE LO LO

Koyo Berz

Lep kena, deste kena..

Destanê xo pa pırr kena.

Xeleyê xwı bı xo çinena.

Kesi rê mil çewt nêkena.

De lo lo, de lo lo.

Erdo sur pırrê xele.

Xeleyê cı çineya bı şe.

Şele bar bi şı cıwêni ser.

Cıwên dı kewt siyan ver.

De lo lo, de lo lo.

Bahdê cıwênkerdenı o vayda.

Simer u xele pê ra abırna.

Pak kerd u heme arêda.

Bê efara çiyê erdo nêverda.

De lo lo, de lo lo.

Cıwêni ser o mı o peşk kerd.

Ard küwariyan ra bara kerd.

Zımıstani ma o xo rê werd.

Heta wesari pa kêf kerd.

De lo lo, de lo lo...

DING DINGO BANI SER O**Sari (Anonim)**

Ding dingo bani ser o.
Elê Eman şeker o.
Küftey pırrı dekeno.
Fışqı Heri boykeno.

Ding dingo bani ser o.
Destan xo ya şüweno.
Cadê xo di roşeno.
Tızbanê xo anceno.

Ding dingo bani ser o.
Vayo honik paweno.
Darı bin di roşeno.
Arıq çare ra war keno.

Ding dingo bani ser o.
Kemera kardı çineno.
Koyan ser ra geyreno.
Dolmanê xo warkenno.

Ding dingo bani ser o.
Solxê xo nêgêno.
Rayda duri ra yeno.
Qanikê xo caweno.

Ding dingo bani ser o.
Veyve di kay kaykeno.
Serê govend anceno.
Tırşê qilorikan weno...

DARKÜTİK**Koyo Berz**

Darkütık nıq nıq keno.
Daran ser ra geyreno.
Gozan ju bı ju şıkneno.
Dendıkan beno weno.

Dakütık o nequr derg.
Gozan ser o bı ze verg.
Gozi heme qül kerdi.
Dendiki miyan ra werdi.

Darküti o nıq nıq keno.
Darı ra darı geyreno.
Gozan ju bı ju şıkneno.
Nime weno nime rijneno.

Darkütık ê nequr dergi.
Gozi heme talan kerdi.
Gıl ra bı gıl xo rê geyray.
Daran sera gozi rijnay.

Darkütık daran qül keno.
Zekı pa nıqara bicino.
Goz bı gozi weçineno.
Tay weno tay rijneno.

Darkütık nıq nıq keno.
Darı ra darı pereno.
Gozan ju bı ju şıkneno.
Nimi weno nimi rijneno.

Arayız u hünerê xü

Mustafa Düzgün

ZERRE U TOREYÊ KILAM U ŞİERONÊ AREYİZ'I

Areyiz hem sair o, xo xover ra kılamo vano u nusneno; hem ki lawikonê Kirmanciye vano. Yanê hetê ra o ebe xo kılamo imiskeno, hetê ra ki na kılamonê xo rê qeyde vırazeno u ine ebe veng vano. Tavi qeyde yê ke Kirmanciye de, deyi ra avêr vırajîyê, jê lawikonê mîleti yan anonim hona vajînê, ine ki norneno. Na ri ra jê vatox (29) ki xızmeta xo resta kultur u edebiyatê sarê Dêrsımı. Axirê hem jê sairê mîletperweriye, hem ki jê vengwesêde Kirmanciye name veto wertê camati de. Zof reyî tayê kılamê xo be tayê lawikê Kirmanciye têlêwe de vatê u zu kasete de ardê tê arê.

Kılamê Areyiz'i hata nıka nêbiyê kıtav, niyardê pêser u piya çap nêkerdê. Coka hona kes besenêkeno kar u gure wo ke eyi hata nıka kerdo zu be zu name kero. Çı hef ke na kêmaniye teyna heqa Areyiz'i de niya, halê jêderiyê sairone Kirmanciye niyaro. Çı dozkarê ma be edibonê ma ra bê, çı sairê ma be xo bê, gere na sate ra têpiya ber u mosilê xo biyarê pêser, binusnê u wertê dina-alemi de vila kerê. Beno ke hem hetê madi ra, hem hetê manewi ra tenê zor bîdê xo u tenge kuyê; xora zovına ki hona raye çına. Hata sazgayê (muessese) qewetini nêvirajiyê, mîlet nêro pêser u xanegawonê kulturê xo nêvirazo, na hal tim niya ro...

Heqi ardo hurê ke na serronê

peyêno de tayê perrcama u roznameyi veciyay u pelgonê xo de ca da zon u kultur u edebiyatê Kirmanciye. Na rivat ra xêlê dozkar u sair u nuseronê ma ber u mosilê xo sayiya ine de ard werte. Na sayiye de hem isonê ma avêr şî, hem ki kulturê xu yo şirin avêr berd. Areyiz'i ki tayê ber u çekuyê xo na perrcamo de nusnayî, dayî neşır kerdene(30).

Na kılamê ke ma ita de qal keme, jêderiyê ine, Areyiz'i seweta perrcama Berheme ma rê rusnayibi. Ebe qelema xo bine de ki jê "16.5.1994 BERHEM" tarixê amade kerdene ine diyar kerdıvî. Çı hef ke o tarix ra têpiya xêlê çî ame sarê Berheme serde u indi nêvejiye.

Gere na ki bıvajıyo ke, na kılamê Areyiz'i yê ke cayê ciya ciya de çap biyê wertê tekstê ine de axirê tayê ferqi estê. Heni aseno ke nine ra tayê ferqê nustışi be yê zoni yê u tayê ki yê sairi be xo yê. Vajime ke tayê çeküyê kılame günêwarro ya cı ra vetê. Ez hen inam ken ke ni ferqê niyanêni, nustena Areyiz'i be xo ra sadır biyê. Yanê wextê xo de heni vato u nıka ki niya vano... Tavi zerre u esasê kılame qe nêvuriyo, xêrca çond çekuyo towa cı ra kem nêbiyo. Onca tayê cawo de ki ya çekuyade kılame ya cayê qeseyê-dı qeso tol verdo u hurendiya qeso de ... nêro. Beno ke sermiyan u mesulonê perrcamo be xo yi qeseyi minasiv nêdiyê (ya mılqi yê, ya qesê minasivi niyê) u kılame ra vetê. Ebe her halê xo weşiye u germiya kılamonê sairê ma onca jê xo menda, çiyê cı ra semk nêbiyo.

I. Kılamonê Areyiz'i de Tema Dêrsimi ya ki Welatperweriye:

Çi hetê zerrê xo ra bê u çi hetê torê nustuşî ra bê, kılamê Areyiz'i kılamê Kirmanciye ra cêra nêbenê. Hem derd u kulê Dêrsimi, hem ki çêri u camêrdiya sarê Dêrsimi anê ra zon. Qalê merde u wesonê Kirmanciye kenê; tarixo kan be yê nêwe jüvini ra girê danê. Wazenê ke çime u hênîyê na camêrdiye qe husk nêbe, tim u tim şên u gurrlax bê. Tavi Dêrsim cengê Dewlete de, namdar o. Dost-dîsmen pêro piya qalê na çêri u camêrdiya sarê Dêrsimi kenê. Hama çêriya ke sarê Dêrsimi kerda, tayvet serronê "Otuz Sekiz"i de, hona vira her keşî der a. Coka Areyiz jêderi ki qalê a çêriye keno, tayvet a çêriya ke "Otuz Sekiz" de sarê Dêrsimi kerda. Tavi ne teyna qalê camêrdiye, mazlumi u heqdariya na mîleti ki kılamo de vacina. Se ke kılamade Areyiz 'i de amo ra zon:

Zulmê sima ma rê esto her dem Dirveta Desimi çitur xovira keno mordem

O mîlet dirveta Areyiz'i rê beno melem

Derdê mî çik o qey yamis nêkena (31) qelem

Areyiz kılamonê xo de tim qalê "dirveta Desimi", "derdê Desimi" keno; rew rew qese ano "Otuz Sekiz"i ser. Yanê tema "Desimi", kılamonê eyi de, caode hewl cêna. Kılamonê Areyiz'i de, cao ke namê Dêrsimi, qalê Dêrsimi, hal u mecalê ceng u çêriya sarê Dêrsimi te de vêreno ra, tî vana Areyiz uza de sayê ke perreno ra! Qesa xo bena hewle, vengê xo beno gurrlax, zerrê xo kopir dano jê cao ke Harçik u

Çemê Muziri resenê pê, ya ki jê. tewtê Golê Xıziri! Niyadê şîrade xo de se vano:

Sima eve lewu na goni wenê Tırko
Keşî welatê ho sima rê nêterkito
Cengê Desimi ma rê mal o, milko
Rozê rıznenê na zagonê to Tırko

Meclisê sima gonewo gonewe
Kirmanc endi têde amê tê lêwe
Kowunê ho ra adır kerdo we
Perozê Haqi sima sero kenê pesewe.

Sima welatê ma de gureto mexel
Rozê sima welatê xo ra keme tever
Çimê sima nêflime nêdel
Rozê sima xori danê na bedel

Areyiz dano sima na xevere

Xortê ma endi biyê şirteqere
Kowunê ho ra meteris gureto tederê
Cad kerdo ke endi welatê ho sima ra
bijerê

Se ke aseno, Areyiz vano "Cengê Desimi ma rê mal o, milko / Rozê rıznenê na zagonê to Tırko". Tayê kes tersê xo ra nêtowrênê ke qalê "Otuz Sekiz"i bikerê, hama Areyiz ne teyna sair o, hem ki şirteqere wo. Îndi tersê sero şikiyo, mîleti o xofê sero sikito! Îndi xo rê biyo wayir, sarê xo çi keşî rê ronênano u hêfê xo keşî rê nêverdano.

Dewleta Tırke Dêrsim de qetliamo ke kerdo, çîqa vazê honde bê emsal u bê hed biyo. Xof u terso ke fito zerrê mîleti, hona zerrê keşî ra nêvejyo. Ala serronê destpirokerdena sairêni ya Areyiz'i de ki xora rê mê dirvetonê qırrimê "Otuz Sekiz"i hona husk nêbivi! Hama Areyiz'i tersê xo remina bi u estêne xo ver ke tersê mîleti ki biskino. Xêlê kılamonê xo de Areyiz veng keno ro mîleti ke go-

ni u camêrdiya xo rê wayir vejyê. Çeronê xo tim biyarê xo viri. Royê merdonê xo neçznê. Tarixê xu yo kan u nêwe pêra nêvisnê, biyarê biresnê jüvini, jüvini ra girêdê. Vano "Sîma welatê ma de gureto mexel / Rozê sîma welatê xo ra keme tever". Tavi bê medrek qesey nêkeno, sayê ke dîsmeni rê vano "mavazê ke nêvato", wextê xo de hazır bê, coru ma bêbextiye nêkeme! "Xortê ma endi biyê şirteqere / Kowunê ho ra meteris gureto tederê / Cad kerdo ke endi welatê ho sîma ra bijêrê".

Axirê vengê sairê ma berz vecino, çitur nêbo "Kirmanc endi têde amê tê lêwe". Ma mîlet ke bi zu, indi kam besekeno vîrniye bijêro? Na hewa xêlê kîlamonê Areyiz'i de ca cêna, se ke vano "dirvetonê deyi rê beña melem".

2. Toreyê Vatene u Nustene, Pêm u Aheng ê Kîlampnê Areyiz'i:

Şier u kîlamê Areyiz'i, hete torê vatene be qorr de caguretena çekuyonê xo ra tore tore yê. Mordem besenêkeno ine têyna zu qalib kero u vazo niya ya henî. Mesela "Hewa Estamboli"(32) de çekuyê (mısra) kîlame goreyê zu pêmi ca be ca nêkerdê. Cayê jüyine de 8 çekü sanê tê bine, yê diyine de 7, yê hireyine de 8, yê çorine de 8, yê poncine de 8, yê şeşine de 8 sanê tê bine. Onca "Kîlama Mexpula"(33) de ki na tore hakim o. Ca be ca kerdena çeküyo niya ro: 10+12+12+12. Çıqa ke na hurdimêna kîlamo ra, yê "Hewa Estamboli" de cayê heştini jêde dekeriyê, yê "Mexpula" de ki yê 12 (des u diyini) jêde dekeriyê, na hal bê qalibiya ni hurdemine kîlamo nêvurneno.

Yanê Areyiz, qorr kerdena çeküyo de gos ro qalivi ya qalivo nêsaneno. Wazeno xoser (serbest) hereket bikero. Areyiz zof qîmet nêdano na mesela. Vengê xo ke hata koti şî, sono; qesa xo ke jê vatena xo vate, uza de orojino ra. Nafa dest keno ro cayêde binê kîlamê... Axirê serbest ronayina çeküyo niya dom kena.

Bınaxê torê xoser (serbest) qorr de ronayina çeküyo, kîlam u şîera sarê Dêrsımı de sono reseno wexto kan. Şert niyo ke sair xo rê çeküyonê xo bımoro, her cayê kîlame de jê jüvini tê bin sano. Çi ke şîera Dêrsımı de qalibode ronışte, ya qalibode mıqerım çino. Vîrniya çeküye rakerdi ya; sair xo rê kemerade xu ya minasive vijnenowe saneno kose u çeküyonê xo a kemara koşî ra gore qorr be qorr nano rol(34) Mesela kîlama "Wayi wayî cencunê ma çekê ho girêdayî" de niya kerdo:

Dêsimi ver de sono hêgayî
Ma ve sîma ro howt serri dave pêro
Sîma pê cencunê ma nêşkiyayî
Tesela sîma ke kewte,
sîma ve zorê peranê ho ra ma ra mordemi herinayî
Fîştî ra ho ver, qula ve qula cencunê ma feteliyayî
Aşirê Dêsimi ke zu biyênê,
sîma ve riyo şîya vozdênê şiyênê
Anqara de huzirê Mistefa Kemal Paşayî

Areyîji sîma rê virastê arri
Ma xo vira nêkerda qesasê par u pêrari
Sîma de nêmendo namus u arri
Vengê sîma düna de vejîyo, vanê Tirkê barrbari
Rozê dame sîma kepexê verê dîstari

Na şîere de kemera koşî ya yê serê qorri, cawo virên de hêgayî u cawo

pêyên de ki qesa arri ya. Na hurdimêna cayi na qeso ra gore sanê pê. İndi çond çekü yenê tê bine, ya her ca çond çeküyo ra virajino, icav nêkeno ke mordem sero sarê xo bidezno. Lêwê qemera koşi (yanê qesa koşi) de ya ki kemera serê qorri (yanê qesa serê qorri) demesela muhimade bine ki a wa ke, sair na parçonê kılama xo de qalê çiki keno, çitur qal keno, wazeno çitur vazo ya çond çeküyo de vazo, gere xovira nêkerime. Tavi qese weçinayine, pêsanayına qeso be rêzkerdena çeküyo, çond çeküyo de era zon ardena meremê xo, girêdayi be hostayına sairi be xu yo. Axirê besekeme vajime kılamonê sarê Dêrsimi de qalibode husk u miqerım çino, hama bê huneronê sairêni ki nêbeno. Hen aseno ke Areyiz'i na mesela edebiyatê Dêrsimi rınd fam kerda u kılamonê xo de wes fino kar.

Areyiz jêderi kılamonê poncino, yanê yê ponc çeküyo vano. Mesela kılamê "Bıra zimiston o soji biyê tevdini" u "Welatê ma persenê cayê zern u şêmo" de têde cayi poncin ê; yanê ponc çeküyo ra virajiyê. Onca kılama "Tevera undêrê vayi yêno serdino" ki her niya ra.

Areyiz'i kılamê ebe çarçeküyini ki vatê, jê "Ma cem gureto sewa Yeniye", "Elife". Jê toreyêde edebi, na tore edebiyatê Eleviyêni esto. Raste pers kenê, kılamonê Dêrsimi rê ki rınd sono. Mordem çarınan ê Areyiz'i de niyadano, gere na heqa yine cıdo. Honde ke ez pê zonen tayê sairônê binon ê Dêrsimi ki na tore wes ardo hurendi.

Kılamonê Areyiz'i de pê (wezn) hama hama çino, aheng ki hondê ke vazê qewetın o. Axirê sarê ra be

hata nıka, kılamonê sarê Dêrsimi de pê (wezn) jê meselade edebi nêvejıyo wer-te u jê torêde edebi xo diyar nêkerdo. Coka Areyiz ki pêni sero nêvındeno.

Hama aheng, yanê qafiya be jüvini guretena qese u vengi, qeydonê deyî de cawode hewl cêno. Sairê Dêrsimi, na babet de, yanê qafiya u aheng virastene de qe zamet nêoncenê. Çi ke Kırmancki na het ra çıqa vazê honde destdar u dewleti yo. Kırmancki hem seweta şier u kılamo, hem ki barê qesedane de (xıtabet) zonode zof zof wes o. Se ke ma sero ki vatıvi, sairi ke qesa koşi nêro, çekü qorr be qorr yêni tê bine. Mesela ison ke ebe na çim kılama "Wayi wayi cencunê ma çekê ho girêdayi" de niyadano, na vatena ma eskera vineno. Qesa qori, na cayê lawıke de hêgayi ya u qafiya niya sanapê:

..... a
 b
a
a
a
a

Hama qorronê şiere de, yanê çeküyo de pê (wezn) çino. Coka çeküya "Aşirê Dêrsimi ke zu biyênê, sima ve riyo şiya vozdenê şiyênê Anqara de huzirê Mistefa Kemal Pasayî" honde derg virajıya.

Kılama Elife -ke her cayê xo çar qorri yo- onca hetê qafiya u ahengi ra hondê vazê qewetın a. Qe qesa xame niyama peyniya çeküyo. Çar be çar na qeseyi jüvini de ahengdar ê: Qotigureti-poti-koti / düna-sewda-hewama / tenıke-sermonıke-mı keveyvıke / nêbiya-diya-vejıya-herediya / dergo-berdo-verdo-nêverdo.

Axirê kılamê Areyiz'i, hetê mora çeküyo ra çı yê serbesti (xoseri) çı yê

poncin u çı yê tenêna jêderi bê, tédine de hetê ahengi ra qusurode giran çino. Sayiya sairê ma u sayiya zonê ma de wes saniyê pê u rind amê têlêwe.

Honde ke ez pê zonen Areyiz, lêwê karê sairêni de, tayê karo bin ki keno. Vajime ke Kirmancki sero kar keno, erzeno xo ver ke Qesebendêde Kirmancki (36), tayvet yê Zazakiyê Dêrsimi virazo. Vanê na bavet de xêlê raye gureta. Tavi çiyô ke hona nêşir nêbiyo, ison besenêkeno heqa deyi de jêde ya senik qesey bikero.

Areyiz, hama her hetê Kulturê Kirmanciye sero kar keno. Xora mordemode emegdar o, babetê kulturê xo de ki sarê xo nano xo ver, ebe fidakariye gurê xo keno. Jê tayine hjayleme nêkeno, hama tim cüniyê xo hira wo u tixa xo ki her ke sono bena berze... Roza xo ke amê gere her kes xırmaçekê xo na hir u bereketê Areyiz'i ra bijêro.

Sairê ma xêra Heqi hona wes u warr o! U wo hona zof vazo u zof binusno. Gere wendoxi na nuste-na mi, heqa Areyiz'i de jê qesa veri, jê silamê sodiri qebul kerê u sero fikir bikerê. Xora emrê ma ke dest da, ma wo naye dime ra xalxatir ki pers keme. Heqi ra be xêre!

ÇOND KILAMÊ AREYİZ'I

- 1 -

Bira zimiston o soji biyê tevdini
Tevera serdo deru de oyi biyê serdini
Roza Yeniye ma selam da ve zumi-
ni
Çêverê dukani keşi rê rameke
Peyniye de qesey benê surgini

Bira ma ver de rayi benê çetini
Mı vera selam ke kowunê Desimi
Pira vejine gul u yê sosini
Mı ra dime na kılamu vazê
Bojiyê to dan ra yi Duzgini

Vanu vanu damis nêbeno cano
Miletê Desimi mileto kano
Daimi yo Aliz(35) amo esmo mı rê
meymano
Bira bavokê ho ve sari miya
Verê ra dısmenê ma wo kan o

Derdê Desimi derde ro grano
Bira xêlê serro ez na kılamu vano
Kes gos ro mı feqiri nênano
U wo ke muxbirêni keno
Pepug roso warê deyi de bıwano

Tomirê destê mı persenê evizo
Amo mı rê meyman o Daimi yo Aliz
o
Tey nadanu tenê lese ra qizo
Na zaman de na kılamu vano
Bira o lazeko Areyiz o

- 2 -

Welatê ma persenê cayê zern u şemo
Na faşist yêno madenunê ma ma ra
treno
Benô Amerika de ma ra mani roseno
Keno bombeu tıfongu cêno yêno
Welatê ma de pê cencunê ma kisenô

Naletul Fevzula Rumeliye ra ama
Welatê ma de keyta ve zidê ma
Gürsel Bava to vera bive qırva
Pê Mıstê Kori(38)qayil nêbena
Nenigê to unti unca mordem nêbena

Amerika de lop do ve na serseri
Ey ro tayê hayduti biyê ve vergi
Domonê ma lêwê ma de werdi
Cencê ma kerdî topî berdî
Zindanunê ho de işkence kerdî

Vanê kokê ho Qeyseriye ra yêno
Serm u edev nêzono Uşen ra
vêreno
Herediyo Fevzulayêni qewul
nêkeno
Zulumê na kelpi ma rê girano
Na Turkeş ma Kirmancu
nêwazeno

Areyiz niştro ro hovero kîlamu va-
no
Ez vengê sîma Kirmancu danu
Qayitê xo bê Otuz Sekiz peyser
amo
Tifongê ho cenu sonu lêwê Deme-
nu
Qesasê cencunê ma nayine ra ce-
nu

- 3 -

Tevera undêrê vayi yêno serdino
Gomê Xormeçiku persenê cayê pir
u rayveruno
Ey ro ma qirkenê fermanê ma
Kirmancuno
Vanê tayir vozdanê çali de xe-
leşino
Bêbextiye mekerê Kud sîma ra he-
redino
Vore vorena koyi biyê mîz u du-
mani

Ma ra qirkerdi nêçe çêr u şefkani
Tê dima kerdi binê hardi çifte fi-
dani
Sewetunê sîma ra ez bine pepugê
yavani
Gîlê Koyê Soribavay ra mîrdi
bîwani

Undêrê Xızragi ver de sono suye
Dewrê heşt serun o cencêna to mî
nêdiye
Topraxa hardê Xızragi to rê nasip
nêbiye
Merdena to Kazimî mî ve xo çimî

nêdiye
Biko na dîrveti coru nêbena hedîye
Xızragi ver de sono ve henîyo
Vanê lazê to Şenkaya de kişîyo
Zulumê Otuz Sekizi hona mî vira
nêşîyo
Xojî ve yê keşî bo aciyê ciyêri nêdiyo
Des Bine feteline tê mî ra to rê towo
nasip nêbiyo

Vanê Ezîma kîsta eve qersune
Ez o feqîr wertê eskerî de feteline
Mî dayaxu kunete ho -dayê kîlê- ez
nêbervune
Ez cerdu ra tipa dîsmeni de şîne
Underê hîpîşî de a sewe mîrde ber-
vune.

- 4 -

Bine diwane kowu na feteline
Bine bîlbîl teypu de feteline
Bine ax u zare welatu de feteline
Bine vêsa nuna vêri dîma feteline
Bine sevdali Elîfe dîme feteline
Bine xalî binê lingu na feteline
Bine xavliye destu na feteline
Bine kengerê yavani vayi ver feteline
Bine vilence fekê mîleti ya feteline
Bine qese pîstunê mîleti feteline

Bine çogana destê mîleti feteline
Bine moreka nezeri feteline

Bine mîsîn kardi ver feteline
Bine sayde verê tîru na feteline
Bine sola nezeri sarî ser cêrine

Bine dînsîz dîndar fekê mîleti ya fe-
teline

Bine puçkê lînge lingu de feteline
Bine diwane welatê ho dîme feteline
Tayê sewetunê Ceneti ra kewtê ra tê
dîme
Ez bine nuna potiye qonaxu de
roşîne

Bine Areyiz wertê mîletê ho de feteline

Bine sakilê verê vayi ca ve ca feteline

Mî oznoy nêzona denîz de xenekine

Na homete de ez muxpiru dest nêxeleşine

Gumano ke ez welatê ho ser bîmrine

- 5 -

Çîkê mî esto qey nênusnena qelem

Dirveta mî rê coru nêbena melem
To nêçe şefkani kerdi darde qelem
Ez besenêken to parçey kerî qelem

Qeleme persenê na cihan de alîma
Na homete de cayîlu dest de zalîma

Na dîna de mîleti dest de qawim qawîma
Xîravunu nê rînd a, çêrun de qarîna

Na mîlet aqîl nêceno veselem
Na mîleto Kîrmanc bîyo tîlîm tîlîm
Nayîne yamîske bîya pêser qelem
Vaxo sar biveno hunerê to qelem

Ozlonu vezena têro ti ya qelem
Fermanu nusnena ti ya qelem
Zazawu înkâr kena ti ya qelem
Şefkanu kena darde ti ti ya qelem

Tayîne uske arde uske serde
Cayîlu ho dest de arde berde
To cihan de nêçe şefkani kerdi darde
Zazawu yamîske tîpa meverde

Zulîmê sîma ma rê esto her dem
Dirveta Desîmî çîtur xovîra keno mordem

O mîlet dirveta Areyiz'i rê beno melem
Derdê mî çîk o qey yamîs nêkena qelem

- 7 -

Hey xeriv çî kewta ra dîmê qesa kotîye

Bê lêwê mî de rose to ra vajî sertunê camêrdîye

Çêverê mixeneti meso dîna ke to sero bena tariye

Zureker de mêxêlêtiye to roseno eve nuna potîye

Nona mixeneti mewe to sero bena çekuye

Çêverê dükânî cayîlî rê rameke to rê saredezo

Lêwê kamîlî de rosecayê to her waxt berzo

Neq camatê heqîye nîno cî rê qerezo

Neqî heqlî meveze çî ke arsız o

Helal weno, heram weno çî ke zalîm dînsîzo

Loqmo gîrs mecê gula to de maneno
Sîrrê xo cayîlî ya mevaze to rê dîsmenî jêdneno

Canbaz nêvîndeno nêweşî rê kefenu derzeno

Des u Dîyîne mecê eve Mîhemedî to xapneno

Murşîd ke çîne bî coru muskîl hal nêbeno

Goste reyê bîra Areyiz se vano
Seyta vîneto bînê uwe de mosu moreno

Sero dost o, bîn de bîrîko bîrneno

To ra ucîz herneno bahalî roseno

Edev erkan nêzono hetê ra xatîr rîzneno

- 8 -

Dewê dewê dewêda gurra

Ez şine dewe sarê dewe gureto mı
ra
Mordemê vejîya ame jê heri te de
zırta
Ame xocê camiye cı ra herediya
Ceniya muxtari vana "Apo ceniya
bekçi
tomonê mı kaskerdê şualendiya
mı vîşîya"
Têlê herdîsa ho mı de benu kenu
tı ra

Vanê qılaçi amo dewe qawo qılayi
keno
Necmettin niştô ro pufike onceno
Bıros no ro ser sero vêseno
Nesedır qedîyo bıros lehim nêcêno
Sılêmani deştî kerdê xo ver ra sero
berveno
Herê borrbori werte de zırreno

Ondêrê hardi lêwiya bonê bilbılı
rıjiyo
Zenge gureto merê dewe ro şîyo
Bekçi amo vîrêniye cı ra herediyo
Bilbılı do pıro cayê sarê bekçi
şikiyo
Şîyo gerre kerdo vano bilbıl komo-
nist vejîyo
Amê pêser pilê ho tey niyo
Vanê bekçi dîma şîyo
Xevera ke arda vanê o birakê niy-
ajniyo
Vanê qarîsê deyi mevê, o wertê ma
de bê ceniyo

Apê mı Aslani kutikê Ecemi rê
wayir veciya
Na ro Ap Sılêmani dîme hata verê
çemi perrna
Apê mı Necmettin ame, zor ra dest
xelesna
Apê mı Bekiri Estemol ra ame ke
Uskîdar ra ardo kutikode şîya
Apê mı Fevzi ame se u poncas
kaxite dê cı, cı ra herina
Venda ra Lazê Kezoyi, ame cı rê

xemelna
Zexero şîya kutikê Ecemi ra luk ve-
jiya

- 9 -

Çond sey serro nayine ma kerdime
mêsın
Kırmanc amê pêser pêro biyê hêrsın
Esto ho vile mawzer kerdo cı qersun
Meste ceng o, dame pêro cême
Desım

Dırveta Desımı xori ya coru nêbena
kan
Kırmanc amê pêser pêro biyê zu can
Kewtê ra raye sonê eve iqrar u iman
Meste ceng o, danê pêro cênê Heka-
ri, Van

Kowunê ma ra çiçeği vejînê reng ve
reng
Kurdistan de danê pêro welatu de
sono veng
Cencê ma nêvîndenê bira eve bêveng
Çekunê ho girêdê meste kumeve
ceng

Omnun verino ra kume payiz
Zonê ho ra inkar beno na hero xız
Ez zonê ho qesey kenu coru nêbenu
qız
Na zaman de na qeydu vana bira A-
reyiz

- 10 -

Wayi wayi cencunê ma çekê ho
girêdayi
Gılê kowunê ho ra mırrd feteliyayi
Sıma cencunê ma ra tersayi
Çekê xo caverdayi, remayi
Sıma ameyi dewu de domoni helmeti
kerdi top adır na pa vêsneyi

Cengê ma u sıma cengode weso
Sıma ki zonenê zuyêde ma seyê

sima rê beso
 Çor koto eskerê sima têde nêweso
 Qese wo sima kewtê ra dime, o qe-
 se qesewode tewrezo
 Ma Dêsim sima nêdame, çî ke
 Dêsim kalikanê ma ra ma rê
 mêreso

Dêsimi ver de sono hêgayî
 Ma ve sima ro howt serri dave
 pêro
 Sima pê cencunê ma nêşkiyayî
 Tesela sima ke kewte,
 sima ve zorê peranê ho ra ma ra
 mordemi herinayî
 Fişti ra ho ver, qula ve qula cen-
 cunê ma feteliyayî
 Aşirê Dêsimi ke zu biyênê,
 sima ve riyo şiya vozdenê şiyênê
 Anqara de huzirê Mistefa Kemal
 Pasayî

Areyiz'i sima rê vîrastê arri
 Ma xo vira nêkerda qesasê par u
 pêrari
 Sima de nêmendo namus u arri
 Vengê sima dûna de vejiyo, vanê
 Tirkê barrbari
 Rozê dame sima kepexê verê ^{çistari}

NOTÊBÎNÎ

- (1) Qesa "Otuz Sekiz'i" qesade Tirkî ya. Sarê Dêrsimî ki xora Tirkî ra gureta. Sewta name kerdena Qırımê 1937- 38'i kar yêna. Tayê vanê, "Sima ça na qesa Tirkî tum kar anê"; tavi 1 yê ke niya vanê, ca u mana na qesa rîmê nêzonenê. Na qese, qetlamo ke Dewleta Tirke, serronê Hîris u Hot- Hîris u Heşti de Dêrsim de kerdo, eyt ano ra zon.
- (2) O wext tayê keso ke tenê senuk wendis bi, berdêne "Köy Enstitüsü" de tenê qurs dene ci, rusnêne dewo ke wendis domono musnê. Malmonê niyanêno rê Tirkî de vatênê "Eğitmen".
- (3) "Zonode bin" ra qesit o vi ke, qesa Kürçe /Zazaca /Kurmançî nêcêrê zonê xo ser. Hama se ke vatênê "Zono bin", indî têdine fam kerdênê ke malum se vano.
- (4) Na kilame, ya ki kilamade niyanêne -ke zof cayê xo zuvini ra ciya yê- Piya (Axustos 1989, amor 8, ripêr 32) de çap biya. Se ke mi va, na kilamê ke mi ita de nusnê, Areyizî be xo ke çitir nusnê u mi rê rusnê hemî jê xo amê nustene. Ne jêde ne keml... Hama nusteyê Piya, nustena ma ra u yê sairê na kilamo ra (yanê yê Areyizî ra, anagorê a nusxa wa ke ma rê rusna) xêlê ferq kenê. Na ferqê ke ma qal keme, tayê ref u qesê çekûtyo de xo kenê eskera u tayê ki ferqê wertê zonê Piya be yê sairî ra yêno. Na ca de mecal çimo ke ma na ferqê wertê hurdimêna çapo sero vînderime.
- (5) Sowuto, mazrade Qızıl Kılıseyî (Nazimya) ya.
- (6) Kurêso /Kurêsan aştrade grs u hira wa. Hem jê aştrê say be-na, hem ki jê qebilade Ehl-i Beyti hasavina. Aşirê Dêrsimê Kamî jêderî talibê Kurêsan ê. Co ka sair vano "Bavayê Min ê Kurêşî".
- (7) Misayiv: Misayiv burayê dinalg u axurete wo. İqarode gran o. İson na dîna de çukê xo ke esto, misayivê xo barê kenê. Misayivî, xêr u şerê jüvini ra mesul ê. Piya urzenê ra çengeldariye u piya dare ra yêde warr... Coka ci ra vanê "İqarê

Eli" yo.

- (8) İqarê Eli: Vanê misayivêni Eli u Mehemedî ra menda. Misayiv /e gere coru misayivê /axo rê xiyanete nêkero.
- (9) Kopriyê Qalata: Tirkî vanê Galata Köprüsü, Estemol der o, Kurmançî de Firdê Qalata vacino.
- (10) Laz'i Qere Dengz de manemê. Nî jêderî karê dengî kenê, vajme ke moştî cênê, şilectyo anê benê... Yanê karê serê deryayi u kelek u gemiyo inc ra pers beno. Lajî ki milefêde xo ser ê.
- (11) Qadiköyite: Estemol de yaxê Anadoluye rê vanê Kadiköy.
- (12) Xanuma susliye, qesade Tirkî ya; Kurmançî de vanê xanumade xemelnayite. Tavi sair naye zonenê, hama qesa Tirkî kenê werte ra.
- (13) Qereköyite: Estemol der a, vanê Karaköy.
- (14) Kurmançiyê: Welato ke muleto Kurmanç, yanê sarê Dêrsimî sero mçerim o.
- (15) Kesim: Qesade Tirkî ya, eslê xo de "kesim" o. Dewletê qerar dana ke birê na ya ha muntqa burriyo, kolt bo, boncê biyarê falan depu u uza re sewq kerê caonê bîno, nayê rê vanê "kesim". Yanê birmayls.
- (16) Dolî: Smitenade mumbarek a. Ya destê piri ra, ya destê Xizri ra cêrino. Kamî ke simit verê çmonê xo beno ra, her çî zelavîno, cangoziyê xo beno ra. Mesela beno zanox, beno sair, beno wayirê kurametê. Dolî gegane owa, gega ki serav o, sumitena.
- (17) Na name mi na pa. Nusxa wa ke Areyiz'i rusna uza de na pa çino. Lawikê ke Areyizî heqa ceniko de vatê teyna na niya. Çond teneyî vatê rîmê pê nêzonemê, hama honde ke ez pê zonen ebe namê Roysik, perçama Piya (Paytzopeyên 1989, amor 9) de ki lawikade xu ya wes a cenîyo biya vila.
- (18) Qere sewda: Qesade Tirkî ya, yanê kara sevda. Kurmançî de besakeme vajme sewda şiyaye.
- (19) Naza de zotu dano, hêfê xo hawalê Xizri kenê.
- (20) Sarê Dêrsimî pir u rayverê xo rê vano "Bava", çiriyonê Bavawo rê ki vano "Ana".
- (21) Çengeldariye: Dara Mansuri rê vanê. Çî ke Hallac-i Mansur dardê kerdo, na torê dare halê Mansuri yo dardekerdene ano ra zon. Wextê cem u camalî de, qeso ke qusur u tezlê xo esto, urzenê ra na dare.
- (22) Rozê Xizri, peyniyê asma Gucige u serê asma Sibate de, hîrê rojî cêrino. Na hefto de qurvanî benê, jiyari vejîne, rozeyî cêrîne.
- (23) Kurêş, cedê Kurêsan o. Kurametê xo zaf biya. Mesela dewrêşê Kurêsan adir kuyê ki nêvênenê! Dewrêşî cem cênê, vengê Heqî danê, Kurêşî ra ardım wazenê...
- (24) Hata sewe nêşkiyo, cem nêcêrino, vengê Heqî nêdanê. Gere sewe bişkiyo.
- (25) Moxmîdiye de bonê Bava Mansuri esto. Dêş o, vanê Bava Mansur nişto ro i dêşî verva Kurêşî şiyê. Coka Kurêşî Bava Mansurî rê Heq vato, kelê xo burno...
- (26) Kutavê Bêktaşiyêni u yê Ekevçiyêni yê.
- (27) Kilamê Kurmançiyê: Kilamê ke Kurmançiyê de vacine, imiskarê xo nêzonino, yanê anonim ê. Areyiz teyna yê xo nê, kilamonê Kurmançiyê ki normeno.
- (28) Piya, amor 10, Sebat 1990, Stockholm.
- (29) Vatox: Areyiz, teyna nênuşneno; naye lêwe de hetê ra şteronê xo kenê qeyde vano ki. Ebe na hal ki, ebe karê qeyde vîrastene ki xuzmeta xo resena kulturê Kurmançiyê. Xo ra lawikonê Kurmançiyê ki vano, yanê vatox o.
- (30) Honde ez pê zonen perçamonê Piya u Ware de tayê kilamê xo, qese u mesajê xo vila biyê.
- (31) "Yamış..." qesade Tirkî ya, aslê xo Yazmak o. Mama xo nustene-wa.
- (32) Seweta na nameyî niyade Piya, Gulan 1990, amor 11, Stockholm.
- (33) Seweta "Kilama Mexpula" niyade Piya, Gulan 1990, amor 11, Stockholm.
- (34) Kemera koşî / qesa koşî: Nustena min a (Berhem, sayî 6-7, 1993 Ankara) de u yê Tayê Lawikê Dêrsimî (Berhem Yayınları, Ankara 1992) de, cayê na qeseyî de, mi qesa kemera qorri kar arda. Kemera qorri, gorê kemera koşî nîna ro, oo ka kemera mizani yê qorri niya yê koşî ya. Raste kemera koşî ya qesa koşî ya.
- (35) Daimî yo Aliz: Datmî ki sair u vatox o. Dêrsim ra, aştra Alo ra wo, yanê Aliz o.

BILERZANÊ**Koyo Berz**

Xort u keyney Dımiliyan,
 Metersê, jewbê u werzê xoser.
 Hemver dişmenan vinderê.
 Werzê, werzê birayêno bilerzanê.
 Ewro roja vinderdeni niya.
 Hele finê çorşmey xo bewnirê,
 Hewna kes o ma nêsinasneno.
 Bêwenştênî u vengvetenî,
 Kes ma nêsinasneno u hesab
 nêgêno.
 Werzê, bilerzanê birayêno
 bilerzanê.
 Erd u azmini ra canqî vejê,
 Vengê xo berz kerê, têtewr
 bilerzanê.
 Veng bidê kî tarixê ma binuşneyo.
 Şehidê ma vengê ma başnawê.
 Qeçê ma bî o vengê gîrd bê.
 Vengê xo berz kerê kî, o veng
 bimbarek bo.
 Birayêno, Kekoyêno bilerzanê.
 Wa gan dar u beri kewo, ê zi ay-
 abê.
 Eger ma vengê xo nêvejê,
 Ma do pede şîrê u vini bê.
 Şîma zanê wextê rakewtenî,
 Wextê bindestey rewnayo ravêdo.
 Şîma zanê Pilê ma tersinoki nêbi,
 Nêzana ma yê çiçi ra tersenê?
 Lo werzê, werzê u bilerzanê.
 Wa ko u kerandê ma ra,
 Erd u azmindê ma ra veng
 bivijîyo.
 Bilerzanê kî keyney ma,
 Bî tililiyandê ma ya veyvî bê.
 Wa xortê ma govendanê Dımiliyan
 bancê.

Werzê, werzê birayêno werzê.
 Wextê bindestey u koletey,
 Wextê şaran dîmî şiyayeney,
 Xo şarnay sero hesibnayeney,
 Rewnayo ameyo u ravêdo.
 Eger şîne rayda şardê xo ra şorî.
 Tarixê to vanê ê şardê Dımiliyan bo.
 Werzê, bilerzanê birayêno bilerzanê.
 Tarix u şarê to yo ray u vengê,
 Lerzanayenda to paweno.
 Bê veng vetenî u xoser weriştênî,
 Welatê to to rê welat nêbeno.
 Kes xo rê çînebo, kes kesî rê çîniyo.
 Beso, nameyê kî heta nîka to nay xo
 ya.
 No fin werzî bî namedê xo ya,
 Xo name bîkî u ê namî villa kî.
 Ê nameyê kî to veri nay bî xo ya,
 Ê namey, namey to niyê.
 Ê ne to rê u ne zî şardê to rê mal
 benê.
 Tî zanê namey to Dîmîlî,
 Welatê to zî welatê Dımiliyano.
 O ca war u wargeyê kalîk u pîrîkda
 to yo.
 Wexto kî to namey Dîmîlîni na xo
 ya.
 Bîzanî, o wext dînya do to bîsinasno.
 O wext tî do bî namedê xo ya,
 Şarandê dînyay miyan dî name bê...

Dihay u qisey

Koyo Berz

DIHAYÊ KI, QISEYÊ KI ÇORŞMEY SÊWREGI, ÇERMUGI U ALDUŞI DI QANDÊ SELAMETEV U OXIR AKERDENI BENÊ

E-

Ella adır a zerida to nêfîno.
Ella aqlê do bol bîdo to.
Ella to aql ra kemi nêkero.
Ella bella nêdo to.
Ella to belara sîtar kero.
Ella derdê qesîba nêdo to.
Ella dereceyê to tîm berz kero.
Ella dereceyê to tîm vêşî kero.
Ella dest u lîngandê to dî bo.
Ella derd nêdo to.
Ella dest u doşîyandê to dî bo.
Ella paştîda to dî bo.
Ella derd u bellayan ra to /şîma sîtar kero.
Ella ewladê bîxeyrî bîdo to.
Ella ewladanê to to rê verdo.
Ella ewladanê to bellayan ra sîtar kero.
Ella mergê ewladandê to to nêmisno.
Ella derdê zeri to nêmisno.
Ella emrê do derg bîdo to u qeçandê to.
Ella emrê to derg kero.
Ella ê to to rê verdo.
Ella ganweşey bîdo to /şîma.
Ella gîrwey to /şîma raşt biyaro.
Ella gîrwey to nêxerpîno, nêşahtîno.
Ella herun a vengî tîm pîrr kero.
Ella heruna cî degîro.
Ella îqbalê do rînd bîdo to.
Ella îqbalê to berz kero.
Ella îmanê do qûwet bîdo to.
Ella îmansîzan raştê to niyaro.

Ella îmansîzan to ra durî fîno.
Ella îmansîzan nezîdî to nêkero.
Ella îmanê to kamîl kero.
Ella îmanê to qedîm kero.
Ella jan gandê to nêfîno.
Ella jani gandê to ra vejo.
Ella jewardê to didî nêkero.
Ella jew /ju da to se kero.
Ella juda şîthelalî qîsmetê to kero.
Ella juda şîthelalî raştê to biyaro.
Ella juda şîthelalî qederê to gîrêdo.
Ella kê / kesi şerdê cînyerî ra sîtar kero.
Ella kê / kesi bohtanan ra sîtar kero.
Ella kesi bohtanandê cînyerî ra sîtar kero.
Ella kê / kesi rî siya nêkero.
Ella kê / kesi teng dî nêverdo.
Ella kê / kesi belayan ra sîtar kero.
Ella kê / kesi belayan ver bîreyno.
Ella kê / kesi tari dî nêverdo.
Ella kê / kesi tîm hera dî verdo.
Ella kesi bêîman nêkero.
Ella kê / kesi xezeb ra sîtar kero.
Ella kê / kesi keydê kesi ra nêkero.
Ella kê / kesi teber dî nêverdo.
Ella kê / kesi werden a terbîye nêkero.
Ella kê / kesi dîşmenan ra sîtar kero.
Ella kê / kesi şerdê xîraban ver bîpawo.
Ella kê / kesi vîran u veyşan nêverdo.
Ella kê / kesi namus ra gîdî nêkero.
Ella kê / kesi namus ra terbîye kero.
Ella kê / kesi namus ra rî siya nêkero.
Ella kê / kesi afetan ra sîtar kero.

Ella kê / kesi afetan ver bireyno.

Ella kê / kesi bê may u pi nêverdo.

Ella kê / kesi bêpaşti nêverdo.

Ella kê / kesi çıman ra nêkero.

Ella kê / kesi iman ra nêkero.

Ella kê / kesi dest u lıngan ra nêkero.

Ella lajê (lacê) to to rê verdo.

Ella may u pi yê to to rê verdo.

Ella merduman ê bêımanan nezdi to nêkero.

Ella mal u mülk bıdo to / şıma.

Ella miyaneyê to erd niyaro.

Ella mekanê to cenet kero.

Ella nan o rıhat to dest fıno.

Ella nan u sol a to kemi nêkero.

Ella nan u sol a to vêşi kero.

Ella namey to xırab nêvejo.

Ella nameyê do namdar bıdo to.

Ella nan u awa to sira vejo.

Ella nenguyê to siya nêküwo.

Ella nêrindey kerdenı karê to nêkero.

Ella nerından to ra duri fıno.

Ella nerından ra to sıtar kero.

Ella ocaxê to şên kero.

Ella ocaxê to kor nêkero.

Ella oxirê to akero.

Ella oxirê do xeyr bıdo to.

Ella paştıda to dı bo.

Ella paştıya to erd niyaro.

Ella paştıya to qayım kero.

Ella paştıya to metın kero.

Ella pereyê do bol bıdo to.

Ella pırênê bênamusey to ra nêdo.

Ella qeza u belayan ver to / şıma sıtar kero.

Ella qeza u belayan ra şıma bıpawo.

Ella qeda u belayan to / şıma ser ra dehf kero.

Ella qeda u belayan ra şıma sıtar kero.

Ella qeda u bela şıma nêdo.

Ella qederê to akero.

Ella qederê do rınd bıdo to.

Ella qederê to nêgrê do.

Ella qederê to ju da şıthelala grê do.

Ella qüwetê do bol bıdo to.

Ella ray a to raşt kero.

Ella rayanê xıraban to ver nêfıno.

Ella ray a to şaş nêkero.

Ella riyê to sıpe kero.

Ella riyê to sıya nêkero.

Ella rısqê do hera bıdo to.

Ella rısqê do bol bıdo to.

Ella rısqê to bol kero.

Ella rısqê to nêkemeyno.

Ella rojê ravey to hera fıno, bireyno.

Ella rojê ravey to mırazdê to resno.

Ella rojê tengi to nêmsno.

Ella rojê ravey to heskerdoxandê to resno.

Ella roj o xırab to nêmsno.

Ella rojê weşi to mısno.

Ella rojanê to roj kero.

Ella rojanê to kêf u hüwateya ravêrno.

Ella rojanê to tım roşnayı kero.

Ella rumetê do berz bıdo to.

Ella rumetey ra to mahrum nêkero.

Ella sersıya ta qeçandê to ser ra kemi nêkero.

Ella sebrê bıdo to / şıma.

Ella selametey bıdo şıma.

Ella serey to to ver nêfıno.

Ella serey to tım berz tepşo.

Ella sebrê to qeçandê to ya bıyaro.

Ella sebrê do bol hera bıdo to.

Ella sebrê to bı keydê to ya bıyaro.

Ella soyınê heme çi xeyr kero.

Ella soyınê cı xeyr bıyaro.

Ella soyınê şıma / To bıyaro.

Ella soyınê kesi gi niyaro.

Ella soysızan kesi ra duri fıno.

Ella soysızan enbazê kesi nêkero.

Ella şan u şeref bıdo to.

Ella şan u şerefê kesi berz kero.

Ella şan u şerefey a berzı nasıbê kesi kero.

Ella şan u şerefey ra kesi mahrum nêkero.

Ella şeytanê to / kesi recim kero.

Ella şeytani to / kesi ra duri fino.

Ella şeytani qelbdê to ra vejo.

Ella şeytani nezdi to nêkero.

Ella şeytaney u fêsadey to ra duri fino.

Ella şerdê şeytan u fêsadan ra to / kesi sîtar kero.

Ella şeytaney u fêsadey karê kesi nêkero.

Ella şin nêfino keydê şîma.

Ella şin nêdo şîma.

Ella şîma afetandê gird u giranan ra sîtar kero.

Ella şîma tofanan ver bireyno.

Ella şîma tofanan ra sîtar kero.

Ella şîma qeda u belayan ra duri fino.

Ella şîma duz fino.

Ella şîma ray da şaşî nêfino.

Ella şîma ray bin nêfino.

Ella şîma rezil u rûswa nêkero.

Ella şîma muletî miyan dî werdi nêfino.

Ella şîma rê biro xezeb.

Ella şîma bêwîhêr nêkero / nêverdo.

Ella şîma bêpaştî nêverdo / nêkero.

Ella şîma merdîmandê şîma ra nêkero.

Ella şîtheraman raştê to / şîma niyaro.

Ella şîtheraman to / şîma ra duri fino.

Ella şîto helal a şîma wari kero.

Ella şîto helal bîdo şîma.

Ella şîtê şîma heram nêkero.

Ella to aqil ra kemi nêkero.

Ella to aqil ra mahrum nêkero.

Ella to adîrdê cehnîmî dî nêverdo.

Ella to belayandê girdan ra sîtar kero.

Ella to dêmari destî nêverdo.

Ella to dest u lîngan nêfino.

Ella to bêemel nêkero.

Ella to bêîman nêrîşo a dîni.

Ella to bêîman nêverdo.

Ella to fekan nêfino.

Ella to u qeçanê to çimênkerdenî ra sîtar kero.

Ella to gandê to ra nêkero.

Ella to îman ra nêkero.

Ella to janan ver nêfino.

Ella to kîştî namusî ra terbiye kero.

Ella to may u pêrdê to rê verdo.

Ella to merdîmandê xîraban dest nêfino.

Ella to merdîmey ra nêkero.

Ella to Nêweşîyan ver sîtar kero.

Ella to nêweşîyan ver bireyno.

Ella to nêweş nêfino.

Ella to ocax kor nêkero, nêverdo.

Ella to ocaxdê to ser o gird u pir kero.

Ella to ocaxdê to ser o wêrê dezgî kero.

Ella to ocax ra duri nêfino.

Ella to pakey miyan dî gird kero.

Ella to pakey ra nêkero.

Ella to pêrdê to rê verdo.

Ella to qeçandê to rê verdo.

Ella to qeza u belayan ver bireyno.

Ella to ray bin nêfino.

Ella to raştîy u rayda raştî ra niyabîrno.

Ella to rayandê xîraban nêfino.

Ella to rê verdo.

Ella to rê nêweşî peyda nêkero u nêdo.

Ella to rîndey ra duri nêfino.

Ella to rîndey ra mahrum nêkero.

Ella to ser fino.

Ella to sêkür nêverdo.

Ella to şîtheraman dest nêfino.

Ella to şîtheraman ra duri fino.

Ella to şîtê marda toya gird kero.

Ella to tari dî nêverdo.

Ella to teber a nêverdo.

Ella to teng dı nêverdo.
 Ella to terbiye kero.
 Ella to ümet a to rê verdo.
 Ella to ümetı ra duri nêfino.
 Ella to verdo.
 Ella to vıran nêverdo.
 Ella to wardê to ra nêkero.
 Ella to werden a terbiye nêkero.
 Ella to werdiyandê to rê verdo.
 Ella to wêrandê to rê verdo.
 Ella to xıraban dest nêfino.
 Ella to xezeban dest nêfino.
 Ella to xıraban destı nêverdo.
 Ella to xırabey ra sitar kero.
 Ella to xintan dest nêfino.
 Ella to zewtandê xıraban ra sitar kero.
 Ella to zewtan ver nêfino.
 Ella to / şıma sitar kero.
 Ella vêşî kero.
 Ella warê to şên kero.
 Ella warê to cennet kero.
 Ella vêşî bıdo şıma.
 Ella to zahman destı nêverdo.
 Emelê to şıro.
 Emelê to nêvındero.
 Erdişa to sipê nêbo.
 Ez qedayê to bigıra.
 Ez qedayê to bena.
 Ez qedayê to ba.
 Ez qedayê to gêna.
 Ez to rê qûrban ba, (bena)
 Ez to rê bigey ra.
 Ez to rê bımıra.
 Ez to rê heyran ba.
 Ez to ver o bigeyra.

Dom bikero...

KORMIŞKAN

C. Rayvano

Ez qayıla tay Kormişkani ra bahs bikera, ka Kormişkan çıçıyo. Wexto kî ez qeçek biya ma pilandê xo ya roşanê Kormişkani bimbarek kerdê. Roşanê Kormişkani menga (aşmî) ya Awdarı (Mart) dı vaşê esto ma cı rê vanê Kormit, o vijıyayê u ey boya xo ya weşî vistê dinyay ser, işte o wext ma o roşan bimbarek kerdê. O vaş nişanê amıyayenda wesari bı. Labirê çendê mengda awdari bı rınd nino mı viri. Ma diyê u aşnawitê, şarê ma xeberı pê ra kerdê villa u vetê ewro Kormişkano. Herkesi çınayê xo yo newe sandıqan ra vetê, dayê xo ra, xo xemilneyê, şamî u werdena xo grotê u şiyê teverde dewı dı adır werkerdê, çorşmey cı holbiyê, kaykerdê u a şamî yan zi çiyê werdiyo kî xo dı ardo vija dı werdê. Adır vistê a cı tepay a, çorşmey ê adırı dı helqa biyê, govendi antê u kay kaykerdê. Tayan, yan zi ê kî zanayê inan zi ninan rê dêrê kerdê. Şarê ma xo ê adırı sera eştê u çormey cı geyrayê. Qeç u xortan güle kaykerdê, veyv u keynan xo lay sera eştê. Camêrdi biyê dı qelfey, dı gürubi u resen antê u kay kaykerdê. Zewbi zi xeylê kay kaybiyê. Nika hewna zi Çermuğı u dewandê cı dı kes nêwetano vajo Kormişkan. Namey cı xo miyan dı vırnayo u vanê roja bizêkan (Yanê oğlak günü). Kormişkan u bimbarek kerdena cı kışta dewleta Tırkana ame werzanayenı u yasaxkerdenı. Veri roşanê do zahf gırd bı kî welatê ma dı ameyê bimbarek kerdenı. Labirê ewro nesilê ma yo newi o xo vira kerdo. Ma wazenê kî gan bidê ey u ey newe ra xo miyan dı bimbarek kerê. Qandê coy zi wezi-

feyo en gird kewno ma mil u kewno şardê ma yê teberi, Awrupa mil kî, ey aktuel kerê u ma heme zey veri piya ey bimbarek kerê kî, vîni nêbo u wertera nêwerzo. Qandê nê kar u bari vanê ma dest u qolanê xo wesarnê, dest bidê pê jewbê u nê roşanê xo şardê xo miyan dî bimbarek kerê. Vanê Kormişkan nêmiro, newe ra gan dekewo u şên bo.

BIRA WERZI XO SER

C. Rayvano

Bira werzi xo ser
 Kam se vano wa vazo.
 Dahwa xo bigî xo ser
 Dahwa ma zıwanê ma yo,
 Kültürê ma ya, şarê ma yo.
 Dahwa ma goniya ma,
 Dahwa ma sewda ma ya.
 Sewda ma hera ma, koyê ma yê.
 Gird, lider, pil u pirê ma,
 Şêx Seid u Seyid Rıza'ya yê.
 Sewday ma sewday Zazayana,
 Sewday ma war u wargey ma yo
 Sewda ma serkewtena ma,
 Sewda ma serdesteya ma,
 Sewda ma zazaistanê ma
 Sewda ma xoverdayena ma ya.
 Sewda ma dirbetê ma yê,
 Sewda ma Jan u helakê ma yê,
 serehewadayeni u lecê ma yo.
 Sewda ma baxçey gülandê ma yo,
 Miyan u waştena zerida ma ya.
 Goniya damarandê ma,
 Nefes dayeni u girotena ma

Sewda a xeta ma ra venê şîro.
 Bira werzi xo ser
 Dahwa xo bigî xo milî ser...

SOLIXANI

Kormişkan vengê şardê Dımili-Zazayano.

Kormişkan ray akeno, qandê xo sınısnayeni u jewbiyayeneyda Dımili-Zazayan.

Kormişkan rayberê şardê xo yo.

Vengê xo vengdê Kormişkaniya jew kî u bî ey a piya vengê xo berz kerê.

Geçekê (Domanê) xasek u delalil! Kormişkan u perê kormişkaniyê raya meselok, estanik, şehar u tey hûwatanandê şîma pawenê. Qandê birayandê xo, bêrê nê çıyan binuşnê u Kormişkani rê bîrîşê.

Kormişkani rê binuşni, Kormişkani bîwanî, Kormişkani villa kî, Kormişkani rê paştî bîvîjî u qüwetê xo bîdî Kormişkani. Kormişkan şeno raya sınısnameyinda to akeru u bî to ya piya şîro şardê xo miyan.

Kormişkani bigî u bîrîşî dostandê xo yê dur u welatirê, wa ê zî bîwanê.

Dostê şîma yê şîma ra raya postada Kormişkani pawenê. İnan kışta Kormişkani ra mahrum mekerê. Kormişkani vejê u inan rê bîrîşê.

Kormişkan zıwanê to yo. Ey bî nuştandê xo ya dewlemend bîkî.

O kî Kormişkani Kormişkan kero, dest u paştî dayena şîma ya.

Kormişkaniji

Mektubê Wendoxan

KORMIŞKAN'i rê

Zeyndelaran ra Sadıq

Kormiştan zıwanê mın o
Veng u vazê şardê mın o
Koşey kay u kûlturiyo
vengê xo tum berz keno.

Kormiştani bıwanı
Kormiştani biroşı
Kormiştani rê binuşni
Kormiştani villa kı

Sayedê dost u enbazan
No yo Kormiştan ame
Xo resna destandê ma
Bıwanê bırayêno bıwanê.

Axırmat ra Şexmus zi Kormiştani
waneno u pa kêf weşo
Bewni, bewnirê o yo ame
Kormiştanê mı ame
Way u bırayê mın ê delali
Bewnirê amora hırını zi amê

Kormiştan bol weşo
Çımkı o zıwanê mın o
Ez xo Kormiştani dı vinena
Welatê xo viri ana

Meselanê welatê xo
Zıwanê şardê xo
Kormiştan dı vinena
sayedê ey a gırdan xo viri ana.

Adına ra

Vetox, karkerdox u wendoxê
Kormiştani! Amora Kormiştaniya
hırını bı tesadüfêna amê dewda
Yünüsoxliyê Adına dı, kıştta tay em-
bazan ra kewtı ma dest. Fına
sıfteyênı bı kı kovarêda Dımılı
kewtı bı ma dest. Heta a roji ma
kıvarêda Dımılı hewndê xo yê
şewandı zi nêdibi. Jewi ma rê bıvatê
kovarêda wına esta, heta ma bı
çımandê xo ya nêdiyayê ma emel
nêkerdê. Wexto kı ma di wını
kêfweşeyê, wını neşeyê, wını hisê ma
dı lüwakı, tarif kerdena nino zıwan.
Ma heme enbazan va qey kı ma ne-
wera ameyê dinya, wını kêfweşeyê
ma zeri dı peyda bı. Zekı dinya heme
ê ma bo. Çımkı heta ewro çiyêdê ma
çınê bı u kesi ma nêgirotê piyase.
Dinya dı çiyê zey zıwandê kesi weş u
şırın çınıyo. Kes des zıwani zi
bızano, çiyê zey zıwandê kesi, kesi
mırd nêkeno.

A kovara kı kewta ma dest, ma yê
dest ra dest çarnenê. xeylê embazan
dı u winyay cı ra. Ma taynan fırsend
dı, kemi u vêşı, şaş u raşt çend zana
wend. Tay herfê teybi ma ê weş
fahm nêkerdê ka seni waneyênê.
mesela herfa Ê, ê, i, x, w, u. Ma
nêzanayê nê herfi seni telafuz benê
u yenê wendını. Xeylê embazan dı u
wendı. Ê zi zey ma xeylê pa şa bı. Ez
emel kena kı a kovarı do raybereya
şardê ma bıkeroy, çorşmey ma roşn u
roşnayı kero. Embazê kı ay vejenê,
ê kı paştı danê ci, ê kı tey nuşnenê
u ê kı yarmeteya cı kenê, ma nezdi
vist u vistupanc embazi bı gan u zeri
ra inan hemını bımbarek kenê u

beşer kerdena inan wazenê. Ma bî şîma ya yê. Rewnayo şarê ma raya çiyê do winay pawitê. Heta ewro jewbî şaran bî ma ya kay kaykerdê, ma xo rê kar ardê u ma ser inan çî vetê. Çiyo kî şarê bîni kesi rê vajê, ê gorey menfeetê xo, gorey mezdê xo, gorey vinayenandê xo vejenê. yanê raştaya ma niyanê zîwan u hisanê ma nêdanê teber. Çiyo kî şarna kesi rê vejo, o çî nêşîno sere u serey x o nêgêno. vanê kes çiyê xo bî xo vejo u hisanê xo gorey zeri u hisdê xo tey teber do. Karo kî şar kesi rê bikero, tim karê do nimçe yan zî serey xo nêgîrotayo.

Şîma zanê a waştêna ma bî veta kormişkaniya resê arzudê xo. Ma mîntîqa Adîna, dewa Yûnûsoxli, Solakli u nahîya Meymandarî ra çend embazê şar u welat heskerdixi, xortê Dîmîli-Zazayanê.

Wa bîmirê koledari. Bîmirê zalim, zordar, zordest, şûwenist u inkarcîyê şardê heq nêdayan, demokrat nêbiyayan u jewbî şaran nêşînasayan.

Xortê Dîmîli-Zazayanê Adîna.

FAŞIŞTAN PÊ MECLİSDI ZI Dİ

Qetini

Barbar u faşîştan no fin meclis dî xo resna pê. Way ma rê, way ma Dîmîli u Kirdasan rê. Vanê ma newe ra tedbirê xo yê qîrkerdenî, qetîlkerdenî, veşnayenî, sirgun, talan u wêrankerdenî bigirê. Vanê ma newe ra xo hemver ê faşîştandê gîrdan ver bîşideynê. Şîma zanê piyakerdena Lozanî dî zî faşîştanê zey ninan welatê ma Dîmîliyan u ê Kirdasan temamê cî gîrot xo destan bîn u diha nêverda ma sereyê xo hewadê. Ewro fîna ninan xo resnayo pê. No xeyrî rê elamet niyo. Nê wazenê kî no fin ma hemîni wertera werzanê. Fênê bewnirê meclisandê şardê binan u ê Tîrkan ra zî. No dem dî kê diyo kî serdarêda partiyê şîya faşîştî weçînayê u ardê kerdê meclis. Tabî a bî xo faşîştî gîrdî nêbo, a ê merdîmanê wînasînan ana kena meclis. Wa ay ê liste nêkerdê, herê ma yê qîrî zî reyê xo nêdayê inan. Tabî meclis ardena inan bî qasîto. Çîmkî nê merdîmî hergî jew cayê dî wezîfedar bî u bî seyana-hezarana insanî qetîl kerdîbî u day bî qetîlkerdenî. Qandê coy vanê ê birê meclis kî, bîşê na barbarey u zalîmeya xo bêters u bêxem bîdomnê.

Şîma zanê ê kamî yê Hayrî Kozakçîoglu, Ertan Ünal, Necdet Menzil, Mehmet Axar u Doğan Güreş. Ewro nê yê xo mîyan dî müşewre kenê, kombiyayenî vîrazenê, hele ma seni Dîmîli u Kirdasana qîrbîkerê u wertera hewadê. Vanê haya ma inan ra, hesab u faşîştayda inan ra estbo. Gorey hesab u pîlanandê inan, ma hesabanê xo bîkerê u tedbiranê xo bigirê.

Ez vana qey şıma heme torinanê barbar u ê vergandê harinan, türkeşçıyanê faşışt u ırqçıyan sinasnenê? Kami yê, çı kesê, kotıra ameyê u biyê belay seredê ma. Eger şıma hewna ê nêsinasnayê, vanê şıma bîsinasnê. Kombiyayenandê xo dı akerde, akerde, eşkera, eşkera vanê lazım o ma Dımılı u Kırdasan wertera hewadê. Nêverdanê ma şarbê u dewleta ma vıraziyo. Qandê nê sedeman, qandê dewlet nêbiyayenda ma çıci lazım o u çıci dest ra yeno kenê. Çı nameyê inan ê wahşetey estê, wazenê ê namanê xo bi ma ya nê u herunda xo dı ma barbar, ırqçı u wahşi ilan bikerê. Şıma zanê, no hezar sero Tırkiyê na barbareya xo ma sero domnenê u ma qır kenê. Ê kı qandê serkewteneyda şardê xo serhewadanê, lej kenê u xoverdanê, ê hıma inan rê vanê xayın u inan qetil kenê. Ê kı wardê Demokrasi dı wazenê bigırweyê inan zi bı xırxızeya, yan zi iskencan bı dı, zindanxanan dı kışenê. Bewni hereketê Dımılıyanê Koçgiri, Ê Şêx Seidi u ê Dêrsimi bı goniya amey fetisnayeni. Heta-heta tut u pitê ma yê miyandê qündaxi zi qerşun u xençeri kerdı u kışti.

Bı xo rê nêvanê ma welatê inan işqal kerdo, visto xo destan bı, dest nayo mal u mülkdê inan ser, ê sırgun, talan u wêran kerdê. Vanê ê yê ma talan u wêran keno. Na çıtil politikaya u nê çıtil insanıyê. İnsanê zey nınan dıha niyameyê dınya. Ê kı dahwa şareyda xo kenê, wazenê goniya inan hemını bışımê u ê hemını koçikê awı dı bifetisnê. Nê çıtil insan u mahluqiyê, nêzana.

A barbarey u wahşiteyda xo ya, fina zi vanê ma şiti pakêriyê, me-

lekan melekêriyê, insanan insanêriyê u heqê İslametey u insanandê bîndestan sinasnenê, mudafa kenê. No çıtil heqo? Qay ê yê kerdenanê xo yê bêwijdaninan nêvinenê? Nêvanê ırqçıyê Nazi, wahşiyê bêwijdani, qatilê cıln u purtını ma bı xo yê. Ma yê Dımılı u Kırdasan kışenê. Ê kı Asiya ra ameyê u welatê ma visto xo dest, kùltür, edet, tore u zıwanê ma men kenê, biyayena ma inkar kenê u nêwazenê ma şarbê u dewleta xo vırazê ê yê. Ê seni na juwerı ma rê vanê u diwêlandê dınyay miyan dı riye xo kenê siya.

Labirê kıştê ra zi raştı, çımki gorey barbar, wahşi, bêwijdan u qatılan şarna çınıyo, bê şardê inan. Vanê heme şari inan sero birê hesibnayeni. Tabi, vanê wexto kı kes çiyê vajo o çı raşt bo. Labirê qandê raşt vateni verê zincida kesi bıveşo kı kes zuri nêkero. Wexto kı verê zincida kesi nêveşo, teniya ridê kesi niyaso, kes seni vâjê wni keno u vano. Ma heta nıka key verê zincida nınan veşayo kı, nê ma Dımılı u Kırdasan inkar nêkerê, yan zi xo sero nêhesibnê. Labirê ma bol weş zanê, inan veri ra qalibê xo yê zurikerdeni giroto u ritika peydê banan sawita o ridê xo yê qetılını. Kes nişandır zi verdê zincida inan sawo pa nêveşeno. Riyê cı teni bı dı zi verdê pa siya nêbeno. İnan dı şerm bıbo u verê zincida inan bıveşo, ê wına vanê u şaranê binan inkar kenê. Ê kı heta ewro meselok, estanık, peşşen, dêr, lawık, folklor u kayê şardê ma tiritê, berdê açarnayê zıwandê xo ser u xo rê kerdê mal fina ê yê. Tırkan barbarey, wahşetey u xırxızeya xo nişanê heme şarandê çorşmi u ê dınyay kerdo, dayo. Verê ney çend seri vatê bê Tırkan şarna Anatól dı çınıyo. Hetan kı Diwêlanê dınyay riye inan siya nêkerd, nêda

inan ri ro u nêva zewbi zi şari estê, inan çiyê qebug nêkerdê. Ewro ê yê Kırdasan, Ereban u şarê bini şar vinenê, labirê hewna ma Dımılıyan ya xo sero hesabnenê yan zi Kırdasan sero hesabnenê. Rojê cı ameyo, vanê Dımili zi şar birê qebugkerdenı u wahêrê nê heqde xo yê şarey bê.

Awrupa dı kam porsiyayê vine-no, vano: "Şeytan Tırk" Heta o porsiya xo dano ispatkerdenı kı o Tırk niyo, çarey cı teqeno. Heme seresiyay, yan zi porsiyayê ê şarandê binan, dı adirdê Tırkan dı veşenê. Ê kı heta ewro Irqçıyanê awrupa hedef girotê, hêriş berdo cı ser u kıştê, sera pancasê cı Tırkê. Ê bini zi namedê inan sero ameyê kıştı.

Ê kı Irqçılıxey kenê u vanê Awrupa para hetan Çin ma do İmparatoreya Osmaniyana Tırkılıxey ronê, vırazê u ravêrnê heyat fina ê bı xo yê. Çımki ê finê mısayê talan u wêrankerdenı, barbary u wahşetey, işqalkerdenı u dest ser nayanı. Wexto kı dındanê Verg yan zi Kütiki bı goniya bê, dıha nêşeno cı ra fek vırado. Çımki benê kêçiyê cı. Barbari zi wıniyê. Finê mısayê qetılkerdenı u goni.

O dewrê Osmaniyano kı ê yê vanê, o dewr rewnayo ravêrdo. Ewro wıni gengaz niyo. Wexto kı kes nê çıyan vano, vanê verê coy kes xo rê xori-xori bıfikuriyo, neticey cı do se bo, weş hesab kero.

Waştına ma Homa ra aya kı, rojê cı biro Tırki zi talazokı ver kewê u axbê ma bı inan bo. Ê biyê belay seredê ma u ê dınyay. Vanê ê welatandê ma ra birê qewnayenı u verê cı bıdeyo welatê inan o kıhan, Asyaya werteyênı çorşmey kodê Hımaliya. Vanê zu-zu finı he-

sabê keyl u ê çarşı pê nêmaneno, pê nêteşeno?. Topı peydi küwena u yena kesi ro. Kani o hesab u a topı koti dı menda? Ma posenê kı rojê cı biro u zeki vanê wıni zi bıbo. Zey herbdê dınyayê sıfteyênı heme dıwêlê dınyay jewbê u hêriş berê Tırkan ser u cayê kı inan şarandê binan ra girotê ê cay inan dest ra bıvıjiyê. Cayê kı inan dest nayo ser, ê cayan peydi bıgırê u verê inan bıdê cana. Aqlê ma zi ameyo ma sere. Eger ewro çiyê do wıni bıbo ma zi zey veri paşti nêdanê inan u yarmeteya inan nêkenê. Ma ê u gonırjnayoxeya inan weş fahm kerda, ê çıtıl u seni merdımıyê.

Wexto kı ma Dımili u Kırdasi aqlê xo arêdê xo sere, paşti bıdê pê, nêdê Tırkan, ez texmin kena o wext ma do bışê xo lingın sero vınderê u qedê ê zalıman bê. Ê tım ma anê kay u bı paştıda ma ya dest benê xo. Tabi ê zanê ma bêaqılıyê u rew yenê xapeynayanı. Qandê coy ma xo rê kar anê.

Demê herbdê cıhaniyê jewını dı A-tatürkê cı nêşa Stanbol dı dest bero xo, dayax bıdo xo u vındero. Qandê coy rema u ame Dımili u Kırdasan miyan. Ê arêkerdi pêser u bı inan a kongrey reyayanı vıraşti. Ê wırna hetti xapeynay u xo rê kar ardi. Qandê çıçı hemver İngılızan nêşa dest bero xo, kongranê xo sukandê xo dı, Stanbol, Bursa, sakarya u cayandê binan dı vırazo? Tabi nêşeno. Çımki wexto kı Dımili u Kırdasi nêbê, Tırki çiyê rê nêbenê u qet çiyê niyê. Herbê xo heme mı u paştıda ma ser qezenc kerdê. Ahmaqeyda ma ra nêbiyayê, ma do bıdıyayê ê ewro çı haldı bı u koti dı awı şımıtê.

Xort, Keyna, Cini, camêrd u şarê ma Dımili u ê Kırdasan, vanê ma aqlê xo arêdê xo sere, jewbê u hemver nê barbaran piya serehewadê kı,

ma bişê qedê nê zalıman bê u ser kewê. jewbi ray u çarenadê ma çınıyo.

Labirê vanê verê coy ma bı xü bı xü hemver pê raşt bê, heqê pêyê şarbiyayeney bısnasnê u ê heqan pê ra bara kerê. Eger ma wına nêkerê u heqê pê nêdê yan zi nêsnasnê u jew jewi xo sero hesab kero, fina ma kewnê ê xetayandê verênan u pê ra kewnê duri. Eger ma heqanê pê nêsnasnê ma nêşenê na dawada xo di bı rehataya ser kewê. Vanê verê coy ma pê di raşti bê u heqê pê yê şarey inkar nêkerê. Jew tahda nêkero ê bini u ey xo miyan di vini nêkero. Heqê jewiyê qısekerdeni, ê nuşnayeni u ê şarbiyayeni wexto kî bibo, vanê ê bini zi hendê ey bo. Heme çi piyakerdeni, hewıdayeni, heqê pê snasnayeni, jewbiyayeni, piya gırweynayeni, pê di raştbiyayeni, qımet pê dayeni u pê qebulkerdena beno metin u bı qüwet. Ma zi vanê na juweri bıkerê u pê bısnasnê. jewbi karê ma zahf beno zehmet u têmeyan. O wext ma nêşenê cê ra vejê u bı hêsaneya ray berê. Jewbiyayena ma wa qandê şardê ma u qandê serkewtenda ma wirnan şaran bo...

ŞİMA JEW DO VAJO EZ PÊXEMBERA O BİN DO VAJO EZ HOMA`YA

Cewher Asın

Wextê di Padişayê welatê xo di şımıtına Araq u Şerabi keno men. Labirê jew Bektaşî hergî roj nişeno gemida xo u şino Bahri miyan di Araq u Şerabê xo şımıno. Eseri rojê yenê Wezir u Padişay rê mesela vanê u wına domnenê: -Jew Bektaşiyê esto hergî roj şino Bahri (Dengizi) miyan di şerab şımıno u yeno. Ma seni kenê, seni nêkenê ma nêşenê wextê şımıtini ey tepêşê. Tebera, erdi sero nêşımıno. Nişeno gemida xo u şino wertedê awı di şımıno.

Padişah u Wezirîya vanê: -Teba nêbeno, ma qılıx u qıyafetê xo vırnenê, nişenê gemida ey u bı ey a piya şınê wertedê awı. Wexto kî ey şımıt ma ey tepşenê. Wezir u Padişaya çınay xo vırnenê, çınay qêş u serweşan danê xo ra u yenê ney hetı. Wexto kî no nişeno gemida xo u keno şıro, nê ney rê vanê: " Tı ma zi xo di nêbenê, ma zi to rê enbazbê"?

No vano: -beno, çi rê nêbo. Kermkerê, bêrê çınışê ma ray kewê.

Wezir u Padişaya piya nişenê gemida ney u şınê Bahri miyan. Seni koşera kewnê duri u yenê awı miyan, hima no Bektaşî dano pıro u şino bindê textandê gemi ra şerab vejeno u ano dest bı şımıtini keno. Wexto kî dest bı şımıtini keno ninan rê vano: -Şıma zi hergî jew qedehê nêşımınenê?

Nê vanê: "Ma şımınenê" No ninan hergî jewi rê qedehê dano u nê dest bı şımıtini kenê. Bektaşî qedeha xo ya didımı keno pırr. Nê ney rê vanê: "

Ti zanê ma kami yê? No vano: - Kam benê o bê, mi rê ferq nêkeno, wazenê lacê Homay bê. O ki ez zana, şîma na seati teniya meymanê min ê.

Padişah vano: -Ez padişaha, no zi Wezirê min o.

Bektaşî vano: -Lo kam benê o bê, mi rê ferq nêkeno.

Padişah vano: -Tî ma hergî jewî rê qedehna nêdanê ma bişimê?

No vano:- Nê, nê nêbeno, ez nêdana.

Padişah vano: - Qandê çiçi?

Bektaşî vano: -Mî şîma hergî jewî rê qedehê dê, şîma jewî va "ez Padişaya" ê bini va "ez Wezira" Ez nika şîma hergî jewî rê qedehna bida, şîma ra jew do wazo "ez Homaya" jew do vajo "ez Pêxembera". Qandê coy ez nêdana...

ÇEND FIGREY

Mudo Sukij

ÇIRÊ?

Telefonê dukandarêdê temehî (çekosi) dur u derg cineyêno. Seni dukandar telefoni wedano, jew telefon di pers keno vano:

-Ruwenê şîma esto?

-E esto, dukandar vano.

-Şeker zi esto?

-E, esto êganê mî, dukandar vano.

-Ya ardi, ardi zi estê?

-E, e dezayê mî ardi zi estê, vano dukandar.

Wini se (Êle se) çirê tî helawi nêvirazenê u nêwenê, vano o ki telefon keno.

BOL RINDO

Piyê Polati Polati ra pers keno vano:

-Sinifda wendexani di halê to seni-no? Bol rindo piyê mî, ez soberi hetî roşena, vano Polat.

CEWABÊ CINÊKÊ

Cinêkê vijiyêna hizurdê Hz. Emeri u ci rê vana: -Nimedê şewî di çirê key ma abiyayo u wêran biyo? Wexto ki key to sere ra heta bin abiyabi u wêran bibi, ti hewndî biya, vano Hz. Emer. E, ez hewndî biya, vana cinêki. Ey cinêki, qandê çiçi ti hewndî biya? vano Hz. Emer. Tim ti nêrakewtê, mî zanayê, qandê coy, vana cinêki.

ŞAHIDÊ TO ESTO

Peyniya mahkemadi Hakim tepişti (mahkumi) ra pers keno vano:

-Ti vanê sucê mî çiniyo, ma nay rê şahidê to esto? tepişte serey xo cineno xû ver u vano: -Homa şahidê min o, Hakim Beg. Hakim aqilê ci cana di beno. Şahideya Homa niyaşnaweno. Ageyreno katıbdê (Nuştoxdê) mahkema ser. Binuşni tepiştoxi şahidê kî misnayê niyameyê, qandê coy mahkema peydi eşta, heta mahkemada bini şahidê birê, vano Hakim Beg u qerar gêno.

HIRÊ DOSTI

Polati Mudoy ra pers kerd va: -Çend babeti dost esto? Hirê babeti dost esto va Mudoy.

-Dostê esto kî zey nan u awayo. Kes hergî rojî geyreno ci.

-Dostê esto kî zey dermaniyayo. Wexto kî lazım bo tî geyrenê ci.

-Dostê esto kî zey nêweşiyayo, o geyreno to.

nashikero, sar ki fo nashikero! Urze Dêrsim Sodirol!

Vengê Dêrsimî

Desmala Sure

★ More: 16 ★

★ Asma Gulane 1996 ★

Ware

DÊRSİMÎ

Yekîneya Bêkêşanê Xelkê Zazaxanê Dêrsimî Yekîneya Organî Yekî 2 Saye 2 Ocul 1996

Perfoda Zon u Zagonê Kirmanç-Zazax

Tija Sodin

Amor: 3 ❖ Serre: 2 ❖ Asma Gulana '96e ❖ Cereme: 150.000 TL

www.arsivakurd.org

ASİMİLE KERÊ

Koyo Berz

Ray u neqeban ma ver birnenê
Vanê nê kî yenê ê şarê Dımılıyê
Hadrê ma arêbê u şîrê pîrodê
Boka ma inan ra jewi nêverdê.

Heq u hüquqê ma nêsinasnenê
Niyetê cî Dımılıyan ra kesi nêverdê
Namey Dımilîni werzanê, ê xo panê
Inan xo miyan dî vîni u asimîle kerê.

Ronay Alayiyê Osmaniyanê Hemidiyan
Hêriş berd ser eşîrandê Dımılıyan
Veşna heme war u wargeyê inan
Mal u mülkê cî têtewr kerd talan.

Hemver Dımılıyan cephan ronane
O kî vano ez Dımılıya tehdît kenê
Vanê xo rê, mevajê ma Dımılıyê
Dımîli çîniyê, şîma heme ma ra yê.

Tay roşiyayê xo rê kütîkîni kenê
Tay xo ma sero çiyê hesabînenê
Tay ma sero xo rê hesabî vîrazenê
Tayna zî ma şarna rê barkeş kenê.